

**Baptista Szeretetszolgálat Napraforgó Művészeti
Modell Óvodája**

Sárosd, Szabadság tér 6. [**Tel:25/509-328**](tel:25509328)

Email: napraforgo@baptistaoktatas.hu

OM-azonosító: 202908

PEDAGÓGIAI PROGRAM

*Készítette: A sárosdi Napraforgó Művészeti Modell Óvodájának nevelőtestülete
Hatályos: 2018. szeptember 1-től*

***„Gyermekekkel foglalkozni
minden bizonnyal
a leghálásabb munka, ami
a Földünkön osztályrészünkről jutott,
de saját tökéletességünket is
ez mozdítja előre.”***

/ Brunszvik Teréz /

Tartalomjegyzék

<i>Sorszám</i>	<i>Tartalom</i>	<i>Oldalszám</i>
1.	<i>A program készítői, az intézmény adatai</i>	4
1.1.	<i>Bevezető</i>	4
1.2.	<i>Felhasznált szakirodalom</i>	5
2.	<i>Preambulum</i>	7
3.	<i>A Baptista Szeretetszolgálat Küldetésnyilatkozata</i>	8
4.	<i>Sárosd Nagyközség történetéről</i>	10
5.	<i>Bemutakozik a sárosdi Napraforgó Művészeti Modell Óvoda</i>	11
6.	<i>Nevelési koncepciónk</i>	13
6.1.	<i>Programunk alapelve, célja</i>	13
6.2.	<i>Gyermekképünk</i>	15
6.3.	<i>Óvodaképünk</i>	16
6.4.	<i>Küldetésnyilatkozat</i>	16
7.	<i>Óvodai nevelésünk alapvető feladatai</i>	17
7.1.	<i>Az erkölcsi-szociális érzelmek alakításának feladatai</i>	18
7.2.	<i>Az esztétikai érzelmek alakításának feladatai</i>	18
7.3.	<i>Az intellektuális érzelmek alakításának feladatai</i>	19
7.4.	<i>Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés alakításának feladatai</i>	19
7.5.	<i>A program rendszerábrája</i>	20
8.	<i>A Pedagógiai Program megvalósításának feltételrendszere</i>	21
8.1.	<i>Az intézményi személyi feltételei</i>	21
8.2.	<i>Az intézmény tárgyi feltételei</i>	22
8.3.	<i>Az óvodai élet megszervezése</i>	23
9.	<i>A nevelőmunka kerete, a fejlesztés tartalma</i>	26
9.1.	<i>Az egészséges életmód kialakítása</i>	26
9.2.	<i>Az érzelmi és erkölcsi nevelés és a szocializáció biztosítása</i>	37
10.	<i>A program tevékenységkerete</i>	41
11.	<i>Az óvodai élet tevékenységformái</i>	45
11.1.	<i>Játék</i>	45
11.2.	<i>A játékba integrált tanulás</i>	49
11.3.	<i>Vers, mese, dramatikus játék</i>	53
11.4.	<i>Ének-zene, énekes játék, gyermektánc</i>	57
11.5.	<i>Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka</i>	63
11.6.	<i>Mozgás, mozgásos játékok</i>	67
11.7.	<i>A külső világ tevékeny megismerése</i>	70
11.8.	<i>A munka jellegű tevékenységek</i>	79
12.	<i>Az iskolakezdéshez szükséges fejlődés jellemzői óvodáskor végén</i>	80
13.	<i>A partnerkapcsolatok intézményi rendszere</i>	82
14.	<i>A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésük segítése</i>	88
15.	<i>Gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenység</i>	103
16.	<i>A program működését segítő dokumentumok</i>	104
17.	<i>Érvényességi nyilatkozat</i>	112
18.	<i>Legitimációs záradék</i>	113

1. A program készítői, az intézmény adatai

A programot készítette: a sárosdi Napraforgó Művészeti Modell Óvoda Nevelőtestülete

A program benyújtója: Gazsi Lászlóné intézmény vezető

A nevelőtestület tagjai:

Bálint Zsuzsanna
Gazsi Lászlóné
Dobák Zoltánné
Házlinger Szilvia
Jankovics Roxána
Mrázik Sándorné
Tóth Alexandra
Tauzné Völgyi Krisztina
Vörösne Lecsek Mária

Az intézmény adatai:

Az intézmény neve: Baptista Szeretetszolgálat Napraforgó Művészeti Modell Óvoda

Címe: 2433 Sárosd, Szabadság tér 6.

Telefonszáma: 06-25-509-328

E-mail címe: napraforgo@baptistaoktatas.hu

Az intézmény OM azonosítója: 202908

Az intézmény fenntartója, székhelye: Baptista Szeretetszolgálat Egyházi Jogi Személy

1111 Budapest, Budafoki út 34/b.

Az intézmény feladat ellátási helye: 2433 Sárosd, Szabadság tér 6.

Intézmény vezető: Gazsi Lászlóné

1. 1. Bevezető

Köszöntő:

Köszöntöm mindazokat, akik e programot kezükbe veszik, megismerkednek vele, s úgy gondolják, hogy a legföltettebb kincsük a gyermekük nevelést az e program szerint dolgozó óvodapedagógusokra bízják. Pedagógiai Programunk a Nagy Jenőné által írt „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” program alapján íródott, a helyi sajátosságok figyelembevételével.

Azonosulunk a szerző által megfogalmazott alapelvekkel, filozófiával, minden lehetőséget megragadunk az innovatív pedagógiai elképzelések megvalósítására.

Hirdetjük a gyermekközpontú, szeretetteljes családi légkört, amelyben a gyermekeket egyéni képességeik és készségeik szerint neveljük.

A gyermekeket gondoskodás és különleges védelem illeti meg, hangsúlyozzuk a testi-lelki gondozást, az érzelmi biztonság megteremtését. A szocializációt a családi neveléssel együtt valósítjuk meg.

Programunk nevelési gyakorlata a művészetek eszközeivel ható tevékenységekre, élményekre és a néphagyományra helyezi a hangsúlyt. Megalapozza a szülőföldhöz és a társakhoz való pozitív érzelmi kötődést.

Évek óta kiemelt nevelési feladat számunkra a környezeti és a művészeti nevelés.

A környezet, a művészet szeretete, ismerete, valamelyik művészeti ág művelése már óvodás korban elkezdődhet.

Az esztétikum nagyon korai életkorban hat a kisgyermekre.

Nevelő munkánk során felhívjuk a szülők figyelmét a környezet tevékeny megismerésére, a művészeti nevelés fontosságára.

Az adaptált program cél- és feladatrendszerével a nevelőtestület maximálisan azonosul, és a nevelés folyamatában iránymutatóként használja azt.

A program bevalását folyamatosan figyeljük, a törvényi változásoknak, a fenntartóváltásnak megfelelően módosítjuk.

A módosítást több tényező indokolta: a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény hatályba lépése, az alapító okiratunk módosítása, valamint a fenntartóváltás. 2012. augusztus 31. napjától az intézmény fenntartója a Baptista Szeretetszolgálat Egyházi Jogi Személy. /1111. Budapest, Budafoki út 34/B./, akik a közoktatási megállapodás keretében vállalták az intézmény fenntartását.

A program felülvizsgálatában a nevelőtestület valamennyi tagja aktívan részt vett, köszönet illeti őket lelkes munkájukért.

Gazsi Lászlóné
Óvodavezető

1. 2. Felhasznált irodalom

1. Az Óvodai nevelés országos alapprogramja.
2. Az óvodai nevelés programja. Bp. OPI, 1989. 7-283 p.
3. Kiss Tihamér: A gyermekek érzelmei. Bp. Tankvk., 1995. 156-190 p.
4. Szuhányi Mária: Nevelés – individuálpszichológiai nézőpontból. Bp. Szuhányi Alapítvány, 1993. 15-17 p.
5. Mérei Ferenc – V. Binet Ágnes Gyermeklélektan Bp. Gondolat, 19785-276 p.
6. Kovács György - Bakos Éva: Játék az óvodában. Debrecen, Szerzői kiadás, 1995. 1-244 p.
7. Tarján Gábor: Mindennapi hagyomány. Dabas, Mezőgazdasági Kiadó, 1984. 1-194 p.
8. Kósa - Szemerkenyi: Apáról fiúra. Bp. Móra Kiadó, 1988. 1-110 p.
9. Kósa Csaba: Esztendő, te vígságszerző. Bp. Móra Kiadó, 1988. 1-110 p.
10. Dankó Ervinné dr.: Az óvodai irodalmi nevelés kérdései korunkban. Bp. Dinasztia Kiadó, 1993. 55-110 p.
11. Molnárné Lóczi Tünde: Drámajátékok az óvodában. Szeged, KOMA, 1996. 4-14 p.
12. Forrai Katalin: Ének az óvodában. Bp. Editio Musica, 1974. 1-249 p.

13. Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában. Szolnok, JNSZ. Pedagógiai Intézet, 1995. 1-133 p.
14. Nagy Jenőné: Zenei nevelés az óvodában. Szolnok, JNSZ. Pedagógiai Intézet, 1995. 1-133 p.
15. Balázsné Szőcs Judit: Miből lesz a cserebogár? Bp. Alex typo Kiadó, 1992. 7-114 p.
16. Kondacs Mihályné - Podmaniczky Mária: Vizuális nevelés az óvodában. Bp. Calibri Kiadó, 1993 3-87 p
17. Pedagógiai Füzetek 7.: A környezetismeret és a szabadidő kapcsolata az óvodában Szolnok, JNSZ Pedagógiai Intézet, 1989
18. Tisza Klub Füzetek 4.,: Ötletzsák gyűjtemény az óvodai környezet- és természetvédelmi neveléshez. Szolnok, Tisza Klub, 1995. 6-40 p.
19. Gaál Sándorné - Kunos Andrásné: Testnevelési játékok anyaga és tervezése az óvodában. Szolnok, Color Print Nyomda, 1996. 5-238 p.
20. Dr. Tóthszöllősiné Varga Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában. Bp. FERCO Kft. és a Váci Ofszet Kft. 1994. 5-131 p.
21. Nagy Jenőné: Óvodai programkészítés - de hogyan? NAT-TAN Sorozat Bp. OKI. 1996. 1-128 p.
22. Porkolábné Balogh Katalin: Szempontok az óvodáskorú gyermekek fejlettségének megállapításához. Szolnok, JNSZM. Pedagógiai Intézet,1983. 1-20 p.
23. Nagy Jenőné Tehetségigéreték gondozásának elmélete és gyakorlata Módszertani könyv óvodapedagógusoknak (2012)

2. Preambulum

“...a ti hitetek mellé ragasszatok jó cselekedetet, a jó cselekedet mellé tudományt, tudomány mellé pedig mértékletességet, a mértékletesség mellé pedig türést, a türés mellé pedig kegyességet, a kegyesség mellé pedig atyafiakhoz való hajlandóságot, az atyafiakhoz való hajlandóság mellé pedig szeretetet.”

(Péter második levele, 1: 5-7)

A Baptista Szeretetszolgálat Egyházi Jogi Személy elhívása az oktatásban:

Az ősi bibliai igazság – „A bölcs tanítás az élet forrása.” (Pb.13:14.) – ma is érvényes. A baptista óvoda célja, hogy a gyermekek a lehető legjobb alapokat kapják egy boldog, kiteljesedett, sikeres jövőhöz.

A baptista köznevelési intézmény keresztény értékekre és gondolkodásra épül, így a Teremtő és a teremtmény tisztelete, a gyermekszeretet alapozza meg a színvonalas nevelési-oktatási munkát, és a gyermekek személyiségének optimális fejlesztését.

Az Európában 450 éves, Magyarországon több mint 160 éves Baptista Egyházra a kezdetektől jellemző, hogy a társadalom felé nyitott, bibliai értékeket közvetítő, családközpontú közösség. Felnőtt-keresztséget gyakorló, több generációs gyülekezetekből álló protestáns felekezet, amely az egyén döntésére, szabad akaratának tiszteletben tartására épít. A Magyarországi Baptista Egyház több mint száz éve működtet egyházi oktatási intézményt és a rendszerváltás óta tart fenn általános iskolát, óvodát és alapfokú művészeti iskolát.

Keresztyén szellemű nevelésünk feladata, hogy a személyiség sokoldalú, harmonikus fejlesztése által gyermekeink önálló, felelősségteljes cselekvésre, őszinteségre, szabadságra törekvő, saját magukra a mértékletesség, másokra a türelem keresztyéni erényeit alkalmazó, helyes erkölcsi érzékkel rendelkező, problémamegoldó személyiséggé váljanak.

Hisszük, hogy a szeretet a leghatékonyabb pedagógiai módszer, és ezzel támogatjuk, hogy a gyermekek e segítséggel találjanak rá az útra, az evangéliumi hitre, mely az Úr Jézuson keresztül Istenhez vezet.

A Baptista Szeretetszolgálat Magyarország egyik legnagyobb segélyszervezete, a megalakulása óta arra törekszik, hogy minden erejével és lehetősége szerint segítsen a szükségben lévőknek. A Baptista Szeretetszolgálat – alaptevékenységébe jól illeszkedően – köznevelési intézményeiben sokat tesz a hátrányos helyzetű, sajátos nevelésű igényű, és a roma tanulók felzárkóztatásáért, és a tehetséges gyermekek fejlődésének kibontakoztatásáért. Küldetése, hogy az általa fenntartott intézmény több legyen, mint óvoda: az a hely, ahol a gyermek teljes körű támogatást kap személyisége és képességei kibontakoztatásához.

3. A Baptista Szeretetszolgálat Küldetésnyilatkozata

Küldetésünk a ránk bízott gyermek fejlődésének minél teljesebb körű elősegítése.
A keresztyén elmének kell a legjobb elmének lennie, amelyet Krisztus értelme világosít meg, és amely integrálja Isten alapelveit az akadémikus ismerettel.

Küldetésünk személyes életpéldánkkal mintát adni.

Törekvésünk, hogy a baptista óvodai intézmény olyan irányító testülettel, igazgatóval, pedagógusi karral és munkatársi gárdával rendelkezzen, akik a Biblia alapelveinek megfelelő nézőpontot alkalmaznak a mindennapi fejlesztő munka és az intézmény vezetése során.

Küldetésünk a gyermekek képességeinek kibontakoztatása.

Minden tanulási tapasztalat célja, hogy hozzásegítse a gyermekeket Istentől kapott képességeik teljes kibontakoztatásához.

A tanítás a következőkre összpontosít:

- A gyermek számára megfelelő tevékenységek és szolgáltatások biztosítása.
- A gyermek ráébresztése a társadalommal való kapcsolatára és az iránta való felelősségére.
- Minden nevelési programba tartozó és ahhoz kapcsolódó óvodai tevékenység segítse a gyermekek intellektuális, lelki, társadalmi, érzelmi és fizikai fejlődését.

Küldetésünk működés szempontjából hitelesnek lenni.

Törekvésünk, hogy az intézmény mindennapos működési gyakorlata az integritás (feddhetetlenség, tisztesség, becsület), hatékonyság és számon kérhetőség következetes mintaképe legyen.

A bibliai értékeket következetes alkalmazása, ahogy az oktatási intézmény:

- Példamutató igényességet mutat az intézmény működési szabályzatának fejlesztésében és a számon kérhetőség terén az intézményvezetés működésében.
- Az emberi erőforrásokat etikusan és igazságosan kezeli.
- A pénzügyeket feddhetetlenül és nyíltan kezeli, ill. ellenőrzi.
- A kormánnyal és a hatóságokkal egyenes és krisztusi kapcsolatot tart fenn.
- Etikus, világos és nyílt fejlesztési és stratégiákat dolgoz ki.
- Igazságos és következetes irányítási rendszert alkalmaz.
- A szülői kapcsolatok terén őszinteséget, nyíltságot és igazságosságot képvisel.

A Baptista Szeretetszolgálat által fenntartott óvodákban megfogalmazott értékek

A Napraforgó Művészeti Modell Óvoda a Baptista Szeretetszolgálat Egyházi Jogi Személy által fenntartott keresztyén egyházi intézmény. Küldetését akkor töltheti be, ha szellemiségében, rendjében, megnyilatkozásaiban a Biblia tanításainak és Jézus Krisztus példájának követésére törekszik.

- Az óvoda minden pedagógusának és alkalmazottjának vállalása és feladata, hogy magatartásával és cselekedeteivel e tanításokat és ezt a példát hitelesen közvetítse az intézmény külső és belső környezete számára, hogy az óvoda hírnevét öregbítse.
- A nevelőtestületet (ideértve valamennyi alkalmazottat) a közösen megalkotott és vallott egységes követelmények jellemzik, melyek meghatározó elemei a közös nevelői hatásoknak. Törekvésünk, hogy az óvoda mindennapos működési gyakorlata az integritás (feddhetetlenség, tisztesség, becsület), hatékonyság és számon kérhetőség következetes mintaképe legyen. A nevelő személyiségének összhangban kell állnia az általa és az óvoda által képviselt értékekkel. Fontos, hogy minden nevelő pontos, fegyelmezett, alapos munkát végezzen.
- A pedagógus a szakterületén legyen kreatív és magasan képzett; ezért elengedhetetlen számára a folyamatos önképzés, nyitottság a kultúra minden területe felé, mely szellemi és lelki feltöltődést biztosít a mindennapi munkája végzéséhez.
- A pedagógus konfliktusainak kezelésében etikusan járjon el, a szülői kapcsolatok terén az őszinteséget, nyíltságot és igazságosságot képviselje, a gyerekek nevelése elképzelhetetlen a szeretet, az elfogadás, az adás vágya és az empátia nélkül.
- Intézményünkben legfontosabb alapértéknek tartjuk a gyermekek tiszteletét, szeretetét, elfogadását.
- A családokkal együttműködünk, elsődlegesnek tartjuk a családi nevelést, melyet az óvodai neveléssel kiegészítve törekszünk a harmonikus személyiségfejlesztésre.
- Pedagógusainktól, nevelést segítő munkatársainktól és a szülőktől is elvárjuk a humanista erkölcsi értékek tiszteletben tartását, az ennek megfelelő magatartás tanúsítását, úgymint: az egészség védelmét, munkához való hozzáállást, tanulás iránti igényt, a szeretet képességét, az egymás iránti tiszteletet, a megbocsátás, bocsánatkérés képességét, a megbánást, jóvátételt, a segítőkészséget, együttérzést, egymás elfogadását. Kialakulásuk, fejlődésük támogatása mintaközvetítéssel valósul meg a közösségi nevelés során.
- Tiszteletben tartjuk a gyermekek, szülők és az intézményi dolgozók világnézeti elkötelezettségét, felekezeti hovatartozását.
- Kiemelten fontosnak tartjuk a gyermeki játék jelentőségét, a játékos fejlesztést, a tevékenységekben gazdag óvodai életet.
- Fontosnak tartjuk az esélyteremtés lehetőségének biztosítását minden gyermek számára.
- Kiemelten kezeljük az egyéni érési ütemhez, képességekhez igazított fejlesztést.

4. Sárosd nagyközség történetéről

Sárosd a Mezőföld Fejér megyei részén, a Székesfehérvár - Dunaföldvár összekötő út mellett fekvő település. Helységünk nevét Corvin Mátyás adományozta 1481-ben, mellyel mezővárosi rangot kapott a település. Sárosd mezőgazdasági település, ipari létesítménnyel nem rendelkezik. A felnőtt lakosság nagy része a székesfehérvári gyárakba, üzemekbe jár dolgozni.

Jelentős a roma lakosság aránya a településen, ezért a községben a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek aránya igen magas.

A lehetőségekhez mérten a nagyközség fejlődik. Az itt élő emberek életét az elmúlt évtizedekben az alábbi beruházások gazdagították.

- 1949-ben Szociális Otthon kialakítása az Eszterházy gróf kastélyából
- 1978-ban elkészül a vezetékes ivóvíz hálózat
- 1983-ban villamosítják a településen áthaladó Budapest- Dombóvár- Pécs vasútvonalat
- 1986-ban új Polgármesteri Hivatal és Posta épül
- 1991-ben kiépül a vezetékes gázhálózat
- 1996-ban kiépül a digitális telefonhálózat
- 1997-ben új, nyolc tantermes iskola épül
- 2002-ben átadásra kerül a kiépített szennyvíz-rendszer
- 2005-ben felújításra került a helyi Művelődési ház
- 2006-ban felújítják az óvoda gáz- és villamossági hálózatát
- 2006-ban átadják az óvodai tornaszobát
- 2010-ben átadják az iskolai tornacsarnokot
- 2011-ben felújításra került az óvoda régi épületének egy része
- 2011-ben átadásra került a Kézműves ház
- 2013-ben energetikai pályázat, épületszigetelés (Farkas Gyula Általános Iskola)
- 2015-ben Önkormányzati pályázat, iskolai sportpálya
- 2016-ban 50 éves jubileum alkalmából az 56-os emlékmű elkészítése
- 2016-ban „Óvjuk gyermekeinket” kamerarendszer kiépítése biztonság és vagyonvédelem érdekében

A nagyközség egészségügyi ellátását két háziorvos, egy gyermekorvos, egy fogorvos, két védőnő és egy gyógyszertár biztosítja.

A nagyközség nevezetességei

- Műemlék jellegű az Eszterházy kastély, mely szociális otthonként működik
- Gyimesi Károly helytörténész régészeti gyűjteménnyel rendelkezik
- Sallay László, a Népművészet Mestere patkolt tojásaival vált ismertté
- A nagyközség emlékművet állított a II. világháborúban elesettek emlékére

5. Bemutatkozik a sárosdi Napraforgó Művészeti Modell Óvoda

Óvodánk a község központjában, a Szabadság tér 6. sz. alatt található, nyugalmas, szép környezetben. Névadó ünnepélyünket a helyi program elfogadása után tartottuk meg 1999-ben.

Programunk címe: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel /adaptált program Nagy Jenőnéől/ ebben a programban kiemelt fontosságú az érzelmi nevelés. Fontos számunkra, hogy a gyerekek okos szeretetben, érzelmi biztonságban, szabad, nyugodt, esztétikus környezetben sok-sok szép élménnyel éljék óvodás éveiket.

Pedagógiai munkánkban fontos helyet foglal el a néphagyományokra épülő a művészetek eszközeivel ható tevékenységek alkalmazása. /vers-mese, ének-zene, rajz-mintázás /

Az óvodánkba érkező gyermekeket halk zene fogadja, mely oldott, könnyed lelkiállapotot eredményez. A csoportba lépve a „Megérkeztem” tábla fogadja a gyermeket, mely azt jelzi számára, hogy nagyon vártunk.

A személyes percek biztosításával azt sugározzuk számára, hogy „*Fontos vagy nekem, rád figyelek.*” A testsúly, testmagasság, kéz, láb összehasonlításával, mérésével tudatosítjuk a testséma kialakulását, az „énkép” fejlődését.

Személyes tárgyaiknak külön fiókos szekrényeket biztosítunk. Évszak-koncertjeinkkel bővítjük zenei ismereteinket, a gyermekek számára zenei élményt nyújtunk. Ovi-galériánk kiállításain igyekszünk egy-egy művészeti területet bemutatni, esztétikai élményt nyújtani gyermeknek, szülőnek egyaránt.

Óvodánkat esztétikusan kialakított udvarrész veszi körül, amely igazi lehetőséget nyújt a 3-7 éves korú gyermekek neveléséhez. Intézményünk 5 csoportjában osztott és osztatlan csoportokat alakítottunk ki, amely 144 kisgyerek ellátását biztosítja. Sárosdon jelentős a roma kisebbség létszáma, nagy részük munkanélküli, szociális gondokkal küzd.

A törvényi változásoknak megfelelően a két és fél éves, szobatiszta gyermekek felvételét is biztosítjuk. Óvodánk 1961 óta működik, mai formáját 1983-ban nyerte el. A szülők igénylik az intézményes nevelést. Az etnikai családoknál is teljes körű az elfogadottság.

Személyi feltételeinket tekintve 19 álláshelyünk van, ebből 9 fő óvodapedagógus, 10 fő technikai alkalmazott látja el a feladatokat. Az intézmény teljesen önállóan gazdálkodik, a főzőkonyhát a sárosdi Önkormányzat működteti.

Szakmai felszereltségünk jónak mondható, a folyamatos működéshez a feltételek biztosítottak. Tárgyi eszközeink bővítését pályázati lehetőségek kihasználásával pótoljuk.

A tehetségigéreték gondozása:

A gyermekeknél tehetségigéretről, tehetségre irányuló hajlamról, tehetségcsirákról beszélhetünk. Feladatunk a gyermekek erős oldalának differenciált feladatokkal, játékkal történő fejlesztése. Az elfogadó légkör a tárgy cselekvési szabadság gazdag tapasztalatok biztosítása.

2012 szeptemberétől működtetjük intézményünkben a tehetség műhelyeinket. Az éves munkaterv tartalmazza az adott nevelési évben indított műhelyeket, valamint a tevékenységeket.

Az alább felsorolt műhelyeket alakítottuk ki:

- Vizuális nevelés
- Ének-zene
- Mozgásfejlesztés

Ösztönözzük a gyermekeket rajzpályázatokon való szereplésre és érdeklődésüknek megfelelő tevékenységekben való aktív szerepvállalásra, melynél differenciált feladatadással segítsük tehetségének kibontakoztatását.

2012 szeptemberétől a nagycsoportos gyermekeknek a szülők igényei alapján hittan oktatást szervezünk.

Szakmai munkánk fontos része, hogy a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek részére logopédus, és egyéb fejlesztő pedagógus vezetésével fejlesztéseket biztosítunk.

Intézményünk 2002-ben pályázatot nyert a Comenius I. Intézményi modell kialakítására. Ezt a minőségfejlesztő munkát, partnerközpontú működés kialakítását 2004 áprilisában sikeresen befejeztük. Azóta folyamatosan végezzük ezt a tevékenységet. 2004. május 1-jén, az EU csatlakozással egy időben átadták az Etalon – Sport támogatásával elkészült tornaszobánkat. 2006-ban szakmai munkánk elismeréseként elnyertük a Modell Óvoda címet. Óvodánk fennállásának 45. évfordulója alkalmából Miniszteri dicséretben részesültünk.

A Modellóvodai cím elnyerésével járó feladataink:

Célja: Az alternatív program hiteles, modellszerű gyakorlati közvetítése az óvodapedagógusoknak, szülőknek és a közvetlen társadalomnak.

Feladatok:

- elkötelezett a program iránt

- minden rendezvényen, minden egyesületi kezdeményezésben együttműködő a programhoz kapcsolódó alap és haladó képzéseket elvégezte
- szakirányú, szakvizsgás tanfolyamot végzett óvodapedagógusa van
- a program specifikumban megfelelő teljes óvodaképpel rendelkezik
- legalább 1 nevelési terület modell szintű bemutatására képes

2012. augusztus 31-től a Napraforgó Művészeti Modell Óvoda fenntartója a Baptista Szeretetszolgálat Egyházi Jogi Személy lett.

A fenntartóváltás öt évre szóló közoktatási megállapodás keretében jött létre.

A változó szociokulturális helyzet miatt kiemelt figyelmet fordítunk a gyermekvédelemre, a hátrányok csökkentésére, a gyermekek egyéni fejlesztésére.

Óvodapedagógusaink hosszú éveken át tartó meggyőző munkájának eredményeként mára elértük, hogy a roma nemzetiségű családok gyermekeinek beóvodázása közel 100%-os.

Az eredményes nevelőmunkát tükrözi, hogy a szülők többnyire rendszeresen járatják óvodába gyermekeiket.

Alapvető törekvésünk az esélyegyenlőség megteremtése, a hátrányok csökkentése.

Nevelésünkben kiemelt figyelmet kap a Sajátos Nevelésű Igényű gyermekek integrált nevelése. Ezen munkánkat szakemberek segítik.

6. Nevelési koncepciónk

6.1. Programunk alapelve, célja

Szeretetteljes, biztonságérzetet adó, érzelemben gazdag óvodai élet megteremtése, ahol a gyermekközpontúság úgy jelenik meg, hogy tartást, önállóságot, boldogságot ad a gyermeknek.

Minden gyermek a saját képességei szerint, annak figyelembevételével nevelhető, fejleszhető. Nevelik, fejlesztik őt az új társas kapcsolatok, vagyis az óvoda minden dolgozója. A felnőttek tetteikkel sugározzák a feltétel nélküli szeretetet, s azt, hogy „Tisztellek Téged, fontos vagy nekem, csakis Rád figyelek, és segítek Neked, ha szükséged van a segítségemre.”

Minden gyermek ismerje és tudja meg értékeit, de azt is érzékelje, hogy melyek a hiányosságai. Ezt természetesen, minden feszültség nélkül fogadja el.

Célunk

- Az óvodások nyugodt, élményekben gazdag, harmonikus fejlődésének elősegítése, a magasabb rendű érzelmek kibontakoztatása, az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével.
- A személyiség fejlődésének biztosítása, elősegítése sokoldalú képességfejlesztéssel.
- A gyermekek és a művészetek közötti erős érzelmi kötődés kialakítása.

Óvodai nevelési programunk alapjai:

- **Azonosulunk a program alapelvével, kiindulási pontjaival, céljaival! Csak akkor vagyunk a programunk megvalósítói, ha hittel cselekszünk, s benne teljes értékű tagként dolgozunk.**
- Megteremtjük a gyermekek boldog és biztonságos környezetét!
- A gyermek a mi szeretetünkre, törődésünkre, megértésünkre vágyik.
- Megkülönböztetett érzékenységgel foglalkozunk, a szülőkkel! Legyen személyes, meghitt kapcsolatunk a szülőkkel, szólítsuk Őket nevükön! Minél többet mondjunk el és üzenjünk nekik a legdrágább kincsükről, a gyermekükről!
- Tudunk nevetni, felfedezni, csodálkozni!
- Ha mi képesek vagyunk erre, képesek leszünk a gyermekeknek is szikrát adni! Ami nekünk a program megszabta kötelesség, a gyermeknek élmény és játék!
- Törekszünk a legjobb minőség elérésére!
- A minőségi munka minket, a programot, s óvodánkat egyaránt dicséri majd!

Kiindulási pontok:

- Gyermeki tartást, önállóságot, s ebből az önállóságból fakadó egészséges öntudatot, kibontakozási és önmegvalósítási lehetőséget ad a gyermeknek.
- Minden gyermek a saját képességei szerint, annak figyelembe vételével nevelhető, fejleszhető, nevelik, fejlesztik őt az új társas kapcsolatok, vagyis az óvoda minden dolgozója.
- A felnőttek tetteikkel sugározzák a feltétel nélküli szeretetet, s azt a gyermekeknek oly fontos biztonságérzetet, **hogy “tisztellek Téged, fontos vagy nekem, csakis Rád figyelek, és segítek Neked, ha szükséged van a segítségemre.”** Minden gyermek ismerje és tudja meg értékeit, de azt is érzékelje, hogy melyek a hiányosságai. Ezt természetesen minden lelki feszültség nélkül fogadja el.
- Ez a program magában foglalja a hazai óvodai gyakorlat legjobb tapasztalatait azért, hogy abból a már jól bevált, hagyományos értékeket megőrizze. Ugyanakkor arra is készíteti az óvodapedagógusokat, hogy az egész napi óvodai életet még árnyaltabban, sokszínűbben, az egyéni szükségleteket, különbözőségeket figyelembe véve szervezzék meg.
- Óvodapedagógusaink pedagógiai munkájuk során arra törekszenek, hogy az óvodások okos szeretetben, érzelmi biztonságban, szabad, nyugodt légkörben, sok szép élménnyel gazdagodva élvezzék az óvodában töltött éveiket.
- Programunk a néphagyományra és a művészetek eszközével ható vers - mese - dramatikus játékokra, a vidám éneklés, énekes játék és zenehallgatásra, valamint a rajz, mintázás, kézi munka tevékenységekre helyezi a hangsúlyt. A természeti - emberi - tárgyi környezet megismertetését elsősorban a közvetlen környezetükben, a tapasztalati lehetőségek biztosításával teszi érzelmileg gazdaggá.
- Ismeretes, hogy az óvodai korosztályra a “mozgáséhség” jellemző. Ezért e program a mindennapi szabad mozgáson túl beiktat szervezett mozgásokat is,

hogyan a gyermekek életkorának megfelelően fejlődjen keringési, mozgató- és légzési rendszerük, valamint a csont- és az izomrendszerük teherbíró képessége.

- A népművészet formanyelvén fogant vers, mese, énekes játék, vizuális- és tárgyi környezetet kiemelő program beépíti a néphagyományt, népszokásokat, és ünnepkörökhöz, évszakokhoz csoportosítva tervezi meg az óvodai nevelés minden részét.

6.2. Gyermekképünk

A gyermek szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség, szociális lény egyszerre. Az életkori sajátosságok és az egyéni szükségletek, különbözőségek ismeretében közelítünk hozzájuk. A gyermek fejlődésének általános tendenciáin túl értéként fogadjuk el az egyéni különbözőségeket. Minden gyermek egyedi, megismételhetetlen személyiség, egyéni fejlődési úttal és ütemmel, tanulási stílussal, és szociokulturális családi háttérrel. Ezek ismeretében alakítjuk ki az óvodában, a gyermekcsoportban az egyéni fejlesztés lehetőségeit. Alapvető feladatnak tekintjük a személyiség harmonikus fejlesztését.

A személyiségjegyek, tulajdonságok, képességek formálásához a következőket tartjuk fontosnak:

- A gyermekek rendelkezzenek pozitív énképpel, legyen kulturális identitásuk, őrizzék meg kíváncsiságukat, legyenek önállóak, ismerjék meg a saját értékeiket.
- Pozitív hozzáállással forduljanak a felfedezés, megismerés felé.
- Szerezzenek tapasztalatokat, melyek hozzájárulnak testi, szociális, emocionális és intellektuális fejlődésükhöz.
- Legyenek képesek társaikkal és a felnőttekkel szívesen kommunikálni, kapcsolatot teremteni.
- Legyenek képesek önmagukat szabályozni, rendelkezzenek önkontrollal.
- Szeressék a természetet, védjék az élőlényeket, környezetet.
- Tiszteljék a hagyományokat, ápolják érzelmi kötődéseiket, legyenek érzékenyek, mások problémái iránt és fogadják el társaik másságát.
- Alakuljon ki igényük az egészséges életmódra.
- Sajátítsák el az önkifejezés módjait. /Mozgás, művészeti tevékenységek/
- Igényeljék a játékot és szeressék az együttműködést társaikkal.
- Legyenek jókedvűek, tudjanak örülni, felfedezni, csodálkozni.
- Az etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek ismerjék meg a saját kulturális értékeiket.

Programunk gyermekközpontú, befogadó. Feladatunk olyan gyermekek nevelése, akik mélyen kötődnek községükhöz. Nyugodtak, boldogok, mert tele vannak élményekkel. Erősen kötődnek a meséhez, zenéhez, alkotó tevékenységhez. Óvodás tartásuk van, önállóak, látszik rajtuk a kiegyensúlyozottság. Biztosítjuk minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem adunk helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

6.3. Óvodaképünk

Az óvoda a közoktatási rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője a gyermekek harmadik életévétől az iskolába lépésig.

Pedagógiai programunkban kiemelt fontosságúnak tartjuk a szülőkkel való jó együttműködést. Nevelés felfogásunk egyik tézise, hogy az óvoda pedagógiai gyakorlata a családi nevelésre építve, annak céljait és eredményeit figyelembe véve lehet eredményes. A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége.

Az óvoda a gyermek nevelésében kiegészítő szerepet tölt be még akkor is, ha a család érték közvetítésében zavarok lépnek fel.

Kiemelt figyelmet fordítunk az integrált nevelésre, az egyéni kompetenciák megfelelő alakítására. A nemzetiséghez tartozó gyermekeknek az óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését. Munkánk során kiemelten foglalkozunk a HHH gyermekek óvodai ellátásának biztosításával, az egyéni képességeik fejlesztésével.

6.4. Küldetésnyilatkozat

- A Baptista Szeretetszolgálat Napraforgó Művészeti Modell Óvoda nevelőtestülete biztosítja az olyan gyermekek nevelését, akik mélyen kötődnek a községünkhöz.
- A nevelőközösségünk azonosul a Pedagógiai Programunk alapelveivel, kiindulási pontjaival, céljaival.
- Biztosítjuk a gyermekek számára a nyugodt, élményekben gazdag, harmonikus fejlődést az erkölcsi, szociális, esztétikai, intellektuális érzelmek kibontakoztatásával, az életkori és egyéni sajátosságaik figyelembevételével.
- Célunk, hogy az egyéni képességek fejlesztésével környezetünkben jól eligazodó, továbbá jó kapcsolatteremtő készségekkel rendelkező, az iskolai életre alkalmassá váló gyermekké neveljük őket. Szeretnénk, hogy az óvodás éveikben szerzett tapasztalataikkal, élményeikkel élhessék gyermeki éveiket, hogy sikeres, boldog környezetüket, nemzetüket szerető felnőttekké válhassanak.
- Mindezek érdekében biztosítjuk számukra a derűs, szeretetteljes, családias, tevékenységre ösztönző, élményekhez kötődő, érzelmi biztonságot nyújtó óvodai környezetet.
- Nevelőmunkánkban tudatosan alkalmazzuk a művészetek eszközeit, a hagyományok ápolását, melyek nemzeti kultúránk átörökítő eszközeit jelentik számunkra.
Ehhez a „Csak tiszta forrásból” elvet képviseljük.
- Óvodánkban érték az esztétikus, szép, gondozott környezet megteremtése, ezen túlmenően a higiénikus feltételek kialakítására való törekvés.
- Fontos számunkra a szülők tisztelete, partnereink véleménye, egymás munkájának megbecsülése és segítése, a szakmai fejlődés biztosítása. A másság elfogadása és elfogadtatása.
- Olyan tevékenységet nem támogatunk, nem folytatunk, amely nem a gyermeki szükségletekre épül és a gyermekek fejlődését károsan befolyásolhatja.

- A gyermeki jogokat tiszteletben tartva végezzük óvodai nevelésünket, igyekszünk érdekeiket védeni és képviselni.
- Mindezek által óvodánk megteremti a stabil működés és a folyamatos fejlődés lehetőségét.

7. Óvodai nevelésünk alapvető feladatai

Az óvodások testi, lelki szellemi szükségleteinek kielégítése az erkölcsi, esztétikai, és az intellektuális érzelmek differenciálásával valósul meg.

Feladatunk, hogy olyan légkörben éljünk és dolgozzunk, amelyben a gyermek és a felnőtt egyaránt jól érzi magát. A szeretet természetes, igazi érzésként hatja át a mindennapokat.

Feladatunk, hogy az óvodás évek alatt a szülőkkel olyan nevelőtársi viszonyt alakítsunk ki, melyben egymást elfogadva, tisztelve, segítve tudjuk elérni azt, hogy a gyermekekből derűs, egészséges lelkületű, teljesítményekre képes, szeretetet adni és kapni tudó, az emberi élet értékeit felismerő és azok szerint élő felnőttek neveljünk.

Tudjuk, hogy amit itt és most teszünk, annak nem csak a jelenben, hanem a jövőben is lesz pozitív hatása.

Az intézmény célja:

- az egészséges életvitel szokásainak megalapozása
- az egyéni képességekhez és az érés üteméhez igazodó személyiségfejlesztés
- nyitott, a különbözőségeket elfogadó gyermekek nevelése
- jól kommunikáló, önmagát értékelni tudó gyermeki személyiség fejlesztése
- az együttműködési készség formáinak megalapozása
- a közösségi, az egyetemes emberi értékek nevelés által történő közvetítése
- a lelkiismereti szabadság tiszteletben tartása
- a sikeres iskolai beilleszkedéshez szükséges testi, lelki, szociális érettség kialakítása.

Az óvoda felelőssége

Az óvoda, felelős a gyermekek:

- testi
- értelmi
- érzelmi
- erkölcsi fejlődéséért,
- a gyermekközösség kialakításáért és fejlődéséért.

Óvodánk ellátja a tehetségkutatással és a tehetséggondozással, a korai tanulási, beilleszkedési nehézségek korrekciójával, a felzárkóztatással, valamint a gyermek- és ifjúságvédelemmel járó feladatokat.

A gyermekek fejlődését veszélyeztető okok észlelésekor a következő eljárásokat követjük:

- Feltárjuk az okokat.
- Különböző pedagógiai eszközökkel törekszünk a káros hatások megelőzésére, illetőleg ellensúlyozására.
- Szükség esetén a gyermek érdekében intézkedést kezdeményezünk /gyermek- és ifjúságvédelem, illetve az intézményvezető/ a gyermekjóléti szolgálat felé.

7.1. Az erkölcsi-szociális érzelmek alakításának feladatai

- Érzelmi biztonságot nyújtó, bizalmas, szeretetteljes, nyugodt, családi légkör megteremtése.
- Olyan óvodai élet megszervezése, melyben sok a közös élmény, a közös tevékenység. A közös együttlétek, a közösen végzett munka öröme. A szimbólumok, jelek olyan erkölcsi tulajdonságokat jelenítenek meg, mint az együttérzés, figyelmesség, segítőkészség, őszinteség, önfegyelem, pontosság, szorgalom, kitartás, állhatatosság, szabálytartás, igazságosság, igazmondás.
- A mindennapi test-lelki edzés lehetősége fejleszti a gyermekek erőnlétét, alkalmazkodóképességét, testi harmóniájának kialakulását.
- A gyermek-gyermek, felnőtt-gyermek viszonyában megmutatkozó pozitív érzelmi töltés segíti a konstruktív társas kapcsolatok kialakítását, az egészséges önértékelést, és önértekelést. A gyermekek képesek lesznek környezetükben levő emberi kapcsolataikban a jót és a rosszat megkülönböztetni.
- Az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő képesség megerősítése segíti a barátkozást, lehetővé teszi, hogy minden gyermek megtalálhassa helyét, szerepét a csoportban.
- Önmaguk és mások szeretetére, tiszteletére, megbecsülésére nevelés.
- A szociális érzékenység kialakulása segítse a másság elfogadása.

7.2. Az esztétikai érzelmek alakításának feladatai

- Az egyéni igényeket is figyelembe vevő esztétikus, higiénikus környezet és megjelenés kialakítása elősegíti a szépérzék kialakulását.
- A harmonikus, összerendezett mozgás kialakítása elősegíti az esztétikus, szép mozdulatok kialakítását.
- Az ízlésformálás jelenjen meg az óvoda mindennapjaiban, a külső, belső környezet kialakításában egyaránt.
- A művészeti tevékenységekhez a rácsodálkozás lehetőségét biztosítjuk, ezáltal kialakul a gyermekekben az élmény-befogadó képesség.
- Az esztétikai élmények legyenek alkotói és formálói a gyermekek esztétikai ítéletének.
- Legyenek képesek a tárgyi, emberi, természeti környezetben észrevenni a szépet és a csúnyát.

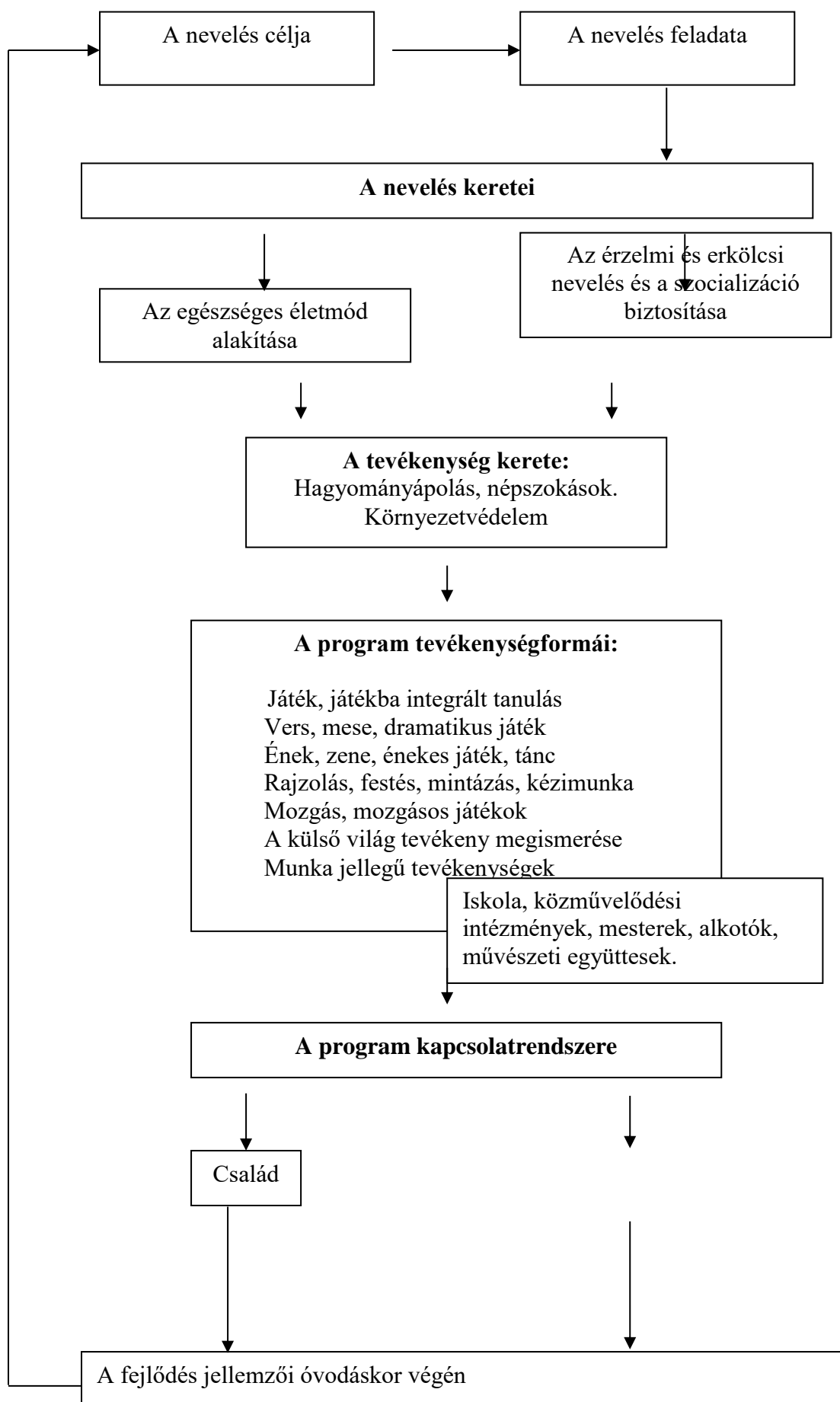
7.3. Az intellektuális érzelmek alakításának feladatai

- Az intellektuális érzelmek megjelenése segíti az érdeklődés felkeltését, a tanulási vágy kialakulását, a szűkebb-tágabb környezet nyitott, érzékeny befogadását.
- A gyermekek kíváncsisága, utánzási kedve fejleszti az értelmi képességeket, az érzékelést, észlelést, emlékezetet, figyelmet, képzeletet, gondolkodást, különös tekintettel a kreativitásra.
- A kíváncsiságot felkeltő tevékenységek során szerzett tapasztalatok folyamatos feldolgozása fejleszti az egyszerű gondolkodási műveletek alkalmazását, ismeretek emlékezetben tartását.
- A meghitt beszélgetések erősítik a gyermekek kommunikációs aktivitását, beszédkedvét.
- Az érzelmi alapigények biztosítása /biztonságérzet, szeretetérzet, védettségérzet/ segíti a gyermeket abban, hogy érzéseiket, gondolataikat szóban, mozgással, vagy képi eszközökkel szabadon kifejezhessék.

7.4. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés alakításának feladatai

- Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző alakítása beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel az óvodai nevelő tevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.
- Az óvodai nevelés a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságára, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.
- Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érezékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) fejlesztése.

7.5. A program rendszerábrája

8. A Pedagógiai Program megvalósításának feltételrendszere

8. 1. Az intézmény személyi feltételei

Az óvodában 19 fő főállású alkalmazott dolgozik.

Óvodapedagógusok száma: 10 fő

Pedagógiai asszisztens: 1 fő

Dajkák száma: 5 fő

Óvodatitkár: 1 fő

Udvaros: 1 fő

Mosó-, takarítónő: 1 fő

- Az óvodában, a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.
- Az óvodában a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermek számára.
- Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez. A dajkák legyenek partnerek az óvoda szépítésében, higiénijának megteremtésében.
- Az etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek számára is biztosítjuk az etnikai óvodai nevelés célkitűzéseit.
- Az óvodapedagógusok felsőfokú végzettségűek. Az intézmény vezetését az intézményvezető látja el, az intézményvezető helyettes a csoportos óvónői feladatai mellett a vezetői feladatokat órakedvezményel végzi. Az óvodatitkári /munkaügyi és gazdálkodási / feladatokat egy adminisztratív dolgozó végzi. Az óvoda udvarának rendben tartását a dajkák, az épület karbantartási feladatait a karbantartó végzi, esetenként a dolgozók és a szülők segítségével.

Pedagógus képünk

Olyan óvodapedagógusok, akikre a humanizmus, a pedagógiai optimizmus, a szülők tisztelete, a megértő, együtt érző, elfogadó gyermekszerepet és a megbecsülés jellemző, aki derűs, kiegyensúlyozott és tapintatos. Lehetőséget biztosítunk az önállóságra, az önazonosság megőrzésére, kezdeményezésre. A különbözőségeket, a máságot elfogadjuk és tiszteletben tartjuk.

Elveink az óvónői párok kialakításában: szakmailag egészítsék ki egymást, tudjanak jól együttműködni a gyermekcsoport nevelése és fejlesztése érdekében. Bizalommal legyenek egymás iránt, tiszteljék egymás munkáját, azonos nevelési módszereket és követelményeket valljanak.

Az óvónő teljes lényével motivál, „pozitív erőforrás” a gyermek számára.

Minden gyermekben felismeri a benne rejlő lehetőséget.

A hibákat az eredmények oldaláról erősíti meg, és bizalomelőleggel segíti a hibák javítását. /”Én tudom, hogy te meg tudod csinálni.” /

Az érzelmi kötődés, ragaszkodás alapozza meg az óvodapedagógus modell, minta szerepét.

Magatartása legyen határozott, következetes, szeretetteljes, őszinte, minden gyermek számára elfogadó és toleráns.

Az egész személyiségével /gesztusaival, érzelmeivel, attitűdjével, értékrendjével/ személyes vonzerejével, kíváncsiságával, tevékenységével, egyszerű, könnyen utánozható mintát nyújtson a gyermekeknek.

Hagyja a gyermeket próbálkozni, ösztönzi és bátorítja az újrakezdésre.

Türelmesen kivárja az eredményt.

Szükség esetén segít és támogat.

Pedagógiai programunk az Országos Alapprogramra építve biztosítja az óvodapedagógusok pedagógiai nézeteinek, és széleskörű módszertani szabadságának érvényesülését.

8.2. Az intézmény tárgyi feltételei

A 20/2012. /VIII. 31./ EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról, a 2. sz. melléklete alapján meghatározott eszköz és felszerelés jegyzékben foglaltak alapján óvodai intézményünk is aktualizálta az eszközök és a felszerelések jegyzékét.

Óvodánk rendelkezik a pedagógiai programunk megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel.

Épülete jól szolgálja a gyermekek biztonságos óvodai életét. Az épület állapota jó, a szükséges felújítások a költségvetésben meghatározott keretek között megtörténtek. Ezáltal a villanyhálózat, a gázfűtés korszerűsítése készült el. Az épület komfortfokozata jónak mondható.

A csoportok száma 5, méretük megfelel a törvény által előírt maximális létszámnak. Berendezéseink a gyermekek igényeinek megfelelőek.

Minden csoportban kialakítottuk a funkció sarkokat. /mese-vers, ének-zene, természet sarok, építősarok, babaszoba, vizuális sarok/ A játékba integrált tanulás itt történik minden nap. Tornaszoba, Só-szoba, és meseszoba áll a gyermekek rendelkezésére a mindennapok tartalmas eltöltéséhez. 2-2 csoport külön mosdóhelyiséggel rendelkezik. A mosdók hideg, meleg vízzel ellátottak.

A textíliák tisztántartása külön mosó-vasaló helyiségben történik. A felnőtt dolgozók részére külön öltözőhelyiségek biztosítottak.

Az óvónői szoba nevelőtestületi értekezletek, megbeszélések színtere.

Udvarunk tágas, nagy, zöldövezetű. Környezetünkhöz igazodó, természetes anyagokból készült, ügyességet és mozgást fejlesztő játékokkal felszerelt. Mindhárom részben homokozó áll a gyermekek rendelkezésére a szabad játékhoz. A közlekedési pályán a kerékpározásra, rollerezésre van lehetőség. A nyári melegben medence biztosítja a pancsoláshoz szükséges feltételeket. A terasz az énekes játékokhoz nagyon jól használható tér.

A gyermekek által használt tárgyi felszereléseket számukra hozzáférhető módon és a biztonságukra figyelemmel helyeztük el.

Az óvoda egyidejűleg biztosítja a megfelelő környezetet az óvodai munkatársaknak és lehetőséget teremt a szülők fogadására is.

A szakmai munkához szükséges tárgyi feltételek

- Esztétikus meseszoba puha párnákkal, meleg szőnyegekkel, kincses ládák, bábok, könyvek, gyertyák, magnó, albumok a tanult mondókákról, versekről.
- Változatos hangszerek, az óvónők, gyermekek által barkácsolt népi hangszerek.
- Képalakításhoz, különböző technikákhoz szükséges eszközök.
- Plasztikai munkákhoz szükséges anyag, gyurma, fadarabok, termések, magok, kavicsok, fonalak, szövőkeretek.
- Esztétikus ovi-galéria, ahol maximum 7 alkotás állítható ki.
- Esztétikus videó szoba, ahol maximum 8-10 gyermek nézhet videó felvételt, videó kamera, fényképezőgép.
- Esztétikus élősarok, a természet kincseivel, gyűjteményeivel, évszak albumokkal.
- Az udvaron elkülönített rész biztosított az énekes játékokhoz, dramatikus játékokhoz, bábozáshoz.
- A zenés, mozgásos percekhez különböző kézi szerek biztosítottak, pl.: labda, babzsák, karika, szalag, bot, színes kendők, zászlók, stb.

8. 3. Az óvodai élet megszervezése

A napirend

A gyermekek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend biztosítja a feltételeket, a megfelelő időtartamú tevékenységek megtervezéséhez. Fontos a tevékenységek közötti belső arányok kialakítása. A rendszeresen visszatérő ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermekekben. Fontos, hogy a napirendet a folyamatosság, a stabilitás és a rugalmasság jellemezze.

A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez, a gyermekek egyéni szükségleteihez, tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. /só szoba, délutáni tevékenységek szervezése/

Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét.

A napirendet és a heti rendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki.

Időtartam

Tevékenység

6:30-10:30

Játék a csoportszobában

- Személyes percek
- Szabad játék
- Játékba integrált egyéni és mikro csoportos tevékenységek
- Testápolási teendők
- Tízórai
- Vers, mese, dramatikus játék
- Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka,
- Ének-zenei készségfejlesztés

- Részképességek fejlesztése egyéni formában
- Zenés, mozgásos percek
- A környezetben szerzett élmények tapasztalatok rendszerezése
- Só szoba rendszeres használata

10:30-13:00

Játék a szabadban

- Mikro csoportos tapasztalatszerzések, séták
- Énekes játékok, tánc az udvaron
- Edzés, kocogás, futás
- Ebéd
- Testápolási teendők

13:00-14:30

Pihenés mesével, altatódallal

13:00-13:45

Tehetségműhelyek foglalkozásai

14:30-15:15

Testápolási tevékenységek

Uzsonna

15:15-16:30

Játék a csoportszobában, jó idő esetén, az udvaron

- Szabadon választható tevékenysége

Az óvoda heti rendje

A gyermek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend mellett a heti rend biztosítja a feltételeket a megfelelő időtartamú, párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek tervezéséhez, szervezéséhez.

A heti rend elsősorban az óvodapedagógus munkáját segíti abban, hogy a nevelőmunkát a folyamatosság, rendszeresség, tudatosság és a fokozatosság elve szerint végezhesse.

A heti ciklusokban a tatalmi egység elve alapján, komplex módon jelennek meg a tevékenységi formák.

Naponta van lehetőség vizuális tevékenységre, mesélésre, szabad játéokra. A gyermeknek minden nap szüksége van a mozgásra, ezért minden csoportban mozgásos játékokat, kocogást, futást szervezünk.

Heti egy alkalommal minden csoport igénybe veszi a torna és a só szobát.

	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA	CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK
Délelőtti játékba integrált tanulás	Vers, mese, dramatikus játék Ének-zene	Vers, mese, dramatikus játék Rajzolás, festés, mintázás kézimunka	Vers, mese, dramatikus játék	Vers, mese, dramatikus játék	Vers, mese, dramatikus játék Mozgás, Mozgásos játékok
Udvari játékba integrált tanulás	Énekes játékok, tánc	A külső világ tevékeny megismerése	A külső világ tevékeny megismerése	A külső világ tevékeny megismerése	
Délutáni játékba integrált tanulás		Zenés-mozgásos percek	Szabadon választható tevékenységi körök	Zenés-mozgásos percek	

Kötelező

Mozgás, mozgásos játékok
Énekes játékok /4-7 éveseknek/

Közvetve kötelező

Vers, mese, dramatikus játék
A külső világ tevékeny megismerése

Kötetlen

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka
Ének-zene, énekes játékok, tánc /3-4 éveseknek/

A szervezett tanulás munkaformái

Frontális

Mozgás, zenés, mozgásos percek
Futás, kocogás
Vers, mese, dramatikus játék
Énekes játékok, tánc

Mikro-csoportos:

Ének-zene
Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

A külső világ tevékeny megismerése

Egyéni

Részképességek fejlesztése egyéni igények szerint.

A szervezett tanulás gyermekenkénti időkeretei

Korcsoport	Vers, mese, dramatikus játékok	Ének-zene, énekes játékok, tánc	Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	Mozgás, mozgások, játékok	Zenés, mozgások, percek	A külső világ tevékeny megismerése
3-4 évesek	Naponta 5-10'	Hetente 1x 10-15'	Hetente 1x 10-15'	Hetente 1x 10-15'	Hetente 2x 6'	Hetente 1x 10-15'
4-5 évesek	10-15'	15-20'	15-20'	15-20'	8'	15-20'
5-6-7 évesek	15-20'	30-35'	30-35'	30-35'	10'	30-35'

9. A nevelőmunka kerete, a fejlesztés tartalma

9.1. Az egészséges életmód kialakítása

Célunk: A gyermekek egészségének védelme, egészséges életvitel igényének alakítása, testi fejlődésük elősegítése, mozgásigényük kielégítése, a környezettudatos magatartás megalapozása.

Az óvodapedagógus feladatai

- A gyermekek gondozása, testi szükségleteik, mozgásigényük kielégítése.
- A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.
- A gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.
- A gyermekek fejlődéséhez szükséges balesetmentes, biztonságos, egészséges,

esztétikus környezet biztosítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.

- Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak kialakítása.
- A gyermekek életkorának megfelelő, párhuzamos tevékenységek végzését lehetővé tevő optimális életritmus kialakítása a napirendben.
- A kialakított szokás és szabályrendszer betartásának figyelemmel kísérése, reális a gyermekek egyéni fejlődéséhez viszonyított fejlesztő értékelése.

Az egészségfejlesztés területei

- **egészséges táplálkozás**
- **mindennapos testnevelés, testmozgás**
- **személyi higiénéi**
- **bántalmazás, erőszak megelőzése**
- **baleset megelőzés és elsősegélynyújtás**

Tartalma

A gyermekek gondozása, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítése

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű.

Az óvodába történő felvétel után igyekszünk minél rövidebb idő alatt, minél alaposabban megismerni a gyermekeket. Családlátogatás során anamnézist és szociokulturális feljegyzést készítünk. Őszintén, tapintatosan közeledünk hozzájuk, gondozásukkor megértő, meghitt viszony kialakítására törekszünk, hogy minél előbb elfogadjanak bennünket. A helyes életritmust fokozatosan az életkori és egyéni sajátosságokat figyelembe véve a családdal együttműködve alakítjuk ki.

Szeretnénk elérni, hogy a fokozatosság betartásával egyre önállóbban elégítsék ki szükségleteiket. A napirendet és heti rendet ennek megfelelően tudatosan tervezzük. Az egészségügyi szokások pontos menetét egyeztetjük a dajkákkal.

Gyermektükör

Az anamnézis felvétele óvodába járás előtt a gyermekek képességeinek, tulajdonságainak diagnosztikája a befogadás végére az egyéni fejlesztési tervek és azok értékelése félévenként történik. (A fogadóórák alkalmával a kedves szülővel megbeszélve, melyet aláírásukkal igazolnak) Az anamnézis célszerű a családlátogatáson kitölteni a gyermekek fejlettségi szintjének regisztrálását pedig érdemes elvégezni a befogadás befejezésére, hogy tervezni lehessen az egyéni fejlesztéseket.

A gyermekek gondozásának záloga az óvodapedagógus és a gyermekek közötti meghitt, megértő viszony a természetes testközelség megléte. A gyermekek attól fogadnak el gondozást, akik őszinte, hiteles viselkedéssel közelednek hozzájuk és tapintatot, elfogadást közvetítenek. Ilyen feltételek mellett ismerhetők meg a gyermekek igényei, a családból hozott szokásai. Az óvodapedagógus a fokozatosság betartásával törekedjen arra, hogy a gyermekek egyre önállóbban elégítsék ki szükségletüket. Az önálló

testápolás, étkezés, öltözködés szervezettségét az óvodába lépés pillanatától biztosítsa az óvodapedagógus. A befogadás ideje alatt minden gyermekkel együtt végezze a teendőket, hogy megtanulhassák a fogásokat, a testápolási szokások sorrendjét. Az óvoda a nevelőtestületi szinten kidolgozott egységes egészségügyi szokásrendszerrel rendelkezik.

Az egy csoportban dolgozó óvodapedagógusok a dajkák bevonásával állapodjanak meg a szükségleteket kielégítő szokások pontos menetének az azonos gyakoroltatás érdekében. A fejlődést egyik feltétele a táplálkozás, mely az elhasznált energiát pótolja és a további

testépítést biztosítja. A gyermekek a napi háromszori étkezéssel tápanyagszükségletük háromnegyed részét az óvodában kapják meg, ezért az óvoda a gyermekek étrendjét úgy állítja össze, hogy kellően változatos megfelelő tápanyag összetételű legyen. Az étkezési szokásokat az óvodapedagógus úgy alakítja ki, hogy minél kevesebb várakozási idő maradjon, jól szervezeten lehetőleg a folyamatosság módszerével éljen. A nap bármely részében a csoportszobában és az udvaron a folyadék pótlására biztosítjuk a feltételeket. (víz)

Egészséges táplálkozás

Alapelvek:

Az egészségfejlesztési program az óvodás gyermekek egészséges táplálkozási szokásainak megerősítését és az óvodai étkeztetés otthoni kiegészítését szolgálja. Az óvodás gyermek az ébren létének a háromnegyed részét az óvodában tölti, ahol az óvodapedagógusok a gyermek testi-szellemi fejlődésének feltételeit igyekeznek biztosítani. A fejlődést alapfeltételei között kiemelt jelentőségű a gyermek egészséges táplálása. Az óvodai étkeztetés napjainkban – minden igyekezet ellenére – sem tudja teljes egészében teljesíteni az egészséges táplálkozás követelményét. Nagyon sok múlik az anyagiakon (élelmezési normán), de a szemléleten is (étlap összeállításon). A gyermeknek az egészséges táplálkozás érdekében naponta az 5 alap ételmyszer csoport mindegyik tagjából kell fogyasztania.

Az alap ételmyszer csoportok között a következőket tartjuk számon:

- kenyér, pékáru, tésztaféle, rizs
- gyümölcs, zöldség
- hús, hal, tojás
- tej, tejtermék
- olaj, margarin, vaj, zsír

Az óvoda és a pedagógus feladatai a helyzet javításáért

Kulturált körülmények között a fogásokat folyamatosan felszolgálja (várakozási időt kerüli). Az étkezés végén az asztalok rendjének helyreállítását irányítja. Megkedvelteti az ízeket, intenzív rágásra ösztönöz, folyamatosan folyadékot biztosít. Életkoruknak, fejlettségüknek megfelelően kanál, villa és kés helyes használatával ismerteti meg a gyerekeket. Fokozottan ügyel a táplálék érzékeny gyermekek diétájára.

Szervezzenek az óvónők a szülőkkel, támogatókkal közösen hetenként egy-két gyümölcs- és zöldségnapot.

Óvodai napirend keretében ismertessék meg az óvónők a gyermekeket új ízekkel, addig ismeretlen étel és italféleségekkel. Tegyék az étkezést örömtelivé, teremtsenek jó hangulatot az ételek elfogyasztásához.

Az egészséges táplálkozásra nevelés érdekében kapcsoljanak be a napi programba alternatív egészségfejlesztési programot, (pl. projektek), teremtsenek játékos alkalmat arra, hogy a gyermekek maguk is részesei legyenek egyszerűbb ételek elkészítésének (pl. saláta készítés.).

A foglalkozások során kerüljön lebonyolításra az egészséges táplálkozást népszerűsítő foglalkozás.

Az egészséges táplálkozás egészségre gyakorolt hatásai adnak alapot a foglalkozásoknak. Így a gyerekek őszi piacot, zöldséges üzletet, kerteket látogatnak meg. Ismerkednek gyümölcsökkel, zöldségfélékkel. Minden érzékszervet megmozgatnak a tapasztalatszerzés során, mindezeket versekkel, mondókákkal, mesékkel, körjátékokkal kísérve teszik még vonzóbbá a gyermekek részére az óvó nénik. A legvonzóbbak a kóstolók. Készül saláta zöldségből, gyümölcsből, sütemény teljes kiőrlésű lisztből, barna cukor felhasználásával.

Tejtermékekkel kapcsolatos foglalkozást is tartanak az óvónők, a boltokban kapható mindenféle tejterméket vásárolnak a gyerekek és kóstolják végig az óvodában a kínálatot. Beszélgetnek a tej fontosságáról miért is fontos az emberi szervezet számára, kiemelve a csontok, és a fogak egészségét.

A gyermekeknek különböző táplálkozási szokásaik vannak. A felnőttek ismerjék meg a szülők segítségével ezeket, és kellő toleranciával fogadják el a kezdeti étvágytalanságot, válogatást. Később ösztönözzék a gyermekeket, de ne kényszerítsék az ételek elfogyasztására. Biztosítsák, hogy a nap bármely szakában ihassanak.

A testápolás a gyermekek tisztaságigényének kialakítását szolgálja. Az óvodapedagógus a gyermekek ápolása közben teremtsen interakciót, hogy a gyermek kívánsága, kérése alapján tudjon segíteni. Ezen a téren is nagy különbségek mutatkoznak a gyermekek között. Az óvodai és a családi szokások, összehangolása segít az azonos elvek betartásában. Különös gonddal védje a gyermekek érzékszerveit. A bőrápoláshoz, fogmosáshoz, hajápoláshoz, az orr tisztán tartásához, a WC-használathoz a felnőttek teremtsék meg a feltételeket úgy, hogy a gyermekek fokozatosan, önállóan végezhesék ezeket a teendőket.

A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások kialakítására fokozott figyelmet fordítunk.

- csapok elzárása
- folyékony szappan használata
- levegő minősége a csoportszobában
- közvetlen környezetünk tisztán tartása (csoportszoba, udvar).

Az időjárásnak megfelelő öltözködés védi a gyermeket, ezért az óvodapedagógus hasson a szülőkre, hogy többrétegűen öltöztessék gyermekeiket. Ennek kialakításában a szülők lehetnek a partnerek, akiket fontos meggyőzni a praktikus, ízléses öltözködés előnyéről.

(nyáron kalap és fényvédőkrém használata)

A mindennapi szabad mozgás nélkülözhetetlen eleme az óvodai életnek. A gyermekek a természetes nagymozgásokat, mozgáselemeket egyénileg gyakorolják a sokféle mozgásfejlesztő eszközön. Emellett a néhány percig tartó szervezett mozgásos tevékenységek jól szolgálják a gyermekek mozgáskoordinációjának fejlesztését.

A rövid ideig tartó, szervezett mikro-csoportos séták is hozzájárulnak a gyermekek mozgásszükségletének kielégítéséhez.

A gyermekek alvásiigényének egy részét az óvoda elégíti ki. Az alváshoz tiszta levegőre van szükség, ezért lefekvés előtt alapos szellőztetéssel teremtjük meg a feltételeket. A nyugodt pihenés feltétele a csend, bizonyos bezártság. Elalvás előtti mesélés, és az azt követő altatók

dúdolója kondicionáló reflexként hat. Ha lehet, minden alkalommal éljük át az altató hatására kialakult szendergés állapotát. A gyermekeknek különböző az alvásiigénye. Egy órai nyugodt pihenés után az óvodapedagógus tegye lehetővé, hogy a nem alvó 6-7 éves gyermekek felkelhessenek, és csendes tevékenységet folytathassanak, májustól és a nyári hónapokban az iskolába felvett gyermekeknek legyen lehetősége csak akkor pihenni, ha külön igényük van rá. Ezzel is előkészítjük a gyermekeket a kisiskolások napirendje szerinti életre.

A gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése

Az óvodában megbetegedett gyermekeket azonnal elkülönítjük, értesítjük a szülőket. Amíg nem érkeznek meg, gondoskodunk a gyerekekről.

A környezet tisztántartásával igyekszünk a járványos megbetegedéseket megelőzni, terjedésüket megakadályozni. Az óvodában csak egészséges gyermekeket fogadunk, ezért kérjük a szülőktől az orvosi igazolás bemutatását. Baleset esetén azonnali orvosi ellátásról gondoskodunk, értesítjük a szülőt, és felvesszük a baleseti jegyzőkönyvet.

Az esetleges ágybavizelést tapintatosan kezeljük. Igyekszünk a szülővel közösen az okokat feltárni és megoldani.

A speciális betegségben szenvedő gyerekek fejlődését fokozottabb figyelemmel kísérjük.

A téli időszakban a fejtetvesség gyakrabban előfordulhat. A megelőzésben és kezelésében a dajkáknak és a védőnőnek kiemelt szerepe van.

Az évente kötelező státuszvizsgálatokat a védőnő a tanácsadásokon végzi el. Minden évszakban sokat tartózkodunk szabad levegőn.

A gyerekek bőrét az időjárásnak megfelelően védőkrémekkel ápoljuk. A nyári hónapokban az erős napsugárzás miatt kalap vagy kendő viselése javasolt, csak árnyékban tartózkodunk a szabadban.

A víz edző hatását jó idő esetén, az udvaron lévő pancsoló medence biztosítja. A nagycsoportosoknak lehetőség szerint úszásoktatást szervezünk.

A túlsúlyos, lúdtalpas és rossz tartású gyermekek gyógytestnevelésen vehetnek részt. A foglalkozásokon orvosi javaslatra vehetnek részt.

Gyermek-heti programjaink keretében egy délelőtti hosszabb gyalogos túrát szervezünk. A rendezvény sorozatot Sport délután zárja, ahol mozgásos játékokat, versenyeket bonyolítunk le a szülők aktív részvételével.

A gyermekek fejlődéséhez szükséges balesetmentes, biztonságos, egészséges, esztétikus környezet biztosítása

A lehetőségeinket figyelembe véve igyekszünk olyan esztétikus, gazdag tárgyi környezetet kialakítani, amely kedvezően befolyásolja a gyermekek egészséges életmódjának alakulását.

Óvodánk tágas udvara sokféle lehetőséget nyújt a változatos játék tevékenységekhez. Szépségét a virágoskertek, bokrok és cserjék adják. Talajfelületét igyekszünk változatossá tenni. Jelenleg füves, homokos és térköves részek váltják egymást. A sok fa és bokor meleg idő esetén is árnyékot biztosít. A nagy szabad füves terület alkalmas a szervezett mozgásos tevékenységekre. Az udvari játékok megfelelnek a kor követelményeinek.

A többfunkciós csoportszobák alapterülete a létszámnak megfelelő. A bútorzat állapota jó. Minden csoportnak más a színvilága, a textiliákat, a dekorációt összhangba hozzuk. A különböző játéktevékenységekhez elkülönített kuckókat, mesesarkot alakítunk ki, amelyet esztétikusan rendezünk be. Minden csoportban van egy természet sarok. Ott helyezük el a séták során gyűjtött kincseket. Óvodánkban minden csoportnak külön öltözője van.

A mosdóban megfelelő méretű eszközök vannak. Minden gyereknek külön fogmosó felszerelése, fésűje, törölközője van. A mosdóban a tevékenységek helyes sorrendjének elsajátítását vizuális jelekkel segítjük.

A környezettudatos magatartás megalapozása

A gyermekekben igyekszünk kialakítani, hogy igényükké váljon a szép, esztétikus környezet a csoportszobában és közvetlen környezetükben az óvoda udvarán is. A szemetet a kijelölt szemetes kosarakban helyezték el. Óvják, védjék a növényeket, fákat, virágokat. Ne törjék le ágaikat, ne tapossanak rá a virágokra, apró élőlényekre, bogarakra, lepkékre. Télen gondoskodunk a madarokról. Segíthetnek a növények gondozásában, öntözésében, a falevelek összesöprésében. Minden csoport felelős a saját udvarrészének rendjéért, ápoltságáért, szépségéért.

A csoportszobákban az évszaknak megfelelően természetsarkot alakítunk ki, ahol a gyerekek elhelyezhetik kincseiket. A testápolás során kérjük, hogy csak annyi vizet folyassanak, amennyi szükséges, ne pazarolják azt.

Mindennapos testnevelés, testmozgás:

A négy-öt éves korban kialakuló alakváltozás, a hirtelen növekedés gyakran okoz hanyag testtartást. A szervezett mozgásos tevékenységek, különösen a prevenció fejlesztő tornák, a mozgási igény kielégítése segít a gerinc deformitások megelőzésében. A lábboltozatot erősíti, fejlesztő mozgással a lúdtalpas gyermek lábtartása javítható.

A gyermekek egészséges életmódját úgy lehet biztosítani, hogy mindennap edzési lehetőséget biztosítunk számukra. Erre legtöbb alkalmas a szabadban tartózkodás biztosít, mely növeli a gyermekek ellenálló képességét. Ezért mindennap - ha lehet kétszer is - tartózkodjanak a szabadban.

Mozgásszükségletük kielégítése érdekében az óvodapedagógus szervezzen napi kocogó-futó lehetőségeket. Ovikör, a gyermekek meghatározott futópályán, (KRESZ -

pályán) önmaguk döntsék el, mennyit futnak. Kocogások, futások ösztönzően hatnak rájuk, és fokozzák a szív jó vérellátását, a rugalmasságot, állóképességet.

A gyermekek a víz edző hatását is érezzék meg az óvodában. Jó idő esetén, az óvoda udvarán pancsoljanak, zuhanyozzanak. (A zuhanyzót egy fára kötött locsoló is helyettesítheti.)

Edzési lehetőség a kerékpározás, rollerezés és a téli időszakban szánkózás, csúszkálás. A szervezett edzési programok maximális ideje 10-20 perc. A kondicionáló mozgások adjanak igazi felfrissülést, felüdülést a gyermekeknek.

A gyermekek fejlődéséhez, fejlesztéséhez szükséges az egészséges környezet biztosítása.

Az óvoda feltételrendszere befolyásolja a gyermekek egészséges életmódjának szintjét. A gazdag tárgyi környezet, ha megfelel az egészségügyi előírásoknak és esztétikus, nyugtató hatású színharmóniát áraszt, jó alapot ad az óvodai nevelőmunkához.

Az óvoda legfontosabb fejlesztési tere az óvodaudvar. Az óvoda udvarát úgy célszerű kialakítani, hogy minden csoportnak legyen egy állandó helye, ahol a gyermekek bármikor megtalálhatják óvodapedagógusukat. Ugyanakkor legyen egy olyan udvarrész, ahol a gyermekek kisebb-nagyobb társaikkal együtt játszhatnak pl. focipálya, KRESZ-pálya stb.

Az udvaron legyen árnyékos és napos játszó rész, Legyen füves, homokos, betonos rész is. Az udvar esztétikai szépségét adja a sok szép virág, cserje, ízlésesen kialakított gyermek virágos kert. A mozgásfejlesztő eszközök különböző típusú mozgásokhoz adnak lehetőséget. Minden csoport rendelkezzen homokozóval, lehetőség szerint agyagozó, gyurmázó asztallal. A vizes edzés jó feltételét adja a tusolóval felszerelt óvodai pancsoló. A labdás játékokhoz megfelelő nagyságú terület álljon a gyermekek rendelkezésére. Az óvoda udvarán legyen olyan zártabb udvarrész, ahol énekes játékokat játszhatnak a gyermekek, és olyan pódium-szerű lehetőség, ahol bábozásra, dramatikus játékokra nyílik lehetőség. (fa mesház) Az udvaron a gyermekeknek legyen biztosítva a higiénikus tárolással előkészített ivóvíz.

Az óvoda épületét a nevelési, fejlesztési feladatok megvalósításának figyelembevételével az óvodapedagógusok esztétikusan rendezzék be.

A több funkciót betöltő csoportszobát tegyék alkalmassá a játékokra, a tevékenységek végzésére, az étkezésre, az alvásra és a pihenésre. A csoportszoba barátságossá, otthonossá, esztétikussá tétele az érzékszervek miatt, valamint a gyermekek jó közérzetének biztosítása miatt is fontos. A természetes világítás felhasználása céljából az ablakot hagyjuk szabadon, csak olyan függönyt használjunk, ami nem veszi el a fényt. A mozgásos tevékenységeket mindig nyitott ablaknál végezzék a gyermekek. Fűtés idején a száraz levegő enyhítésére párologtatás szükséges. Erős napsütés ellen a csoportszobát világos függönnyel vagy napellenző használatával védjük.

Az óvodapedagógus a többféle játéktevékenységhez alakítson ki elkülönített csoportszoba részeket. Alakítson ki mesesarkot, ami a személyes perceknek, napi mesélésnek, drámajátékoknak a színtere. Legyen olyan sarok vagy csoportszoba rész, ahol a gyermekek összegyűjthetik a mikro csoportos séták alkalmával talált 'kincseket'.

Az öltözők berendezése, világítása, fűtése, szellőztetése biztosítson minden feltételt a nyugodt vetkőzéshez, öltözéshez. Minden gyermeknek van külön ruha- és cipőtartó szekrénye vagy polca. Az öltözőben a szülők részére van egy esztétikus hirdetőtábla, ahol havi időszakokra lebontva tájékoztatást kapnak a csoport nevelési-fejlesztési elképzeléseiről, eredményeiről.

A mosdóban megfelelő méretű eszközök segítsék a szükségletek kielégítését. Minden gyermeknek legyen elkülönített fogmosó felszerelése, törölközője, fésűje.

Az óvoda folyosóján, kialakítottuk az ovigalériát. A kiállított művészeti alkotások megfelelő megvilágításban biztosítják a gyermekeknek az alkotásokra történő rácsodálkozást.

Személyi higiéné

Óvodapedagógus feladatai:

Tisztálkodás

A napirend keretei között elegendő időt biztosít a gondozási teendők egyéni tempó szerinti végzésére. A tisztálkodási folyamatot megismerteti: helyes sorrendiséggel és technikával, egészségügyi szokásokkal. A tisztaság alapvető fontosságának, a betegség megelőzés és a fertőzések megelőzésének jelentőségét életkor specifikus módszerekkel tudatosítja a gyermekekben. Ezen belül a test tisztántartásán értjük a bőr, fogak, szájüreg, haj, érzékszervek, körmök ápolását, a ruházat higiénéjének a mosás, tárolás feladatait is tartalmazza, illetve a közvetlen környezetünk tisztántartására is hangsúlyt fektet. A megvalósításban fejlettség szerinti segítséget nyújt. Fokozatosan kialakítja az önállóságot.

Öltözködés

Elegendő időt és szükséges segítséget biztosít az öltözködésben és a ruházat elhelyezésében a gyermek saját polcán. A megfelelő viselet kiválasztásában összefüggéseket tár fel a gyermekekkel az időjárás és tevékenységek között. Fokozatosan kialakítja az önállóságot. A szülővel való kapcsolattartás során a megfelelő mennyiségű és minőségű ruházat és cipő biztosítására javaslatot tesz. Például: műszálas anyagok kerülése, váltóruhák, lábboltozatot és lábfejet védő cipők biztosítása, lógó alkatrészek eltávolítása.

Pihenés

Ebéd után a csoport szükségleteinek megfelelően nyugodt pihenés feltételeit biztosítja, ellenőrzi a terem szellőztetését, az ágyak megfelelő elhelyezését (a lehető legnagyobb távolságban). A gyermekek elalvását segíti biztonságot adó szokásrendszerrel, pl. mesével, énekkel, zenehallgatással, testi közelséggel, puha tárgyakkal. Pihenés időtartamát a csoport szükségleteihez igazítja. Az ágyneműnek és annak tisztításáról a

szülő gondoskodik, általában két hetente és a gyermek minden megbetegedése alkalmával.

Egészséges, tiszta, biztonságos környezet megteremtése higiéniai szabályok kialakítása. Az óvoda gyermek saját testi gondozásának megtanítása és mozgásigényének kielégítése csak egészséges környezetben történhet. Ennek érdekében a dajkák munkájához tartozik a mindennapos portalanítás, felmosás, fertőtlenítés, szellőztetés a higiéniai szabályok betartatása a gyermekkel.

Az óvodapedagógus a balesetveszély elkerülése érdekében a gyermekek által használt eszközöket fokozott odafigyeléssel kezeli, szükség esetén kezdeményezi javítását, cseréjét. Különösen az udvari, vagy játszótéri játékoknál, felhívja a gyermekek figyelmét a helyes eszközhasználatra, a séták alkalmával a biztonságos közlekedés szabályaira. (kirándulásra szülői segítséget kérhet)

A gyermekek szükséglete szerint (szülők bevonásával) speciális szakemberek bevonásáról gondoskodik, az óvoda fogorvosa, védőnője, szakszolgálatok segítségével. A Szakértői Bizottság logopédusával konzultál, aki hetente tart foglalkozásokat óvodánkban. A nevelési év elején a logopédus felméri a beszédhibás gyermekeket, s az órarendjében a fejlesztő foglalkozásokat megtervezi.

A Szakértői Bizottság pszichológusával, egyéb szakemberével kapcsolatot tart, aki évi rendszerességgel megvizsgálja a fejlődésben akadályoztatott gyermekeket, javaslatot ad az egyéni bánásmódra és a fejlesztésre, valamint speciális pszichológiai terápiára fogadja őket. Az óvodapedagógus a javaslatokat beépíti, az egyéni fejlesztő munkába.

Testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése

Alapelvek:

A dohányzás megelőzésében és visszaszorításában jelentős szerep jut az óvodapedagógusoknak és az óvoda technikai személyzetének. Az óvoda felnőtt dolgozói modellt, mintát jelentenek a gyermekek számára. Az óvodában a gyermek előtt dohányzó felnőtt nagyobb hatást gyakorol a gyermekre, mint egyéb szocializációs helyzet, ezért az óvoda dolgozói nagyobb felelősséggel tartoznak személyes példamutatásukért. Az óvoda feladata minden olyan helyzet elkerülése, amely a gyermeknek kedvezőtlen mintaként szolgálhat.

A bántalmazás, erőszak megelőzése

Alapelvek

A WHO definíciója:

„A gyermek bántalmazása és elhanyagolása (rossz bánásmód) magában foglalja a fizikai és/vagy érzelmi rossz bánásmód, a szexuális visszaélés, az elhanyagolás vagy hanyag bánásmód, a kereskedelmi vagy egyéb kizsákmányolás minden formáját, mely a gyermek egészségének, túlélésének, fejlődésének vagy méltóságának tényleges vagy potenciális sérelmét eredményezi egy olyan kapcsolat keretében, amely a felelősségen, bizalmon vagy hatalmon alapul.”

- Elhanyagolást jelent, ha a szülő vagy a gondviselő rendszeresen elmulasztja a gyermek alapvető szükségleteinek kielégítését, védelmét, felügyeletét, amely súlyos ártalmat okoz, vagy ennek veszélyével fenyeget bármelyik területen: egészség, oktatás, érzelmi fejlődés, táplálkozás, lakhatás és biztonságos körülmények, amely veszélyt jelent, vagy nagy valószínűséggel jelenthet a gyermek egészségi állapotára, mentális, lelki és spirituális, erkölcsi és szociális fejlődésére. Figyelembe kell venni ennek megítélésénél, hogy milyen mértékben adottak a feltételek a család rendelkezésére álló erőforrásai tekintetében. Minden olyan mulasztás vagy baj okozása, amely jelentősen árt a gyermek egészségének vagy lassítja, akadályozza szomatikus, mentális és érzelmi fejlődését.
- Érzelmi elhanyagolást jelent az érzelmi biztonság, az állandóság, a szeretetkapcsolat hiánya, a gyermek érzelmi kötődésének durva mellőzése, elutasítása, a gyermek jelenlétében történő erőszakos, durva, támadó magatartás más családtaggal szemben.
- Fizikai elhanyagolást jelent az alapvető fizikai szükségletek, higiénés feltételek hiánya, a felügyelet hiánya, a gyermek védelmének elmulasztása olyan esetekben, amikor veszélynek van kitéve. Ide sorolható az orvosi ellátás késleltetése, az orvosi utasítások be nem tartása, a védőoltások beadatásának indokolatlan elmulasztása, késleltetése.
- A gyermekbántalmazás azt jelenti, ha valaki sérülést, fájdalmat okoz egy gyermeknek, vagy ha a gyermek sérelmére elkövetett cselekményt - bár tud róla, vagy szemtanúja – nem akadályozza meg, illetve nem jelenti.
- Fizikai bántalmazás az a szándékos cselekedet, vagy gondatlanság (így különösen ütés, rázás, mérgezés, égés, fulladás, közlekedési baleset, stb.), amely a gyermek fizikai sérüléséhez, halálához vezet, vagy vezethet. Ide sorolható a közlekedés során elkövetett gondatlan veszélyeztetés (gyermekülés hiánya, ittas vezetés, kivilágítatlan kerékpár stb.)
- Az érzelmi bántalmazás azt a rendszeres, hosszú időn át tartó érzelmi rossz bánásmódot jelenti, amely súlyos, és tartósan káros hatással van a gyermek érzelmi fejlődésére. Ez magában foglalhatja annak közvetítését a gyermek felé, hogy értéktelen, el nem fogadott, nem kívánt és nem szeretett. Jelenthet az életkornak, vagy a fejlettségnek nem megfelelő elvárások támasztását a gyermekkel szemben (pl. a szobatisztaság idő előtti erőltetése, a képességekhez nem igazodó követelmények). Ide tartozik a gyermekekben állandó félelemérzet, vagy szorongás keltése, megszegényítés, állandó kritizálás, az érzelmi zsarolás, a gyermek kihasználása. Az érzelmi bántalmazás súlyos formája az olyan élethelyzet, amelyben a gyermek, szem és fültanúja más bántalmazásának. Az érzelmi bántalmazás mindezen komponenseket magában foglalhatja, de egymagában is jelentkezik.

A pedagógus alapvető feladata a rábízott gyermekek, tanulók nevelése, tanítása. Ezzel összefüggésben kötelessége különösen, hogy közreműködjön a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek, tanuló fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.

- Az óvoda ellátja a tehetségkutatással és tehetséggondozással, a korai tanulási, beilleszkedési nehézségek korrekciójával, a hátrányos helyzetű gyermekek

felzárkóztatásával, valamint a gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatokat; felderíti a gyermekek fejlődését veszélyeztető okokat, és pedagógiai eszközökkel törekszik a káros hatások megelőzésére, illetőleg ellensúlyozására. Szükség esetén a gyermek érdekében intézkedést kezdeményez. A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátását a gyermekjóléti szolgálat segíti.

- A nevelési intézmény közreműködik a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során együttműködik a gyermekjóléti szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal. Ha a nevelési intézmény a gyermekeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, segítséget kér a gyermekjóléti szolgálattól.
- A gyermekek szüleit a nevelési év kezdetekor írásban tájékoztatni kell a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős személyéről (óvodavezető), valamint arról, hogy milyen időpontban és hol kereshető fel.

A fejlődés eredménye óvodáskor végén

- Testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek teljesen önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak, fésűlködnek.
- Önállóan használják a mosdót.
- Köhögéskor, tüsszentékor igénylik a zsebkeendő használatát, helyesen fújják ki orrukat.
- Esztétikusan terítenek, higiénikusan étkeznek, étkezés közben halkán beszélnek.
- Biztonságosan használják a kanalat, kést, villát.
- Önállóan eldöntik, mennyi ételt fogyasztanak, önállóan öntenek vizet a kancsóból.
- Önállóan öltöznek, vetkőznek, ruhájukat ki-be gombolják, cipőjüket befűzik, bekötik.
- Ruhájukat esztétikusan összehajtva a helyére teszik.
- Életkoruknak megfelelően edzettek.
- Ismerik és betartják a balesetvédelmi magatartásformákat.
- Kialakult bennük a tiszta, esztétikus környezet igénye és vigyáznak arra.
- Óvják, védik közvetlen környezetüket, igényükké válik a rendezettség, tisztaság, ápoltság.

Siker kritériumok:

- A testápolási, öltözködési, étkezési szokásokat mindenütt szimbólumokkal erősítjük meg, hogy a gyermekek önállóan kontrolálni tudják tetteiket.
- A gyermekek önállóságát teszi teljessé, hogy az óvodai élet egészébe biztosítjuk az étkezéshez az önkiszolgálást, ezzel erősítjük, hogy a gyermekek saját szükségleteiket számukra legmegfelelőbb tempóban elvégezhessék.
- Sikerkritérium az esztétikus terítés, a magabiztos önálló eszközhasználat, és az elfogyasztandó ételszükséglet pontos felmérése.
- Az óvoda külső esztétikus környezetének nevelő szintű megkomponálása, a termék egyedi jegyeinek megteremtése, a színek, formák, textúra eszközeivel.

- A gyermekeknek minden nap biztosítjuk a szabad mozgás lehetőségét.
- Minden nap megszervezzük a kocogó-futó programot.
- 5-6-7 éves gyermekeknek biztosítjuk az úszás előkészítő tanfolyamot. /a szülők igénye alapján/
- A pihenéshez friss levegőt, szeretetet, gondoskodást, simogatást, a szendergő állapot megteremtéséhez halk, altató zenét biztosítunk.
- 6-7 éves korban a differenciált pihenés lehetőségének feltételét biztosítjuk.

9.2. Az érzelmi és erkölcsi nevelés és a szocializáció biztosítása

Célunk: A gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességeinek kibontakoztatása a közösségen belül, állandó értékrend felállítása a csoport normái alapján.

Az óvodapedagógus feladatai

- Az érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes, családi légkör megteremtése a befogadástól az óvodáskor végéig.
- Az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak között pozitív attitűdű, érzelmi töltésű kapcsolatot alakítson ki.
- Az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése a társas kapcsolatok létrehozása érdekében.

Tartalma

Az érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes, családi légkör megteremtése a befogadástól az óvodáskor végéig.

Az óvodás korú gyermek jellemző sajátossága, hogy a magatartása érzelmi vezéreltsége. Az óvodába lépés első pillanatától elkezdődik az a nevelés, melyet így fogalmazunk meg, hogy szeretetteljes, biztonságérzetet adó, érzelem gazdag.

Már a befogadásnál kezdődik, hogy a gyermeket kedvező hatások ériék. Családias, derűs légkört alakítunk ki, ahol a gyermekek ötletei, elképzelései is érvényesülnek. Igény szerint lehetőséget adunk arra, hogy a szülő és a gyermek együtt ismerkedjen az óvodával. Így megismerhetik az óvoda szokásrendjét, belső életét, a gyermekek napirendjét, tevékenységeit, szokásait. Ezzel könnyebbé tesszük a gyermek számára az új környezet elfogadását. Magukkal hozhatják egy-egy kedvenc játékukat, tárgyukat. Jeleiket, melyekhez versek tartoznak a családlátogatáskor, választhatják ki a gyermekek.

Már a befogadás ideje alatt játékos formában gyakoroltatjuk a mindennapi tevékenységeket.

Figyelembe vesszük az egyéni képességeiket, tempójukat, és az otthonról hozott szokásaikat. A nehezen beilleszkedő gyermekeket mondókákkal, dallal, ölbéli játékkal nyugtatjuk meg. Lefekvéskor különös figyelmet fordítunk a személyes kapcsolatra. /mesélés, simogatás, betakargatás/

Az 5-6-7 éves gyermekek segítenek a kisebbeknek a mosdóban és az öltözködésnél. A családi légkör megteremtése segíti a társas kapcsolatok alakítását. A tevékeny mindennapok formálják a gyermekek egymáshoz való viszonyát, együttműködését. Az újonnan érkező gyermekekre az óvoda valamennyi dolgozója odafigyel, kedveskedünk egy-egy mesével, verssel, énekkel, ajándékkal. „*Engedjétek, hogy szeressünk Benneteket!*”

Az óvoda teljes közössége felel azért, hogy a kicsi, bizonytalan gyermek minél előbb biztonságot érezzen az óvodában. Ehhez sok kedves simogatás, élmény szükséges. A bátortalanabb gyermekeket odafigyeléssel, pozitív megerősítéssel segítjük a fejlődésben, együtt örülünk az apró sikereknek. A gyermek pozitív kapcsolatai úgy alakulnak ki, ha jól érzi magát a csoportban. A jó nevelés alapja a feltétel nélküli szeretet érhető határokkal együtt. A határokat úgy alakítjuk ki, hogy az adott közösség meg tudja felelni az elvárásoknak. A csoport előtt álló feladatokat minden gyermek számára érhetővé, vonzóvá tesszük egyéni sajátosságaik figyelembe vételével. Bizalmas, őszinte kapcsolatot alakítunk ki a szülővel az együtt neveléshez.

A felnőtt-gyermek kapcsolatában fontos, hogy megértsük a gyermek érzelmeit. A kapcsolat erősítése érdekében minden gyermek számára biztosítjuk a személyes perceket, ahol lehetőség nyílik a saját élmények elmondására, mások meghallgatására. A szocializáció szempontjából különös jelentősége van a közös élményekre épülő tevékenységek gyakorlásának. A közös programok, az együtt végzett munka öröme olyan erkölcsi tulajdonságokat erősít, mint az együttérzés, segítőkészség, lelkiismeretesség, őszinteség, igazmondás, önzetlenség, figyelmesség. Fejleszti akarataikat, önállóságukat, önfegyelmüket, kitartásukat, feladattudatukat, szabálytudatukat és megalapozza szokás és norma rendszerüket. A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, érzékszervi, értelmi vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, az elhanyagolt, valamint a kiemelkedő képességű gyermekek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényel. Szükség esetén megfelelő szakemberek közreműködését. Szeretet pedagógiát hirdettünk meg a művészeteket kiemelő alternatív programunkban. Minden módszertani eszközt annak szolgálatába állítottunk, hogy a gyermekek gazdag, élményekkel teli életet éljenek meg óvodánkban.

Erkölcsi érzelmeikre a magyar népmeséken, néphagyományokon keresztül szeretnénk hatni. A gyermekek nyitottságára építve arra törekszünk, hogy megismerjék szűkebb és tágabb környezetüket, amely a hazaszeretet, és szülőföldhöz való kötődés alapja és rá tudjanak csodálkozni a természetben, emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

Megismertetjük velük falunk nevezetességeit, szépségeit. A társas kapcsolatok megközelítését a bátorító nevelés elvei szerint próbáljuk végezni.

A gyermek-gyermek, a felnőtt-gyermek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatának kialakítása, az érzelmekre épülő, kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése. A gyermekek pozitív kapcsolata csak úgy alakul ki, ha jól érzik magukat a csoportban. Bizalmuk, biztonságuk kialakulását elősegíti az óvoda felnőtt és gyermek közössége. Ebben kiemelkedő szerepe van az óvodapedagógusnak, aki irányítója és

egyben társa a gyermeknek. A jó nevelés alapja, a feltétel nélküli szeretet korlátokkal együtt.

A nevelés akkor lesz hatékony, ha az óvodapedagógus az egész csoport előtt álló feladatokat minden gyermek számára egyéni sajátosságait figyelembe véve érthetővé, vonzóvá tudja tenni. A gyermekek neveléséhez először meg kell teremteni a jó kapcsolatot a szülővel, nagyszülővel, hogy kellő bizalom alakulhasson ki az együttneveléshez. Bizalmas kapcsolatban a gyermekek egyéni jellemzőit megismerheti az óvodapedagógus.

Az óvodapedagógus segítse a gyermekeket abban, hogy elfogadják eltérő képességű társaikat. A közösségfejlesztő pedagógiai munkát hassa át az odafigyelés, meghallgatás, saját érzések elmondása, elfogadása. Az óvodapedagógus a nevelésben legyen célirányos, elemezze a gyermekek társas kapcsolatát, viselkedését.

A bátorító nevelés 14 pontja

A felnőtt-gyermek kapcsolatában az alábbi elvek érvényesítését javasoljuk:

- A felnőtt próbálja elsősorban érzelmileg megérteni a gyermeket.
- Parancsolás helyett igyekezzen kérdezni.
- A gyermek mágikus képzeletét vonja be a pozitív szociális kapcsolatok, szokások kialakításába.
- A felnőtt magyarázatában jelenjen meg a dolgok pozitív oldala.
- A felnőtt biztosítson a gyermekek tevékenységéhez nagy szabadságot, a határok pontos megjelölésével. Többszöri „határátlépésnél” vezessen be konzekvenciákat.
- A felnőtt legyen képes nevelési taktikát váltani, ha egymás követően eredménytelennek érzi a befolyásolását.
- A felnőtt segítse a gyermekbarátságok kialakulását, formálja úgy, hogy a közösség többi tagjához is kapcsolódjanak.
- A felnőtt nevelje a gyermekek érzésvilágát a kialakult konfliktusok feldolgozása során.
- A felnőtt bátorítson minden gyermeket arra, hogy a belső elégedettsége, pozitív énképe kialakulhasson. A bátortalan gyermekek nevelésekor a felnőtt minél többször örüljön a legkisebb előre lépésnek, fejlődésnek.
- Az agresszív gyermek lehetőleg ne kapjon figyelmet az agresszivitásán keresztül. A negatív viselkedési módot szándékosan mellőzzük.
- A felnőtt-gyermek beszédében világos, egyértelmű, építő előrevivő megfogalmazás jelenjen meg. A kapcsolatok erősítését szolgálja a beszélő társ megbecsülése, értékelése, a kölcsönös engedmény keresése, melyből mellőzendő a megbántás, a hibáztatás, a gyakori bíráltság, a kioktatás, a kiabálás és a panaszkodás. /Az óvodapedagógus minden gyermeknek biztosítsa a személyes percek, hogy a kapcsolat felvevő képességüket megerősítse. Ezekben, a beszélgetésekben a saját és a mások érzésének elfogadása kapjon hangot./
- A gyermekek viselkedéskultúráját fejlessze a felnőttek példája, bátorítása, türelme, bizalomelőlege és a szemlélete, ami a sikert észreveteti, és a sikertelenséget segít elviselni.

- A felnőttek tilalom helyett adjanak a gyermekeknek választási lehetőséget, hogy önálló döntéseket hozhassanak, és képessé váljanak a változásra. A felnőtt jelezze örömeivel a dicséretét, s csak félelemkeltés nélkül jelölje meg a veszélyeket, problémák
- A felnőtt használja fel a humort a szeretetkapcsolat kialakításához. /A humor a feszültséget feloldhatja, a görcsösséget megszünteti./

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

- A gyermekek ragaszkodnak óvodájukhoz, a kisebb gyermekekhez és a felnőttekhez. Ezt érzelmekben, szavakban, tettekben hozzák nyilvánosságra.
- A gyermekek igényévé válik a helyes viselkedés szabályainak betartása. A szabályok betartására egymást is megkéri.
- A felnőtt kérése nélkül is segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival. A közösségért szívesen dolgoznak, bíznak önmaguk képességében.
- A társaikkal konfliktusos helyzetekben egyezkednek.
- Érdeklődnek társaik, barátaik iránt. A csoportba érkező vendégeket szeretettel fogadják. Óvodán kívül, ha találkoznak, szeretettel köszöntik egymást.
- Szavak nélkül is értik a környezetük jelzéseit és érzéseit.
- Ismerik saját képességüket, tudják értékeiket, de azt is meg tudják fogalmazni, melyek a hiányosságaik.
- Érvényesítik kezdeményező készségüket, kinyilvánítják tartósabb érdeklődésüket.
- Igyekeznek legyőzni a felmerülő akadályokat. Éretté válnak az iskolába lépésre.

Sikerkritériumok

- Az óvoda a gyermekek felvételénél különös hangsúlyt fektet a családi, szeretetteljes, nyugodt, élmény gazdag óvodai élet megéreztetésére.
- Az óvoda kiírásai, PR anyagai /nevelési program bemutatása/ a szülők, gyermekek fogadásában markánsan megjelennek.
- Az óvoda befogadási tervvel rendelkezik, a kics csoportosoknak igyekszünk minél több meglepetésről gondoskodni, olyan szeretettel, amely segíti a gyermekek biztonság érzetének kialakulását. Az óvoda a szülőknek lehetőséget biztosít az anyás befogadásra.
- Az érzelmi nevelés fontos eleme a reggeli érkezés, amikor halk zene várja a szülőket, gyermekeket.
- A gyermekek fogadása fizikai kontaktusba /simogatás, ölbe vevés, elbeszélgetés/ ágyazott személyes percek, melyhez egy sajátosan kidolgozott „Megérkeztem” ceremónia épül. /megérkeztem tábla/ Ez helyettesíti a régi névsorolvasást.
- A művészeti programmal működő óvodában minden gyermek tudja, ki hiányzik, kinek kell üzenni, ha valamelyik gyermek, vagy felnőtt beteg, meglátogatják.
- Az óvoda közösen kidolgozott erkölcsi szabályok szerint neveli a gyermekeket.
- Az óvoda összes dolgozója igyekszik alkalmazni a bátorító nevelés 14 pontját, és mindent megtesz annak érdekében, hogy a szülők, gyermekek körében is gyakorlattá, szokássá váljon.

- Minden csoport kialakítja a környezetéhez jól illeszkedő jelképeit, szimbólumait, hagyományait, beépíti a jeles napokat, ünnepeket, hogy ezzel is fokozza a gyermekek összetartozását.

10. A program tevékenységkerete

Hagyományörzés, népszokások

Óvodánkban az évszakokhoz kapcsolódó ünnepkörök és a jeles napok jelentik az óvodai élet vezérfonalát. Nevelőmunkánk fontos részei az ünnepek, sajátos hangulata a hozzákötődő hagyományok, szokások felelevenítése. Az ünnepek, a szokások keretet adnak munkánknak. A gyermekek megszokják, hogy a jeles napok ismétlődnek és hogy mindennek megvan a maga ideje. A várakozás, a készülődés fokozza az ünnepekhez fűződő érzelmet. Belső tartást ad, s ez által teljesedik ki gyermekeink személyisége. Feladatunknak tartjuk a lakóhelyünk szokásainak, hagyományainak, kulturális értékeinek összegyűjtését, megőrzését, továbbadását óvodás gyermekeinknek.

Arra törekszünk, hogy a néphagyományokon, illetve a gyermekeken keresztül szorosabb, mélyebb kapcsolat alakuljon ki a szülőkkel.

A néphagyomány tartalma az egyes tevékenység formákban

Verselés, mesélés.

(Népmesék, mondókák, közmondások, rigmusok, időjóslások, névcsőfolók, találós kérdések.) Ének, énekes játékok, zenehallgatás.

(mondókák, énekes gyermekjátékok, népdalok, hangszeres népzene)

Rajzolás, mintázás, festés, kézi munka.

(Tárgykészítő népi játékok, sodrások, fonások, szövések, gyöngyfőzés, agyagozás, mézeskalács-sütés) A külső világ tevékeny megismerése.

(Találós kérdések, népi jóslások, jeles napok, népszokások)

Mozgás.

(Ügyességi és sportjátékok)

Óvodánkban megünnepelhető jeles napok, évszakok szerint, időrendi sorrendben

Az őszi jeles napjai:

Ovi galéria - őszi évszaki kiállítása

Október 4. - Állatok Világnapja

Szüret, szüreti multság

Őszi évszaki koncert

Október 31. – Reformáció napja

A tél jeles napjai:

Ovi galéria - téli évszaki kiállítása

Advent /november 30. utáni első vasárnaptól a 4. vasárnapig/

Hálaadás

Mikulás /december 6./

Karácsony /december 24-25-26./

Farsang /vízkeresztől hamvazószerdáig /

Téli évszaki koncert

A tavasz jeles napjai:

Ovi galéria - tavaszi évszaki kiállítása

Március 15-e

A víz világnapja /március 22./

Húsvét /az első tavaszi napéjegyenlőség utáni holdtöltére következő vasárnap/

Föld napja /április 22./

Május elseje

Anyák napja

Tavaszi évszak koncert

Gyermekhét

Nemzeti összetartozás napja /június 4./

Környezetvédelmi világnap /június 5./

Évzáró

A néphagyomány ápolásának jellegzetes tartalmai

A természet változásait követő ünnepekörök mindig meghatározott mondanivalóval jelennek meg. Minden ilyen alkalmat hosszabb előkészület előz meg, amikor a gyerekek kíváncsiságára építve változatos tevékenységeket biztosítunk. Ez a tevékeny készülődés, tervezgetés teszi az ünnepet, jeles napokat izgalmassá, örömtelivé.

Ovi galéria kiállításai

Az ovi galéria megnyitása kapcsolódik az évszakok kezdetéhez. Minden évszakban ünnepélyesen nyitjuk meg az alkotók kiállítását, a gyermekek kisebb csoportban megnézik, megcsodálják a kiállított alkotásokat, személyesen is találkoznak az alkotókkal.

Évszaki koncertek

Az évszaki koncerteket az évszakok lezárásakor tervezzük, ahová zeneiskolás gyerekeket hívunk.

Állatok Világnapja

Képeket gyűjtünk a kedvenc állatainkról, amit albumba helyezünk. A gyerekekkel állatokról szóló mondókákat mondogatunk, állatokról szóló dalokat énekelgetünk.

Szüret, szüreti mulatság

Minden csoportban szüreti mulatságot szervezünk, ahol táncmuzika zenére táncolunk. A gyerekeknek a szürettel kapcsolatos népdalokat énekelünk, dalos játékokat játszunk. A mulatságról fotókat készítünk.

Adventi időszak: Advent, Borbála nap, Miklós nap, Luca nap

Advent

Minden csoportban adventi koszorút és adventi naptárt készítünk. Az ünnepért felelős óvónők elkészítik az udvaron is a nagy adventi koszorút, amit közösen gyűjtünk meg megismerve a különböző gyertyák jelentését.

Borbála napja: cseresznye ágat hajtatunk.

Mikulás

A gyerekeknek bábdarabbal kedveskedünk. Minden kisgyerekeknek személyesen adja át a Mikulás a csomagot.

Luca napja

Minden csoport Luca napi búzát ültet, és folyamatosan gondozza.

Karácsony

Mézeskalácsot sütünk. Gyertyát gyűjtünk a karácsonyi ünnepélyen, és a gyerekekkel együtt énekelünk egy közösen választott karácsonyi dalt. A karácsonyi ünnepélyen karácsonyi dalokat énekelünk, és bábdarabbal kedveskedünk a gyerekeknek.

A szülőknek kézműves délelőttöt szervezünk, ahol asztali díszeket, karácsonyfadíszeket készítünk, különböző technikákkal.

Farsang

Télbúcsúztató népszokás. A farsangi mulatságot csoportonként tartjuk. Jelmezbe öltözve járjuk végig a többi csoportot, közben vidám mondókákat és farsangi dalokat mondogatunk, énekelünk. A csoportba visszatérve táncmuzika zenére táncolunk.

Március 15-e

A gyermekek megismerkednek a magyar jelképekkel, szimbólumokkal. A gyermekeknek Kossuth-nótákat énekelünk, korabeli képeket mutatunk huszárokról, katonákról, az akkori öltözködési szokásokról. Zászlót festünk, a 6-7 éves gyermekekkel kokárdát készítünk. Nemzeti színű zászlót és virágot viszünk a községünkben lévő emlékműhöz.

A víz világnapja

Jó alkalom arra, hogy végiggondoljuk, mit jelent számunkra a víz, mint az élet jelképe, szimbóluma, melyet joggal nevezhetünk az élet bölcsőjének. A víz jelentőségéről beszélgetünk a gyerekekkel.

Húsvét

Locsolkodás, közös nyuszi várás.

A fiúk meglocsolják a kislányokat, az óvoda dolgozóit. Tojástartást festünk, díszítünk különböző technikákkal minden csoportban.

Az ünnepért felelős óvónők elkészítik az udvaron a nagy nyuszi fészket, ahová elrejtik a nyuszi csoportonként az ajándékát. Körbeálljuk a nyuszi fészket, nyusziról szóló mondókákat mondogatunk, tavaszi dalokat énekelünk.

Föld napja

Megkérjük a gyerekeket és a szülőket, hogy ezen a napon biciklivel vagy gyalog közlekedjenek földünk védelme érdekében. Ezen a napon díszfát vagy cserjét ültetünk az óvodánk udvarában, és minden csoport nagytakarítást végez a saját udvarrészén.

Május 1-je

A természet virágba borulását, a tavasz ébredését ünnepeljük. A nagycsoportosokkal feldíszítjük a májusfát különböző színű szalagokkal. Közös körbejárjuk a fát, tavaszi dalokat énekelgetünk.

Anyák napja

Az anyukákat, nagymamákat a gyermekek egyenként köszöntik, verssel, dallal, virággal, saját készítésű ajándékkal. A köszöntés az esztétikusan, ízlésesen feldíszített csoportszobában történik.

Gyerekhét

Egy héten keresztül minden nap más-más programmal lepjük meg a gyerekeket. Zárásként a szülőkkel közös sportdélutánt szervezünk, ahol ügyességi játékokat játszunk.

Nemzeti Összetartozás Napja

„A Magyar Köztársaság felelősséget érez a határainkon kívül élő magyarok sorsáért és előmozdítja Magyarországgal való kapcsolatuk ápolását.”

A trianoni emlékmű megtekintése, virágcsokor elhelyezése.

Környezetvédelmi Világnap

Minden csoport virágot ültet a kiskertjébe vagy virágládájába, amit utána közösen gondozunk.

Ismerkedünk a szelektív hulladékgyűjtés fontosságával (papírgyűjtés, műanyagflakonok gyűjtése, kupakok gyűjtése)

Évzáró

Június első hete: az éves anyagból vers, mondóka, rigmusok, dalos játékok, valamint az iskolába menő gyermekek búcsúztatása, hagyományainknak megfelelően.

Minden ünnepi alkalomra jellemző külsőség a csoportok megfelelő díszítése, az ünnepi terítés, az étrend és a gyermekek, felnőttek alkalomhoz illő öltözéke.

11. Az óvodai élet tevékenységformái

11.1. Játék

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék, a szabad képzettársításokat követő szabad játékfolyamat a kisgyerek elemi, pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie.

A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé. Hangsúlyozzuk a játék önkéntességét, a gyermek önállóságát, kezdeményezését, aktivitását. A játékra jellemző az izgatottság és az öröm érzése. Kísérője a jó hangulat és a könnyedség. A játéknak és a tanulásnak is a gyermek tevékenységi vágya, természetes kíváncsisága, az önállóságra törekvés szándéka az alapja. Erre épül a játékba integrált tanulás.

Az óvodapedagógus feladatai

- A játékhoz szükséges feltételek biztosítása.
- A szűkebb és tágabb környezetből szerzett gyermeki benyomások biztosítása a szabad játékban és a játékba integrált tanulás során.
- 3-6-7 éves korban megjelenő játékfajták, azok tartalmának, minőségének gazdagítása, a gyermekek egyéni sajátosságainak figyelembevételével.
- A gyermekek beszédképesség fejlesztése a játékban.
- Az óvodapedagógus játéksegítő metódusai, a játék irányítás feladatai.

A játékhoz szükséges feltételek biztosítása

Biztonságos, nyugodt légkört teremtünk, melyben a gyermekek igényeiknek megfelelően szabadon választhatnak és dönthetnek arról, hogy mit szeretnének játszani. A gyermekek játszóhelyeit úgy alakítjuk ki, hogy figyelembe vesszük az adott korcsoport igényeit. Állandó és variálható kuckókat és sarkokat hozunk létre. Arra törekszünk, hogy minél hosszabb és zavartalanabb legyen a játékidő.

A reggel kialakuló játéktevékenység folyamatát csak az étkezés, az önkiszolgálás szakítja meg. Figyelünk a több napon át tartó játékokra, biztosítjuk annak feltételeit a csoportban és az udvaron egyaránt.

Olyan esztétikus, tiszta és könnyen elérhető anyagokat, játékeszközöket biztosítunk, amelyek felkeltik a gyermekek érdeklődését, kedvet csinálnak a játékhoz. A játék tartalmának gazdagítása érdekében úgy szervezzük a gyermekek napirendjét, hogy minél több élményhez jussanak a nap folyamán.

Élményszerző sétákon, kirándulásokon olyan tapasztalatokat szerezhetnek a gyermekek, amelyekhez érzelmileg is kötődnek, tovább él gondolkodásukban, megmozgatja képzeletüket.

Az óvodapedagógus modell értékű módszereinek alkalmazása

Arra törekszünk, hogy hagyjuk a gyermekeket cselekedni, de ha szükség van rá, modell-nyújtó játszótársak legyünk. Játékukat figyelemmel kísérvük, ötleteket adunk, és ha durvaság adódik, beavatkozunk. A játék során a pozitív megnyilvánulásokra építünk, a jót látjuk meg minden gyermekben. Képességeik kibontakozását minden eszközzel biztosítjuk. Apró sikereiknek, fejlődésüknek örülünk, ösztönözzük őket a választott tevékenységek gyakorlására.

Tapasztalatszerzés, irányítás, az élmények szerepe

A játék témáját élményekből merítik a gyermekek. A környezet sokféle hatásából csak azok lesznek élmények, amelyek belső átéléssel párosulnak.

Az óvodapedagógus ajánlott szerepe a játékban

Az óvodapedagógus teljes óvodai jelenlétével, minden tevékenységével példa, modell. A játékban ez nem a játszani tanítást jelenti. A játék önkéntességét, önállóságát nem sértheti meg. Törődésével, szociális érzékenységével minta a szülőnek és gyermeknek egyaránt. Az érzelmek motiválnak, aktivizálnak, ezért kiemelkedően fontos az élmények érzelmi szerepe. Az élményből fakadó játék öröme a valós öröm.

A játék során az „*itt vagyok, ha szükséged van rám*” attitűddel legyen jelen az óvodapedagógus. Az egyéni bánásmód alkalmazása minden gyermek számára szükséges.

Az óvodapedagógus rendelkezzen empátiás készséggel és folyamatosan legyen nyitott a gyermekek kommunikációs jeleire. A gyermeknek szabad szemlélődni, lefeküdni, vagy éppen mozogni. Az óvodás korú gyermek erősen igényli az együttműködést jelző érintést, simogatást, metakommunikációs jeleket. Az óvodában kiemelt a szabad játék túlsúlyának érvényesülése.

Ennek érdekében az óvodapedagógus feladata

- A témával hasson a gyermek érzelmeire.
- Használja ki a gyermeki aktivitást a téma feldolgozásánál.
- Törekedjen a közvetlen tapasztalatszerzésre.
- Tegye lehetővé, hogy a szerzett tapasztalatokat a gyermekek újra és újra játék időben átélhessék.

Gyakorló játék

A gyakorló játék során lehetőséget adunk arra, hogy önállóan próbálkozzanak a játékeszközök rendezgetésével földön, asztalon, udvaron. Lehetőséget adunk arra, hogy

a finom mozgásokat különféle változatokban próbálgassák, gyakorolják, hogy biztosabban bánjanak az összerakható, szétszedhető játékokkal és saját magukkal. Játék közben fejlődnek érzékszerveik, látásuk, hallásuk, tapintásuk, mozgásuk összerendezettebbé válik. A hangok ismételtetése beszédképességüket fejleszti. Megteremtjük azokat a lehetőségeket, melyekben kijátszhatják negatív és pozitív élményeiket. A gyermekek játékát figyelemmel kísérve a szituációtól függően bekapcsolódunk és segítjük a „mintha” helyzetek alakulását.

Szimbolikus játék

Lényegi sajátossága az utánzás. Mivel a gyermekek mindig azokat utánozzák, akik érzelmileg fontosak számukra, ügyelünk arra, hogy mi felnőttek is mintát adjunk nekik. A játékban a gyermekek élethelyzeteket alkotnak újra. Ehhez számos eszközre van szükség. Kialakítjuk azt az igényt bennük, hogy alkalomszerűen maguk is készítsenek a játékhoz szükséges eszközöket. Olyan anyagokat biztosítunk ehhez a tevékenységhez, melyből egyszerűen, könnyen barkácsolhatnak kiegészítő kellékeket, dramatizáláshoz szükséges eszközöket.

Alkalmat adunk rá, hogy a gyermekek saját elgondolásuk alapján játsszák el az önként kiválasztott darabot. Bábjátékkal, kedvet ébresztünk bennük a bábozáshoz. Lehetőséget biztosítunk arra, hogy a látottakat ők maguk is eljátszhassák. A kedvenc bábok mozgatása vizuális élményt jelent számukra.

Szabályjáték

A szabályjáték lényege, hogy a játék meghatározott szabályok szerint zajlik. Olyan szabályjátékokkal ismertetjük meg a gyermekeket, melyek az adott korcsoport fejlettségi szintjének megfelelőek, könnyen érthetőek és teljesíthetőek.

Arra törekszünk, hogy a szabályjátékok elégítsék ki mozgásigényüket, és fejlesszék érzelmi képességeiket. A gyermekeket az alkotás öröme ösztönzi a konstruálásra. A „*valamit létrehozni*” igénye a kreativitás mellett fejleszti az értelmi és társas képességeket.

Segítjük őket abban, hogy megtalálják a legmegfelelőbb építő elemeket, melyek segítségével képesek elmélyülten játszani, sikerélményhez jutni. A játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, kreativitást fejlesztő, erősítő, élményt adó tevékenység.

Dramatizálás, bábozás

A rendszeres, többször ismétlődő meseélmény igazi táptalaja a dramatizálásnak és bábozásnak. A bábozás az óvodapedagógus igényei és képességei szerint jelenjenek meg az óvodában.

3-4 éves korban, elsősorban a bábu mozgása kelti fel a gyermek érdeklődését. Legyen a csoportnak kedvenc bábja, legyen néhány olyan báb, amelyet az óvodapedagógus gyakran használ. Ezeket kapják meg a gyermekek is.

5-6-7 éves korban legyenek a gyermekek méreteinek megfelelő bábok és paraván. Ezeket bármikor használhassák. Az óvodapedagógus a gyermekkel közösen készítsen bábokat különböző anyagokból és technikákkal.

Az udvari játék

A gyermekek természetes igénye a szabadban való tartózkodás. Ezért a gyermekek a lehető legtöbb időt töltsék az udvaron. A szimbolikus játék tovább játszására az udvaron is van lehetőségük a gyermekeknek. /babaház/

Más tevékenységeket is tudnak folytatni a gyermekek /rajzolás, festés, kézimunka/ Mozgásos szabályjátékokra, rollerezésre a KRESZ-pálya biztosítja a helyet.

Játékidő

3-4 éves korban nagyon fontos a minél hosszabb játékidő, mivel ők még többféle tevékenységbe kezdenek, a játék nem köti le tartósan figyelmüket.

4-5 éves korban a megfelelő hely megtalálásához, a játékszerek kiválasztásához, a gazdag játék kialakulásához kell a zavartalan játékidő. Ebben a korban már jól összeszokottak a gyermekek.

5-6-7 éves korban a játékszerek elkészítéséhez, felhasználásához még hosszabb idő szükséges. Fontos az óvónő részéről, hogy ne durván szakítsa meg a játékot, mert ezzel a gyermek kreativitásában, aktivitásában romboló hatást hozhat létre.

Játékeszközök

Nagyon fontos a játékeszközök, játékszerek megválasztása. A játékszerek motiválják a játék témáját. Az óvodapedagógus próbálja meg a gyermek által leginkább kedvelt és kifejezőmódjához közel álló játékszereket felkínálni. /bábok, babák, festés, gyurmázás, rajzolás/

A játékszerek legyenek esztétikusak, könnyen tisztíthatóak. Különböző anyagokból készüljenek, lehessen őket egymással variálni. Tartózkodjunk a zsúfoltságtól.

A 3-4 éves gyermekek érzelmileg erősen kötődnek a játékszerekhez, ezért számukra lehetővé tesszük, hogy otthoni, kedvelt tárgyaikat behozhassák az óvodába.

A nagyobb gyermekek számára az óvodapedagógusok bővítsék a választékot, mert ha a gyermekek mindig ugyan azokkal a játékokkal játszanak, akkor a játék egyhangúvá, sablonossá válik. Az a jó, ha a játékeszközöket úgy válogatják össze, hogy azok szerepelhessenek rendeltetésüktől eltérő funkcióban is. A tapasztalatok bővülésével egyre több realiztikus játékeszközt kell biztosítani a gyermeknek.

A gyermekek beszédképességének fejlesztése játék közben

A játék számtalan lehetőséget teremt a kommunikációra, a párbeszéd kialakítására.

Példa értékű kell, hogy legyen az óvodapedagógus szerepvállalása. Szókapcsolataival, non verbális jelzéseivel, hangleyjtésével, hangsúlyával, hangerejével, hangszínével keltse fel a gyermekben az igényt a beszédre. Törekednie kell arra, hogy páros beszédhelyzeteket alakítson ki a gyermekekkel. Ezeket a beszélgetéseket soha ne erőltesse, a gyermeknek éreznie kell a rá irányuló figyelmet. Fontosak az előre megtervezett anyanyelvi játékok, melyeket az óvodapedagógus kezdeményez. Ezek lehetőséget adnak az artikuláció, a szókincs, kifejezőképesség fejlesztéséhez.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

- A gyermekek képesek szabályokat betartani a növekvő feszültség és a megnyugvás állandó változásai között.
- Képesek olyan játékhelyzeteket létrehozni, amelyeket élményeik alapján ábrázolnak és a szerepek, eszközök kiválasztását is önállóan tudják elvégezni.
- Ismert meséket szívesen báboznak és dramatizálnak.
- Esetenként barkácsolást kezdeményeznek, amit felhasználnak más játékokban is.
- Egyéni ötletek alapján képesek olyan építményeket létrehozni, amelyek egyre pontosabbak és kombináltabbak.
- A gyakorlójáték csak a konstruáló és szimbolikus játék elemeként jelenik meg.
- Igényükké válik a társakkal történő együttműködés.

Sikerkritériumok

- A gyermeknek biztosított, hogy a játék során önállóan döntse el, mivel, kivel és hogyan szeretne játszani.
- A szabad játék ideje alatt – ha a gyermekek nyugodtan játszanak – az óvodapedagógus hagyja a gyermekeket önállóan kibontakozni.
- A gyermekek a játékuhoz szükséges helyet, teret önállóan kialakítják a szabályok betartásával.
- A játékba integrált tanulási forma biztosítja, hogy a gyermekek a gondozási feladatokat leszámítva, egész nap játszhatnak.
- A játékhoz sok félkész eszköz áll a gyermekek rendelkezésére.
- A gyermekek fejlettségének megfelelő játékeszközöket biztosítunk.
- A csoporttermekben biztosított a gyakorlójáték eszköze, a szimbolikus játékhoz szükséges eszközök, a konstrukciós játékok és a szabályjátékok különböző típusához nélkülözhetetlen eszközök.
- A gyermekeknek biztosított a szabad kommunikációs lehetőség, melyben begyakorolhatják az érthető, hatásos kommunikációhoz szükséges szövegfonetikai hatáselemeket.

11.2. A játékba integrált tanulás

A játékba integrált tanulás azt jelenti, hogy az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységek játékidőben zajlanak úgy, hogy az előtte a felnőtt által tudatosan megtervezett legyen.

Nevelésünkben a játék és a tanulás nem választható el egymástól. A tanulás tág értelmezése kerül előtérbe, miszerint tanulásnak tekinthető mindazoknak a jártasságoknak, készségeknek a kialakítása, amelyek az érzelmi és akarati tulajdonságok fejlődését és a viselkedés alakulását elősegítik.

Játék közben a gyermek problémák elé kerül, feladatokat kap, és old meg. Gyakorolja, végiggondolja, hogyan lehet valamit többféleképpen megoldani. Kialakul és fejlődik önállósága, feladattudata, kezdeményező, szervező és alkotó készsége. Ebben az életkorban előnyt élvez az utánzásos tanulási forma. Szorgalmazzuk az együttes tevékenységeket, a modellnyújtás gyakoribb alkalmazását.

Az óvodapedagógus által kezdeményezett és irányított tevékenységek a játékból indulnak ki. Játékidőben zajlanak és oda térnek vissza. Az ismeretek bővítésének

keretét, formáját alapvetően a kötetlen érdeklődésre alapozott, főként a mikro csoportos foglalkozások adják. Biztosak vagyunk abban, hogy a gyermekek fejlesztése csak a játékba integrált tevékenységek és az egyénenként differenciált személyiség fejlesztéssel lehetséges.

Az integrált tanuláshoz a kialakult szokás és szabályrendszer, valamint a napirend adja a keretet. Napirendünknek nincsenek merev határai, nagy teret kap a játék, ami összekapcsolja a gyermekek különböző tevékenységeit.

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek kompetenciáinak a környezetéből és az óvodai élet során megszerzett ismereteinek, tudásának a fejlesztése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során építi a gyermek előzetes tapasztalataira, ismereteire. Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakoztatását.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségeinek a biztosítása, kreativitásának erősítése.

A tanulás lehetséges formái az óvodában

- Az utánzásos, minta-és modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás. /szokások alakítása/
- A spontán játékos tapasztalatszerzés.
- Cselekvéses tanulás.
- A gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés.
- Az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés.
- A gyakorlati probléma megoldás.
- Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakoztatását.

A program megvalósításához szükséges tanulási módszerek

A módszerek megválasztását a gyermekek életkori sajátossága, testi-lelki állapota, érdeklődése, kíváncsisága befolyásolja. Az óvodapedagógus az eljárásait változatosan, mindenkor az adott szituációnak megfelelően kombinálja. A játékos, a közvetlen tapasztalatszerzéshez kapcsolódó gyűjtögetés, elemzés, rendszerezés minél gyakrabban jelenjen meg a tevékenységekben.

Az élmények elmondása, az otthoni és óvodai megbízások adása, a szülők, nagyszülők bevonása a tanulási folyamatba, az önálló feladatmegoldások, önellenőrzésre, önértékelésre való készítés mind hasznos módszerei a programnak.

Az óvodapedagógus törekedjen módszertani kultúrájának kiművelésére.

Tehetségigéreték gondozásának elmélete, és gyakorlata:

- Műhelybe beavogatott gyermekek névsora.

- Konzultáció szülőkkel a tehetségazonosítás és a beválogatás eredményeiről.
- Tehetségműhelyek beindítása. - Komplex tehetség programok.
- Műhelynapló.
- A műhelyek éves munkatervei.
- Félévi értékelés a gyermekek átlagon felüli adottságairól, kreativitásuk fejlődéséről és a motivációjuk jellemzőiről.
- Konzultáció a szülőkkel a gyermekek tehetségterületének változásairól.
- Második félévi fejlesztések beindítása.
- Hatásvizsgálatok mérési őrlapjai.
- Hatásvizsgálatok értékelése, év végi szülői konzultáció a tehetséggondozás eredményeiről. - A műhelymunka zárása, emléklap átadása.

A KÜLÖNBÖZŐ TEVÉKENYSÉGEKHEZ ALKALMAZOTT SZIMBÓLUMOK

Szimbólumok	Projekt rendszerő rajzos megfigyelések
Az egészséges életmód alakítása	
Az érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés	
Játék	
Verselés, mesélés,	
Ének, zene. énekes játék, gyermektánc	
Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	
Mozgás	
A külső világ tevékeny megismertetése	

A szimbólumok mennyisége, használata korcsoportonként változó.

Alapelvek a tanulási folyamat értékeléséhez

- A gyermekek boldog, önfelelt viselkedését a dicséret, a bátorítás, a pozitív megerősítés eredményezi.
- Az óvodapedagógus a gyermekek értékelése során törekedjen arra, hogy mindegyik gyermek kapjon valamilyen pozitív megerősítést tevékenysége során.
- Az óvodapedagógus alkalmazza a differenciált, árnyalt értékelést, mindig a konkrét, jó cselekedetet emelje ki.
- A tárgyi jutalmazást kerülje, s használja az alábbi módszereket: szóbeli dicséret, simogatás, testközelség, különböző gesztusok, pillantás, mimika.
- A büntetés kerülendő a tanulás folyamatában, mivel az visszaszorítja a gyermek kíváncsiságát, motivációját.

11.3. Vers, mese, dramatikus játék

A tevékenység célja

A gyermekek érzelmi-értelmi és erkölcsi fejlődésének segítése, pozitív személyiségjegyeinek megalapozása, csodákkal teli meseélmények segítségével és a versek zeneiségével, rímeinek csengésével. A gyermekek saját vers-és mesealkotása, annak mozgásban és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja legyen.

Az óvodapedagógus feladatai

- a felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása
- irodalmi élmény befogadásához szükséges szertartás kialakítása
- az irodalmi anyag kifejező közvetítése a gyermekek részére
- a gyermekek motiválása az irodalmi élmény befogadására
- könyvek használatának, megbecsülésének alakítása
- könyvtárlátogatások szervezése
- a gyermekek nyelvi képességeinek, készségeinek fejlesztése, a vers, a mese, bábozás, dramatikus játékok és a dramatizálás segítségével
- a 3-7 éves korban megjelenő jellegzetes tartalmak biztosítása /mesélés, verselés dramatikus játék/

A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása

Művészi értékű irodalmi alkotásokkal biztosítjuk az esztétikai élmény mélységét.

A kisebbek versanyagát a népi mondókákból, ritmikus zenei hatású, játékos versekből állítjuk össze. Olyan meséket válogatunk össze, amelyek cselekménye egyszerű, érthető, ritmikus ismétlődések jellemzik. Később már több szálon futó állatmeséket, műmeséket ismerhetnek meg a gyermekek.

A nagyobbak mesetárába beépítjük a klasszikus tündérmeséket. Meseregényeket olvasunk fel, amit folytatásokban napokon keresztül hallgathatnak.

Megismertetünk a gyermekekkel vidám, humoros verseket, valamint a magyar költők ritmus-élményt nyújtó verseit. A versanyagot különböző népek mondókáival gazdagítjuk.

Megismertetünk olyan közmondásokat, amelyeket környezetükben gyakran hallhatnak. A mesék, versek közvetítik a környezet megszerettetését, a néphagyomány ápolását, az évszakok szépségét.

Az anyanyelvi játékok a nap folyamán, bármely tevékenységhez kapcsolódva, bármikor alkalmazhatók. A gyermekek számára ezek a gyakorlatok nem beszédhiba-javító módszerek, hanem érdekes, játékos, néha humoros szituációt teremtő mozzanatok.

Helye a nevelés folyamatában

Az óvodában a mesének állandó helye, ideje van. A mesélésre állandó zenei szignállal hívjuk a gyerekeket. Gyertyát, mécesst gyújtunk. A mesélést, dramatikus játékot mindig egy oda illő dallal, hangszeres zenével zárjuk le.

A mese feldolgozásának módja

Egy – egy mese feldolgozásához legalább 5 – 6 féle módot alkalmazunk. Néhány példa ezek közül:

- az óvodapedagógus mesélése eszköz nélkül (legalább 3 alkalommal),
- az óvodapedagógus magára ölt a mese szereplőjére utaló ruhadarabot, vagy szimbólumot,
- az óvodapedagógus előadása 1 – 2 bábbal (pozitív – negatív his megjelenítésével),
- a mese megelevenítése paraván mögötti bábozással,
- a gyermekek a mese párbeszéd részleteibe bekapcsolódnak, és együtt mondjuk interaktív módon, és mozgással is próbáljuk kifejezni a mondanivalót,
- a mesét némajátékkal megelevenítjük, kijelöljük a helyszíneket, meghatározzuk a jelenetek sorrendjét,
- a némajátékot zenei és látványelemekkel is gazdagítjuk,
- a mese szereplőit kiválasztjuk és egy köztük lévő párbeszédet játszunk el,
- közösen előadjuk a mesét úgy, hogy minden gyermek azt a szerepet kapja, ami vagy aki szeretne lenni,
- alvás előtt felolvassuk a mesét, hogy az eredeti irodalmi szövegét is hallják a gyermekek.

A **dramatikus játék** szervezett tevékenység. a 10 napos meseciklus második hetében megpróbáljuk elkezdni a mese feldolgozását. Először a meserészletekhez közösen kiválasztjuk a helyszíneket. Elképzeljük, mi minden lehet az adott mese helyszínén. Ezután „ki, mi szeretne lenni?” Szabad választással kiosztjuk a szerepeket. A növényeket és a tárgyakat is természetesen megszemélyesítjük. Így szinte minden gyermek szerephez jut. A helyszínekhez kötődő részjeleneteket (meserészleteket) külön – külön, többszöri ismétléssel szoktuk eljátszani. Csak ezt követve történhet meg, hogy a mesét, elejétől a végéig összeállítjuk. Ismétlések közben a szereplők cserélődnek.

A szöveg leegyszerűsítésében, lerövidítésében, a hősök tipizálásában, előadásmódjában szükség szerint segítünk. A gyermekeknek megadjuk, azt a lehetőséget, hogy saját képességük szerint formálják meg a szerepeket. Ezenkívül ösztönözzük őket, hogy a mese gondolatait saját szavaikkal fejezzék ki. A drámajáték során megjelenik az improvizáció: a mozdulatokban, a gesztusokban, a mimikában és az intonációban. A párbeszédnek által a gyermekek között olyan érintkezés valósul meg, amely révén intellektuális és erkölcsi értékek cseréje valósul meg. Az így megismert értékek a gyermekek belső tulajdonságaivá válhatnak. A drámajátékba beépülhet egy oda illő zene, ének vagy tánc.

A 3-7 éves korban megjelenő jellegzetes tartalmak biztosítása

Az óvodába kerülő 3-4 éves gyermek első verselménye a mondókákhoz, ölbeli játékokhoz kötődnek. A népi mondókákhoz kapcsolódó mozdulatok, játékok, nagy élvezetet jelentenek a gyermeknek, mert a felnőtt ölében, teljes biztonságérzetben hallgathatják.

Ez a többször átélt ölbeli játék, fizikai kontaktus sokat jelent a gyermek-felnőtt érzelmi egymásra találásában. Lehetőséget teremtünk a vidám ritmusok megkedveltetésére, sokszor ismétljük az állathívogatókat, lovagoltatókat, kiolvasókat, altatókat.

Az egyszerű állatmeséken keresztül fokozatosan szoktatjuk a gyermekeket a mese figyelmes meghallgatására. Arra törekszünk, legyenek élvezői a mese feldolgozásának. Először az óvodapedagógusok, majd a nagyobb gyermekek, végül a kicsik fokozatos bevonásával próbáljuk megjeleníteni az egyszerű meséket. Egy-két báb segítségével rövid jeleneteket improvizálunk, majd a mesék párbeszédese jeleneteivel fokozatosan bővítjük a bábok számát.

A vershez, meséhez, dramatikus játékhoz csak kellékeket használunk, ezzel segítjük a képzeletbeli képek előhívását, a meséhez való kötődés kialakulását.

A nagycsoportos gyermekekkel, több alkalommal bábozunk, dramatizálunk a kisebbeknek.

3-4 éves gyermeknek ajánlott megismerkedni 10-12 mondókával, höcögtetővel, 8-10 új mesével, melyből 5-6 kerüljön feldolgozásra egy tanév folyamán.

4-5 éves gyermekekben kialakul a mese, vers szeretete. Játékukban mind gyakrabban fordul elő a mesélés, bábozás, az ismert mondókák, kiolvasók ismételtetése.

Az új verseket a gyermekek élményeihez, tapasztalataihoz, hangulatához válasszuk meg. Ebben a korban már segítségünkkel megjelenítik a meséket és az átélt élményeiket. Bábjátékot rögtönöznek.

A tanév folyamán 6-8 mondókát, 6-8 rövid verset, 10-14 új mesét, ismerjenek meg, melyből 6-8 kerüljön feldolgozásra.

5-6-7 éves gyermekeknél minden alkalmat megragadunk a kiolvasók, rigmusok ismételtetésére. Találós kérdésekkel, rímjátékokkal játszunk, ismételtetjük az előző évben tanult verseket, mondókákat. Az új verseket, évszakonként 2-3-at, úgy választjuk meg, hogy kapcsolódjon a gyermekek élményeihez. Ügyelünk a szavak, gondos, tiszta, szép ejtésére, az értelemszerű hanghordozásra.

A délutáni pihenés alatt folytatásos mesét olvasunk, majd lehetőséget adunk a mese önálló befejezésére, új mesék kitalálására.

A meseszereplők jellemző tulajdonságai alapján olyan közmondásokat keresünk, amelyekkel meg tudjuk erősíteni a mese, vagy egy szereplő erkölcsi mondanivalóját.

Albumot készítünk a megismert mesékről. A hallott mesékhez társuló vizuális élmény lehetőséget ad az ismétlésre, a felelevenítésre. A mesélés minden nap megjelenik az óvodában. Minden csoport maga alakítja ki a szimbólumrendszerét az óvodában a mesehallgatáshoz. Egy héten keresztül ugyanazt a mesét mondjuk, majd a következő héten feldolgozzuk. A mesefeldolgozást mindig az-az óvodapedagógus végzi, aki előtte mesélte.

Ismerkedjenek meg 4-5 új kiolvasóval, a régieket folyamatosan ismételtessék, 10-12 új verssel, 15-18 új mesével, melyből 8-10 mese kerüljön feldolgozásra az év folyamán.

A gyermekek anyanyelvi képességének fejlesztése versekkel, mesékkel, dramatikus játékokkal

Anyanyelvi képességek fejlesztésének leghatásosabb eszköze a mese, vers, bábozás és a dramatikus játék. Ezen keresztül a gyermekek elsajátítják a helyes kiejtést, a tiszta beszédhallást és a nyelvtanilag helyes beszédet.

A népi mondókák segítségével tisztítható a magán- és mássalhangzók helyes kiejtése, megfelelő artikulációja, hangkapcsolatok törvényszerűségei.

A gyermekek a mesékből sok új fogalmat ismerhetnek meg. A bábjátékban, dramatikus játékban kibontakoztathatják szabad önkifejezésüket. A dramatikus helyzetek lehetőséget adnak a társalgási kedv fokozására, önálló versmondásra.

Mesélés-verselés tevékenység során megszerzett matematikai tapasztalatokat a gyermekek valamennyi tevékenységformában alkalmazzák. A gyermek saját vers-és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

Óvónői bábcsoportunk rendezvényeinken egy-egy szép mesét adjon elő.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

- A gyermekek szívesen ismételtetik a verset, mondókát.
- Egyénenként vállalkoznak a mesék, versek, mondókák elmondására.
- Várják, igénylik a mesehallgatást.
- Szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak az óvoda kiscsoportosainak, és a maguk szórakoztatására is.

- Tudnak meséket és történeteket kitalálni, azt mozgásban megjeleníteni.

Sikerkritériumok

- A gyermekeknek megtanítandó irodalmi anyag legalább 70%-a magyar népmeséket, népi mondókákat, rigmusokat, közmondásokat tartalmaz.
- Az irodalmi anyagot évszakoknak megfelelően csoportosítják az óvodapedagógusok, s összegyűjtik a humoros mondókákat, verseket, meséket.
- Az óvodapedagógusok rövid, könnyen tanítható verseket, klasszikus gyermekmeséket választanak ki.
- Minden korosztály nevelésében megjelenik az ölbeli játék.
- A gyermekek a meséket nyugodtan, figyelmesen hallgatják.
- A hangsúlyos, szép verselés miatt az egyéni verstanítás dominál.

11.4. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Az óvodai művészeti nevelésnek meghatározó eszköze az ének, énekes játékok, a zenehallgatás. A gyermekkori zenei nevelés hatásai az ölbeli játékok, az énekes játékok, a zenei élmények közvetítése, a zenei képességek fejlesztése meghatározzák egész életünk zenei érdeklődését, fogékonyságát. Nem mindegy, hogy mit teszünk a gyermekek zenei nevelése területén, mit tanítunk nekik, mit játszunk velük és milyen zenei készségeket alakítunk ki.

A zenei nevelés célja: a zene iránti érdeklődés felkeltése, befogadására való képesség megalapozása. A gyermekek zenei hallásának, ritmusérzékének, éneklési készségének, harmonikus, szép mozgásának fejlesztése, a szülőföld értékeinek átörökítése a népzene, a népdal, a népszokások megismertetése által.

Az óvodapedagógus feladatai

- A felhasznált zenei anyagok igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása, ritmusérzék fejlesztése, éneklési készség és harmonikus szép mozgás alakítása.
- A zenei fogékonyság megalapozása igényes hangszerjátékkal.
- A 3-7 éves korban megtervezhető hagyományos zenei tartalmak biztosítása.

- A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása.
- A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal és zenei készségfejlesztő játékokkal.

A felhasznált zenei anyag igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása

Az óvodai zenei nevelés során megismertetjük a gyermekeket mondókákkal, énekes játékokkal, komponált gyermekdalokkal.

3-4 éves korban főleg ölbeli játékokkal ismertetjük meg a gyermekeket, amelyeket felnőttekkel játszanak. A szeretetkapcsolat, a biztonságérzet kialakításának egy-egy láncszeme az arc-, kéz-, ujj- és lovagoltató játék. Álló helyzetben, játékos mozdulatokkal eljátszható, 4-5 hangból álló énekes játékokat játszunk. A gyermekeknek egy-két komponált gyermekdalt tanítunk az ünnepek körül.

A 4-5 évesek zenei ismereteit mondókákkal, ölbeli játékokkal és énekes játékkal bővítjük. Megismertetjük őket a csigavonal, a hullámvonal és a szerepcserére épülő játékokkal. Az énekes játékok alkalmasak a gyermekek mozgásának a fejlesztésére. Az alkalmi dalokat úgy választjuk meg, hogy azokhoz utánzó mozdulatokat, játékokat lehessen kitalálni.

Az 5-6-7 éves gyermekek ismereteit kiolvasókkal bővítjük, amelyeket különböző játékhelyzetekben is tudnak alkalmazni.

A zenehallgatáshoz olyan műveket válogatunk, amelyek felkeltik a gyermekek érdeklődését az értékes zene iránt. Érzelmi hatású dalokat, népdalokat énekelünk, de a zenei anyagunkban felhasználjuk más népek dalait, a magyar komponált műzenét, altatódalokat és a klasszikus műzenét is.

A zenehallgatási anyag megválasztásánál a nemzetiségi (az etnikai kisebbségi) nevelés esetében figyelembe vesszük a gyermekek hovatartozását, az ő dalaikból is válogatunk.

A 3-7 éves korban megjelenő jellegzetes tartalmak biztosítása

A 3-4 éves gyermekekkel 6-8 mondókát, ölbeli játékot és 10-15 énekes játékot ismertetünk meg. A rövid mondókák, dalok 2/4-es üteműek, amelyekben negyed és páros nyolcad ritmusok vannak. Ebben a korban gyakran játszunk öl-béli játékokat. Játék közben megismertetjük az alapfogalmakat és bemutatjuk a halk, hangos beszéd, mondóka, ének közötti különbséget. Megfigyeljük a csendet, a környezet hangjait és a dallamjátszó hangszerek hangszínét.

Különböző mozdulatokkal érzékeltetjük az egyenletes lüktetést. Érzékeltetjük a gyerekek nevét, jelét és énekelve hívogatjuk őket a közös játékba, tevékenységbe.

Felkeltjük a gyermekek érdeklődését a zenehallgatás iránt, lehetőleg énekes zenei élményt biztosítunk. A mindennapok során a különböző tevékenységekhez kapcsolódva nyújtunk zenehallgatási élményt. Arra törekszünk, hogy a gyermekeknek legyen lehetősége néhány percig tartó hangszeres zene meghallgatására.

Az éneklés, zenélés a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt minta spontán utánzásával.

A 4-5 éves gyermekekkel 4-5 új mondókát és 12-15 új gyermekdalt ismertetünk meg. Ismételtetjük a már korábban tanult dalokat is. A körjátékok közül már nehezebbeket is

válogatunk, pl.: szerepcserés, párválasztó, sorgyarapító játékok stb. Lehetőséget biztosítunk az önálló éneklésre és kisebb csoportokban a halk-hangos és mély-magas hangok közötti különbség gyakorlására.

Megismertetünk a gyerekekkel néhány népi ritmushangszert, aminek használatával ismételhetik az egyenletes lüktetést, a motívumok hangsúlyát és mondókák, dalok ritmusát. Lehetőséget biztosítunk, hogy a különböző tevékenységekhez kapcsolódva mindennapos zenei élményhez jussanak.

Az 5-6-7 éves gyermekkel megismertetünk 4-7 új mondókát, 14-18 új énekes játékot és 3-4 alkalomhoz illő mūdalt. A tanult mondókáknak, gyermekjátékoknak szimbólumokat keresünk, amit a zenei polcon helyezünk el. Ezek a szimbólumok emlékeztetik a gyerekeket a tanult dalokra és lehetőséget adnak az élmények felelevenítésére. Ebben a korban már bonyolultabb játékokat játszunk, mint pl.: a párcsere, kapus, hidas, sorgyarapító,- fogyó játék. Megismertetünk olyan egyszerű táncos lépéseket, amit a felnőtt minta utánzásával követni tudnak. Egyre több lehetőséget biztosítunk az egyéni éneklésre, ahol gyakorolhatják a tiszta éneklést a gyerekek. A hallásfejlesztést elősegítő fogalom párokat összekapcsoljuk a tempó változtatásával, dallambújítással, hangszínfelismeréssel. Az ügyesebb gyerekeknek lehetőséget adunk az egyszerű népi hangszereken való játékra.

A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása

A zenei nevelést kötött és kötetlen formában szervezzük. A zenei képességfejlesztést kötetlen jelleggel, mikro csoportos formában tartjuk, ahol a gyermek egyéni képességeit figyelembe véve tudjuk fejlesztő munkánkat végezni. Az énekes játékokat kötött jelleggel, főleg az udvaron, vagy a délelőtti levegőzés előtt tartjuk a két óvónő részvételével, így biztosítjuk a játék folyamatosságát. A zenehallgatást a különböző tevékenységekhez kapcsoljuk.

A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal és a zenei képességfejlesztő játékokkal

A gyermekek lassabban énekelnek, mint ahogyan beszélnek. A lelassított mondókák, énekek ismételtetése segíti a helyes artikulációt, a szavak szép, pontos kifejezését. A mondókák, énekek szövegének hanglejtése, hangsúlya, ritmusa, hangerejének utánzása érezteti a nyelv kifejező erejét, szépségét. Az éneklési készség fejlesztését szolgáló hangutánzó szavak éneklése segíti a magán- és mássalhangzók pontos képzését, kiejtését. A sokféle énekes játék alkalmas a szókincs bővítésére.

Az ének, énekes játékok, zenehallgatás helye a nevelés folyamatában

Az óvodai művészeti nevelésnek meghatározó eszköze az ének, énekes játékok és a zenehallgatás. A gyermekkori zenei nevelés hatásai - az ölbéli játékok, az énekes játékok, a zenei élmények közvetítése, a zenei képességek fejlesztése - meghatározzák egész életünk zenei érdeklődését, fogékonyságát. Ezért nem mindegy, hogy mit teszünk a gyermekek zenei nevelése területén, mit tanítunk nekik, mit játszunk velük és milyen zenei készségeket alakítunk ki. A korosztályra jellemző az érzelmeken alapuló befogadás, amely kiváló alapot ad nekünk a fejlesztéshez.

Mit tanítsunk a kicsinyeinknek?

Az óvodában a gyermekek első zenéje az ölbeli játék. Az óvópedagógus „anyaöleiben” megérezhetik a zene lüktetését simogatva, csiklandozva és lovagoltatva, melynek egyéb személyiségfejlesztő hatása is rendkívüli. A mi óvodánkban olyan sokat játszanak a gyermekek ölbeli játékot, hogy már maguktól is kezdeményezik, s azt látjuk, hogy a kisebbeket csiklandozzák, lovagoltatják, simogatják. Ez egy fokmérője lehet az ölbeli játékok megszerettetésének.

Gyermekeink ismerkedjenek meg olyan énekes játékokkal, népzenei és komolyzenei művekkel, amelyek nemzeti értékeinket közvetítik. Ezt a célt kiválóan szolgálja az a sok körjáték, mely élethelyzeteket elevenít meg, emberi szokásokat mutat be játékos formában. A néphagyományok gyermek-közelivé hozása, megszerettetése kiemelt feladatunk. Az énekes játékok táptalajt adnak ehhez, s nagymértékben hozzájárulnak a népi szokások megismeréséhez. Ezek a játékok kiválóan fejlesztik a társas kapcsolatok alakulását, egymás elfogadását, tisztelését, a pozitív érzelmi tulajdonságok elmélyítését, összességében az erkölcsi tulajdonságok, érzelmek formálását.

A legkönnyebben tanulható zenei csemegék a mondókák. Minden évben tanítsunk egy csokorra valót, mert kiválóan fejleszti a gyermekek metrum érzékét és a ritmikus, esztétikus mozdulatait. Csak néhány műdalt tanítsunk, ünnepenként, évszakonként egyet-egyet, az ünnepek köszöntésére. Ezekhez is találjunk ki játékot, esztétikus, kifejező mozdulatokat. Alapelvünk, hogy „tisztá forrásból” merítsük e gyöngyszemeket, és legyünk azon, hogy a gyermekeink minél többet énekeljenek az óvodában, mert a magyar óvodai zenei nevelés alapja az éneklés.

Az énekes játékok közösséget, társas kapcsolatot igényelnek, ezért minden gyermek részt vesz az 510 perces együttlétekben. Jó időben az udvaron is lehet az énekes játék. Szeles, esős, rossz időben pedig, mielőtt az udvarra kimennének a gyermekek, elrakjuk a játékokat, kialakítjuk a szabad területet, a csoportszobák előterében tartjuk meg a közös énekes játékot. Nagyon fontos, hogy a gyermekeknek a játékhoz megfelelő nagy tere legyen, hogy a Szép alakzatok létrehozásában és a futásban ne legyenek akadályoztatva. A kötelező foglalkozáson csak egy énekes játékot tervezünk, hogy a gyermekek kijátszhassák magukat, és a tudatosan felépített játékhangulatban maradjon a csoport.

Az óvópedagógus minden hétre megtervezi a zenei képességfejlesztő játékokat. A mikro csoportos tevékenység során egyszerre maximum hat gyermekkel foglalkozik a zenei kuckóban. Amikor befejezte, a következő hat gyermek vesz részt a fejlesztésben, s ez mindaddig folytatódik, míg minden gyermek részt vesz a képességfejlesztő játékba. Ebben a munkaformában nagy lehetőség nyílik az egyéni segítségnyújtásra, mert egyszerre csak hat gyermek fejlesztését kell az óvópedagógusnak irányítani. A testközelség, a testérintés is segíti az eredményesebb fejlesztő munkát.

Az óvodában sokféle zenehallgatásra teremtünk lehetőséget. Valljuk, hogy ott van igazi komplex esztétikai hatása a zenehallgatásnak, ahol az élmény megéri a gyermekeket. Akkor van értelme az altatódalok éneklésének, amikor a gyermekek lecsendesednek és megkezdik a délutáni pihenést. Akkor ad igazi hangulatot a „Gyí, paci paripa”, ha a

gyermekkel sikerült a patkó dobogását meghallgattatni, és felidézhetik magukban az élményt.

Ebben a programban nincs didaktikusan tervezett zenehallgatás. Az óvónőnek sok zenehallgatási anyagot kell ismernie, hogy a gyermekek bármilyen élménye, tevékenysége közben oda illő éneket tudjon elénekelni.

A mi óvodánkban szó szerint nagy tere van a zenei nevelésnek. Az óvópedagógusok a csoportokban egy olyan zenei teret alakítanak ki, ahol hat gyermek ülve kényelmesen elfér. Ebben a térben a gyermekeket körbe veszik a metallofonok, dobok, cintányérok, triangulumok, az énekes játékokhoz szükséges kiegészítő kellékek (kalap, vőfélybot, hímzett zsebkendő, kendő stb.), a gyermekek által barkácsolt ritmuseszközök, ritmusbotok, s egy olyan zenei fal, ahol esztétikus szimbólumok, hívóképek formájában megláthatjuk, melyik ölbeli játékot, énekes játékot és mondókát tanulták a gyermekek. Ez azért fontos, hogy fel tudják idézni a mondókákat, énekes játékokat, énekeket, és egész évben vissza tudjanak emlékezni a tanult zenei anyagokra, s minél többet ismételjék azokat.

A tervezett zenei nap folyamatleírása:

A reggeli órákban a gyermekeket várva ölbeli játékokat kezdeményezünk.

A zenekuckóban előkészítjük azokat az eszközöket, amelyeket a mikro csoportos fejlesztéshez, a közös játékhoz használunk.

Az óvodapedagógus a folyamatos tízóraizás előtt is kezdeményezheti a zenei képességfejlesztő játékokat, maximum 6-8 gyermekkel a zenekuckóban. Ezek a tevékenységek 5-10 percig tartanak. Az óvodapedagógus hívogató énekkel összeverbuválja a gyermekeket, és a tervezett énekes gyermekjátékot addig játsszák, míg a gyermekek kijátszhatták magukat. A jóízű, önfeledt játék katartikus élményt ad a gyermekeknek.

Az énekes játékok a gyermekek esztétikai érzékét is fejlesztik. Hatásuk sokrétű, szerteágazó. A különböző játékokkal gazdag, sokszínű hangulatvilágot igyekszünk sugározni. Erre szolgálnak a játékok különböző típusai: pl. szerepcsere, párválasztó, kergető stb.

A tiszta éneklésre valamennyi zenei ténykedésünk során figyelünk, de korántsem helyezzük az első helyre a zenei fejlesztésünk során. Zenei nevelésünk alapelve, s egyben célja a boldog, önfeledt együttjátás, a zene léleknevelő hatásának megérettetése. Fontos, hogy betartsuk a hangterjedelmet korosztályonként, Forrai Katalin: „Ének-zene az óvodában” c. könyvét alkalmazva. Fontos, hogy a gyermekek megérezzék, hogy jó együtt dúdolgatni, énekes játékot játszani és szépen, ízlésesen, igényesen előadott dalokat, hangszeres rövid zenei darabokat meghallgatni.

Ugyanakkor a gyermekek bátor, egyéni zenei megnyilvánulásait maximálisan támogatjuk. Azt szeretnénk, ha gyermekeink a tanult óvodás dalokat bárhol, bárkinél el tudnák énekelni egyénileg is. Minden megtanult éneket a gyermekek egyéni énekléssel adják elő. Ennek tere a mikro - csoportos tevékenység.

Zenehallgatás

Évszakonként hangversenyt szervezünk. Ezek a mi évszak koncertjeink, ahová zeneiskolás gyermekeket hívunk, vagy óvónői kórusunk szerepel. Az évszak koncerteket keretjellegként az évszaki projektterv megkezdésekor, vagy az évszak lezárásakor tervezzük.

A magyar népdalok, népzene megismerése, megszerettetése elengedhetetlen feltétele nemzeti kultúránk értékeinek megőrzéséhez. A többi tevékenységet úgy szervezzük meg, /mese, rajz, környezet, mozgás/ hogy minél többször legyen alkalmunk népdalokat énekelgetni a komplex művészeti hatás eléréseért.

A zenehallgatási lehetőséget gazdagítjuk a televízióból, illetve koncerteken felvett komolyzenei, népzenei videó- és hangkazettákkal. A folyamatos bővítéssel tág teret biztosítunk a zenei értékek megismeréséhez, zenehallgatáshoz.

Zenehallgatást jelent a pihenés előtti altatódalok énekelgetése, hallgatása, amit dúdolva, lallázva, halkán énekelve adunk elő. A reggeli érkezéskor az öltözőben hallható zene is közli, hogy a mi óvodánkban a gyermek nevelése másképpen folyik. Ez a zene hangulatot, nyugalmat áraszt. Tudatosan gyűjtjük az erre megfelelő komolyzenei felvételeket. Egyszerű népi hangszerek, ritmushangszerek megismerését is fontosnak tartjuk. Igyekszünk minél több alkalommal lehetőséget biztosítani kipróbálásukra, használatukra, mely egyben fejleszti a gyermekek ritmusérzékét, metrum-érzékét.

Tapasztalatunk az, hogy kevés szülő érdeklődik a zene iránt, a gyermekek otthon nem kapnak művészi, életkoruknak megfelelő zenei élményt. A szülők szemléletformálásában is felelősséget kell vállalnunk.

Nekünk, óvodapedagógusoknak az a legkedvesebb zenei ajándék, ha a gyerekek önszántukból, önállóan, bátran énekelnek, önállóan kezdeményezik a körjátékot, és közben szemükből, hangjukból árad az öröm és a derű.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

- A gyermekek élvezettel játszanak énekes játékokat.
- A gyermekek gátlások nélkül tudnak egyedül énekelni.
- Élvezettel tudnak zenét hallgatni.
- Megkülönböztetik az elemi zenei fogalmakat.
- Érzik az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.
- Tudnak ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni.
- Ismerik a motívumok hosszát.
- Szeretnek dudorászni, énekelgetni játék közben.
- Mozgásuk esztétikus, ritmust követő.
- Képesek az egyszerűbb hangszerek használatára.
- Zenei érzékenységük, fogékonyságuk életkoruknak megfelelő.

Sikerkritériumok

- Egy nevelési évben 12-14 dalos játékot és 5-7 mondókát tanítunk az ünnepkörök anyagát is beleértve.
- Mindezeket visszatérően, egész év folyamát ismétljük, hogy a bevésést erősítsük.

- Tervezéskor figyelembe vesszük a csoport összetételét, a gyermekek egyéni képességeit.
- A dalos játékokat az évszakoknak megfelelően tervezzük, figyelembe véve azok hangkészletét, ritmusát, játéktípusát.
- Tervezéskor figyelembe vesszük a hagyományokat.
- A dalos játékok játékeit megkomponáljuk, hogy minél erősebb érzelmi hatással legyenek gyermekeink erkölcsi, esztétikai érzelmeire. Élünk a dicséret egyénenkénti változatos formájával. /fizikai kontaktus, simogatás/
- A dalos játékok során tudatosan figyelünk a keletkezett szociális, esztétikai érzelmekre és azt megerősítjük.
- Mintaadó szerepünk, személyiségünk segíti a zenéhez kötődés kialakulását.
- Élünk a dalos játékok adta humorral, a spontaneitás lehetőségével.
- A gyermekekben erősítjük az együttműködő készséget, az egymásra figyelést.
- A közös dalos játékokat kötött szervezeti formában tartjuk meg. Az udvari játék előtt a csoport szobában, vagy jó idő esetén a szabad játék előtt a szabadban.
- Csak egy játékot játszunk, de azt a gyermekek igényei szerint ismétljük, amíg érdeklődésük megkívánja.

11 5. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Óvodánkban a rajzolás, festés, mintázás, kézimunka, mint a művészetek egyik eszköze, sokszínű nevelési területe magában foglalja a képalakítást, plasztikai munkát, építést, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedést, környezet alakítást és a műalkotásokkal, népművészeti elemekkel való találkozást.

Mindezeket gazdag megfigyelésre, a gyermekek élmény-, képzelet-, és fantáziavilágára alapozva bontakoztatjuk ki. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagságára épül.

Alapelvünk, hogy a gyermekeknek szabad önkifejezést, szabad szárnyalást biztosítsunk, s egyben formáljuk szép iránti igényüket. A képalkotáshoz, plasztikai munkákhoz és az építéshez megteremtjük a technikai feltételeket.

A tevékenység célja

A gyermekek élmény és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezése. A gyermekek térforma-szín képzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása. A helyes ceruzafogás elsajátítása.

Az óvodapedagógus feladatai

- A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése.
- A 3-6-7 éves korban tervezhető alkotó, alakító tevékenységek tartalmának, minőségének fejlesztése.
- A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása.
- Az óvodapedagógus az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán teret biztosít.
- A gyermeki alkotókedvet ötletekkel, javaslatokkal inspirálni.
- Az ábrázolás során különös figyelmet kell fordítani a diszgráfia tüneteire, és ezt jelezi időben a szakembernek.
- A csoportszoba, az öltöző, a mosdó és a folyosó esztétikumának alakítása és fenntartása, mely formálja a gyermekek ízlését, környezettudatos szemléletét.

A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése

Az alkotó tevékenység gyakorlásához megfelelő méretű, mennyiségű és minőségű eszközt biztosítunk. A kiválasztásnál szem előtt tartjuk a praktikumot, a célszerűséget és az esztétikumot. Fontosnak tartjuk, hogy a csoportszobában megfelelő hely legyen az alkotó- alakító tevékenységhez. A gyermekek kényelmesen férjenek el az asztalnál, a játszó gyermekek ne zavarják őket. Nyugodt légkörben tudjanak bekapcsolódni a tevékenységbe, legyen elegendő idejük az alkotásra.

Az eszközöknek állandó helye van, ahol a gyermekek hozzá férnek. Megtanítjuk őket az eszközök biztonságos használatára, megismertetjük a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.

A mindennapi szabad játékban is biztosítjuk a festéshez, rajzoláshoz, mintázáshoz, szövéshez, hajtogatáshoz, ragasztáshoz a feltételeket.

3-6-7 éves korban tervezhető alkotó-alakító tevékenységek és azok tartalmának, minőségének fejlesztése

3-4 éves gyermekeknek biztosítjuk, hogy játékosan ismerkedjenek meg az anyagokkal, eszközökkel és a különböző technikákkal. Együtt gyönyörködünk saját és mások alkotásaiban. A tevékenységet a képalakítás, a plasztikai munkák és az építés köré rendeljük. Ezek nem különülnek el egymástól. Lehetőséget adunk az élményeiknek, érdeklődésüknek megfelelő szabad témaválasztásra.

A képalakításhoz biztosítjuk a különböző eszközöket, a megfelelő technikai lehetőségeket, festéssel, zsírkrétával, ragasztással, agyagba, homokba karcollással, nyomattal. Segítjük a gyermekek képalakító képességét a szórt elrendezésről a képelemek, a részformák elemeinek egymáshoz rendelésével.

Felfedeztetjük a különböző tárgyak formáit, alakzatait. Megismertetjük a gyermekeket az anyagok alakíthatóságával. Többször megtekintjük az Ovi-galériában kiállított alkotásokat.

4-5 évesek alkotó, alakító tevékenységét bővítjük a szükséges eszközökkel: ceruzákkal, krétákkal, filc- és rostirónokkal, fapálcákkal, különböző vastagságú ecsetekkel, spárgával, fonallal, textillel, és termésekkel. Segítjük őket, hogy az emberábrázolást a környezetről, a tárgyakról, cselekményekről szerzett ismereteiket saját elképzelésük alapján jelenítsék meg. Szándékos képalakító tevékenységüket erősítjük az élményeikhez kapcsolódó megfelelő témákkal és technikai lehetőségekkel.

Játékokat maguk által készített eszközökkel bővítik. Ösztönözzük őket apró, esztétikus ajándék készítésére, kérjük a segítségüket az eszközök előkészítésében, elrakásában.

5-6-7 éves gyermekek a megismert eszközöket, technikákat bátran használják képalakító tevékenységükben. Több alkalommal készítünk közös kompozíciókat. Témáikban megjelenítik saját élményeiket a mesékről, dalokról, ünnepekről és a különböző eseményekről.

Ötleteinkkel segítjük a játékok, bábok és a különböző kellékek készítését. Az ünnepekhez kapcsolódva ajándékkal kedveskednek szüleiknek, az óvoda legkisebbjeinek és a felnőtteknek. Az alkotó-alakító tevékenységhez szüleik segítségével anyagokat gyűjtenek. Közösen tervezzük meg környezetünk alakítását, formálását. Az alkotó munkához szükséges eszközöket, anyagokat előkészítjük. Szüleiknek is megmutatják az Ovi-galériában kiállított alkotásokat.

Ellátogatunk kiállításokra, ahol népművészeti alkotásokkal ismerkedünk meg.

A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása

Óvodánkban az alkotó-alakító tevékenységek a mindennapi játékba integrálódnak. Hetente egy alkalommal mikro csoportos formában szervezünk kötetlen formájú tevékenységet. Ebben a szervezeti formában biztosítjuk az egyéni segítségnyújtás lehetőségét. Minden gyermek megalkothatja az ajánlott eszközökkel képi, plasztikai elképzeléseit. Megjelenítik a saját egyéniségüket, fantázia- és élményvilágukat, élményeiket, vágyaikat. A mini galériában, ha lehetőség van rá, önállóan tegyék ki alkotásaikat.

Elkészült munkáik tárolását, megőrzését a jellel ellátott dossziékban biztosítjuk. Mindenkitől elvárjuk a gyermeki munka eredményének értéként kezelését, tiszteletben tartását.

A szülőknek az elkészült munkákat albumszerűen elhelyezett formában tesszük ki az öltözőbe. Az udvari lehetőségeket egész évben kihasználjuk /hó, homok, aszfalt, „rajzos asztalok kint léte, stb./

Az eredményesség érdekében használandó:

***Nagy Jenőné, Németh Menyhértné, Novákné Cseh Ibolya
: „Rajz, Mintázás, Kézimunka.” Módszertani kézikönyv.***

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

- Képzalkotásban egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket.
- Ismerik a különböző technikákat, azokat képesek alkalmazni.
- Plasztikai munkáik egyéni, részletezőek.
- Ábrázolásuk során, munkálkodásukban kitartóak.
- A gyermek alkotására jellemző a részletező formagazdagság, a színek egyéni alkalmazása.
- Önállóan és csoportosan is készítenek játékokat, ajándékokat, kellékeket.
- Örülnek alkotásaiknak és a közösen elkészített kompozícióknak.
- Alkotásaikat ízlésesen elhelyezik a mini galériában.
- Téralkotásban, építésben bátrak, ötletesek, együttműködők.
- Rácsodálkoznak a szépre, tudnak gyönyörködni benne.
- Beszélgetni tudnak az alkotásról, megfogalmazzák értékítéletüket.
- Alkotás közben ügyelnek környezetük és saját maguk munkájának tisztaságára.

Sikerkritériumok

- A gyermekekkel megtanítjuk az eszközök fogását, használatát, gondozását.
- A gyermekek sokféle technikát ismernek.
- A rajzos tevékenységet olyan megfigyelésekkel, olyan helyzetek megteremtésével készítjük elő, melyből élmények származhatnak, s melyeket a gyermekek az ábrázoló tevékenység során is ki tudnak fejezni.
- A rajzos foglalkozásokon témajavaslatlalt élünk, melyből a gyermek kiválasztja, hogy mit szeretne megjeleníteni.
- Minden tervezett, kötetlen tevékenységen két technika alkalmazására van lehetőség.
- A témákat legtöbbször megfeleltetjük az adott évszaknak.
- Mindent megragadunk, hogy a gyermeket választás elé állítsuk abban a kérdésben is, hogy mi a szép, mi a csúnya, mi a kellemes, és mi a kellemetlen.
- A gyermekeknek biztosítjuk, hogy rajzaikat önálló rendezési elv alapján kirakhassák a rajzos sarokban lévő mini galériájukba, és hosszasan gyönyörködhessenek benne.
- A tevékenységek tervezésekor gondolunk a komplex művészeti hatások alkalmazására.
- Felkeltjük a gyermekek, családok igényét múzeumlátogatásokra, kiállítások megtekintésére

11.6. Mozgás, mozgásos játékok

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszicho-motoros készségek és egyéni képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató-, és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Mindezek nagymértékben hozzájárulnak a tanulási képességek, kompetenciák kialakulásához, fejlődéséhez.

A gyermek természetes mozgásigényére figyelemmel, a játékba, azon belül a szabad játékba ágyazott mozgástevékenységeket, az óvodai élet egyéb tevékenységeibe komplexen beépített testmozgást kiegészítik az irányított mozgástevékenységek, amelyek együtt hatnak a gyermek személyiségének fejlődésére. (pl. pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás.)

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.

A spontán, a játékba, azon belül a szabad játékba ágyazott mozgástevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

A tevékenység célja

A gyermekek természetes, harmonikus mozgásának, testi képességeinek fejlesztése játékos formában. A gyermekek mozgásszükségletének kielégítése. A gyermekek

esztétikus, összerendezett mozdulatainak fejlesztése. Cél továbbá a gyermekek tájékozódásának, alkalmazkodó képességének, valamint a személyiség akarati tényezőinek fejlesztése, úgy, hogy megmaradjon a gyermekek szabad mozgáskedve. A rendszeres mozgással egy egészséges életvitelű szemlélet megalapozása.

Az óvodapedagógus feladatai

- A gyermekek életkorához, egyéni fejlettségükhöz illeszkedő mozgásfejlesztő játékok összeállítása.
- A játék, játékoság elsődlegességének tiszteletben tartása az irányított tevékenységben.
- Különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgásszükségletének differenciált kielégítése érdekében.
- Természetes mozgáskedvük megőrzése és a mozgás megszerettetése.
- Egészséges életvitel kialakítása rendszeres mozgással.
- Testi képességek, fizikai erőnlét fejlesztése.
- Mozgáson keresztül az értelmi struktúrák és szociális képességek fejlesztése.

A mozgás a gyermekek életében jelentős szerepet tölt be. Az óvodás gyermekek mozgásos tevékenységét, mozgásos játékát, a mozgástér kialakítását, az eszközök kiválasztását mindig a gyermekek életkorához, általános fejlettségéhez, a csoport összetételéhez, a fejlődés üteméhez tervezzük. Figyelünk arra, hogy minden gyermek megtalálja a képességeinek megfelelő gyakorlatot.

A 3-4 évesek irányított mozgástevékenységében a nagymozgások fejlesztése áll előtérben. A tornaszobában és a szabadban a kúszásra, mászásra, bújásra, egyensúlyozásra minden alkalmat kihasználunk.

Az irányított mozgásos tevékenységek során fokozatosan alakítjuk ki a biztonságos együttmozgáshoz szükséges alapvető szabályokat, az egymáshoz való alkalmazkodást. Fontos az egyenletes lépésekkel való járás.

Járással és futással közben különböző alakzatok, tárgyak megkerülését, fel-és lelépését gyakorolják a gyermekek. A csúszással, mászással, kúszással összefüggő gyakorlatokra nagy hangsúlyt fektetünk. Megismertetjük velük az egyszerű ugrásokat, szökdeléseket, támaszugrásokat a talajon. A talajtorna elemei közül a test hossz tengelye körüli gurulással próbálkozhatnak. Többféle kézi szerrel is ismerkedhetnek. (labda, karika, bot, szalag)

Ebben a korban fontos a modellkövetés, másolás, ezért együtt végezzük a gyakorlatokat a gyermekekkel, hogy ne csak hallják, de egy időben lássák is a végzett mozgást.

A 4-5 éves gyermekek mozgása egyre koordináltabbá, járásuk, futásuk egyre biztosabbá válik. A mozgásokat tovább fejlesztjük, bővítjük.

Nagy hangsúlyt helyezünk az egyensúlyérzék fejlesztésére, a szem, kéz, láb koordinálását segítő játékokra, játékos gyakorlatokra. A különféle labdajátékok, ugróiskolák, kötéljátékok, az udvaron rendelkezésünkre álló mozgásfejlesztő eszközök is az egyensúlyozást, a szem, kéz, láb koordináció fejlődését segítik a szabad mozgás során. Az irányított mozgás során a járás, futás, a különböző akadályok, eszközök, síkban, térben való mennyiségének, formájának, kiterjedésének változtatásával

bővülnek. A csúszást, mászást, kúszást emelt akadályokkal, fordulatokkal bővítjük. A fel-leugrásokat, támaszugrásokat mélyugrással és távolugrással gazdagítjuk.

A kézi szerek sokoldalú felhasználásával alkalmat adunk a finommozgások fejlesztésére.

Az 5-6-7 éves gyermekek mozgása már egyre összerendezettebb, ebben a korban a finom mozgások, az észlelés, az alakítás, a forma állandóság fejlesztésére fektetjük a fő hangsúlyt.

A szabad játék mozgáslehetőségeit is kihasználjuk ezek fejlesztésére. Beépítjük a mozgásos játékba a sor- és váltóversenyeket. Sorozatugrásokkal ismerkednek meg. Különböző magasságú, távolságú akadályokon gyakorolják a magas- és távolugrást. A labdagyakorlatok labdavezetéssel, egykezes alsó- felső- célzott irányú dobásokkal bővülnek. A talajtorna elemeit változatos körülmények között emelt szeren gyakorolják. Kiegészítjük a hátrafelé történő gurulóátfordulással. Minden alkalmat kihasználunk a szabadban történő mozgásra, sportnapokat szervezünk.

A különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgásszükségletének differenciált kielégítése érdekében

A gyermekek szabad mozgását a délelőtti és a délutáni udvari játék és séta során biztosítjuk. Az irányított mozgásos tevékenységet minden csoportnak heti egy alkalommal szervezzük meg. Mivel csoportjaink vegyes csoportok, korcsoportnak megfelelően csoportbontásban szervezzük a testnevelés foglalkozásokat a tornaszobában.

Mindennapi kocogás, futás az udvar kijelölt részén a napi edzést szolgálja. A futás mennyiségét a gyermekek szabadon választhatják meg. Alkalmanként zenés, mozgásos percekkel gyakorolhatják a zenére, ritmusra történő mozgást. Az utánzáson alapuló mozgás anyagát gimnasztikai elemekből építjük fel. A mozgás megszerettetését szolgálja a gyalogtúrák szervezése ősszel és tavasszal a horgász tóhoz, télen a havas játékok, nyáron a pancsolás a medencében.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

- A gyermekek szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban.
- Fizikai erőnlétük, állóképességük koruknak megfelelő.
- Fejlett az egyensúlyérzékük.
- Egészséges versenyszellemmel képesek küzdeni.
- Betartják a szabályokat a különböző versenyjátékokban.
- Ismerik az irányokat, tudnak a térben tájékozódni.
- Tudnak ütemtartással járni, gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végezni.
- Szeretnek futni, képesek 50-100 métert kocogni.
- Tudnak labdát vezetni.
- Célba dobnak egykezes felső dobással.
- Az ugrásokat talajéréskor fékezni tudják.

Sikerkritériumok

- A gyermekek szabad mozgásterének megteremtése.

- Az óvoda udvar nagy mozgás fejlesztő lehetőségének teljes kihasználása.
- A kondicionáló képességek: erő, gyorsaság, állóképesség tudatos fejlesztése.
- Futó játékok minél teljesebb körű biztosítása.
- Labdajátékok, dobások komplex alkalmazása.
- Talajtorna elemeinek sokféle játékos gyakoroltatása.
- Többféle egyensúlyozó játék biztosítása a gyermekek koordináló képességének fejlesztéséhez.
- Játékos támaszgyakorlatok szervezése a gyermekek izmainak, mozgékonyságának növeléséhez.
- Változatos szervezeti kereteket biztosítunk a gyermekek mozgásának gazdagításához.
- A nap folyamán lehetőséget biztosítunk a zenés, mozgásos percekre.

11.7. A külső világ tevékeny megismerése

A tevékenység célja

A szűkebb és tágabb környezet felfedezése során a gyermek pozitív érzelmi viszonyának kialakítása, a természeti emberi-tárgyi világ értékei iránt. A környezet megismerése közben a gyermek mennyiségi, alaki, nagyságbeli, téri és síkbeli szemléletének alakítása, hogy a gyermek megtanulja ezeket tevékenységeiben is alkalmazni.

Az óvodapedagógus feladatai

- Módszereinket, eszközeinket a gyermekek életkori sajátosságaihoz igazítjuk: megfigyelés, játékos tevékenysége, szenzitív játékok, gondolkodtató kérdésekkel problémahelyzet előidézése, kísérletezés, vizsgálat.
- A természeti és épített környezet megismertetésével sokszínű tapasztalathoz juttatás, készségek, képességek alakítása.
- A természetet szerető, védő emberi értékek alakítása, környezettudatos viselkedés megalapozása.

- Az új ismereteket a gyermekek spontán érdeklődésére, kíváncsiságára, érzelmeire, megismerési vágyára építjük, illetve élményeikre, tapasztalataikra támaszkodunk.
- A meglévő ismereteiket elmélyítjük, rendszerezzük.
- Környezetbarát szokások megalapozása.
- Ünnepek és hagyományörzés formájában közvetítjük az egyetemes nemzeti kultúra értékeit, hagyományait.
- A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése, a közvetlen tapasztalat- és ismeretszerzés során.
- A tevékenység szervezeti biztosítása.

A gyermekeket közvetlenül ismertetjük meg környezetükkel, a környezet szépségével, a természet hangjaival, formáival az élet ritmusával, a természet óvásával, védelmével.

A 3-4 éves gyermekeket esztétikus, melegséget, szeretetet sugárzó környezet várja, mely az első lépcsőfoka a környezeti tevékenységeket feldolgozó projekt rendszerünknek.

Az „*Engedjétek, hogy szeressünk benneteket*” projekt elősegíti a beilleszkedést, az óvoda elfogadását. A kisebbek először közvetlen környezetükkel, társaikkal, az óvoda alkalmazottaival ismerkednek meg. Különböző projekteken vesznek részt mikro csoportos sétákon, a témához kapcsolódó gyűjtő munkában. Megfigyeljük velük az évszakok szépségeit, színeit, jelenségeit, az időjárás változását, a változások hatását öltözködésünkre. Fényképeket gyűjtünk a gyermekekről, családjukról, hogy jobban megismerhessék egymást.

A 4-5 éves gyermekekkel az óvoda környezetén túl is szervezünk tapasztalat-és élményszerző sétákat. A megfigyelések, gyűjtőmunkák gazdagítására, differenciálására törekszünk.

A gyermekekkel együtt elkészítjük az évszakokat bemutató táblát, mellyel jelezzük az évszakok szépségét, jelenségeit, nyomon követjük az időjárás változását. Arra törekszünk, hogy fedezzék fel az évszakok növényeinek szépségét, gyönyörködjenek benne. Összefüggést keresünk az időjárás és az emberek időszakos tevékenysége között. Terméseket gyűjtünk, melyeket közösen hasznosítunk. Ágakat rügyeztetünk, magvakat csíráztatunk és hajtatunk. Közösen készítünk albumot az évszakokról gyűjtött képekből. A jeles napokról kalendáriumot készítünk, melyet a szülők is nyomon követhetnek a csoport öltözőjében kialakított falitáblán. Beszélgetünk a családról, otthonunkról, a családtagokról, az apa, anya foglalkozásáról, lakcímükről. Gyakoroljuk a gyalogos közlekedés szabályait, közben megfigyeljük a személy és teherszállító járműveket. A háziállatokat, madarakat, bogarakat természetes környezetében figyeljük meg.

A téli időszakban videofelvételen ismerkedhetünk a vadállatokkal.

Megcsodáltatjuk velük a lakóhelyünkön fellelhető esztétikai alkotásokat, szobrokat, épületeket.

Az 5-6-7 évesek már aktív résztvevői a projektek feldolgozásának. Ők már megismerkednek tágabb környezetükkel is.

A természet szépségeinek megfigyelése mellett felhívjuk a figyelmüket a környezet védelmére, a lehetséges szennyeződésekre /föld, víz, levegő/ és azok következményeire. Megfigyeltetjük velük a növények fejlődését, a fejlődés feltételeit /napfény, csapadék, talaj/. Csíráztatunk, ültetünk. Különböző kísérleteket végzünk a gyermekekkel, hogy kicsiben megtapasztalhassák a természeti erőket, azok építő és romboló hatását. Minden évszakban különböző témákat dolgozunk fel. Évszaktáblát és évszak albumot készítünk. Az őszi folyamán kiemelt projekt a szüret, és az Állatok Világnapja /október 4./. Ezen kívül minden csoport maga dönti el, hogy milyen témával foglalkozik még.

A téli témakörben kiemeljük az adventi készülődést, a Mikulást, a karácsonyt és a farsangot.

Tavaszi témáink: megemlékezés március 15-ről, a Víz Világnapja /március 22./, a húsvét, a Föld Napja /április 22./, és az anyák napja.

Minden évszakban projektként szerepel az ovi galéria megnyitója és az évszak-koncert is. Ezen felül feldolgozandó témakörök: a család, a közlekedés, az erdő, egészség-betegség, falunk nevezetességei, stb.

Minden projekt az első héten élményszerzéssel kezdődik. 4-5 fős csoportokban látogatunk el egy-egy helyszínre, ami a témához kapcsolódik. Fontos szerep jut a projektben annak, hogy a gyermekek megismerjék a felnőttek munkáját. A második héten kezdődik a feldolgozás, különböző játékos tapasztalatszerzéssel, térképek, eszközök, ajándékok készítésével. A gyermekek ezáltal ismerik meg az őket körülvevő világot. Ezekbe a tevékenységekbe már a kicsik is bekapcsolódhatnak.

A projekthez gyűjtő munka is tartozik. Az összegyűjtött tárgyakkól kiállítást szervezünk, melyeket a szülők is megtekinthetnek. A gyűjtögetéssel a szülők is egyre jobban bevonhatók a gyermekek óvodai életébe. A projektekhez kapcsolódóan irodalmi, zenei, esztétikai élményt nyújtunk a gyermeknek. A témák hosszabb időtartama által lehetőség van a részletesebb, mélyebb feldolgozásra. A különböző témakörök lehetőséget biztosítanak arra, hogy a gyermekek az állatokat, növényeket, jelenségeket természetes környezetükben figyelhessék meg. Összehasonlításokat végezhetnek, közvetlen tapasztalatokat szerezhetnek. Megismerhetik lakóhelyük épületeit, szolgáltató egységeit. Ellátogatunk az iskolába, a vasútállomásra, a halastóhoz, a különböző boltokba. Látogatást tehetnek az orvosi, fogorvosi rendelőbe. Tapasztalatokat szerezhetnek a helyes közlekedésről, különböző közlekedési formákról, járművekről.

A mikro csoportos séták lehetőséget adnak a környezetünkben látható, felfedezhető formák nagyságbeli, mennyiségbeli jellemzőiről. A séták során gyűjtött kincsek a természetsarokban kerülnek elhelyezésre, melyek később a barkácsolások során felhasználhatók.

A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása

A gyermekek fejlesztése mindhárom korosztály esetében mikro-csoportban történik. A közvetlen tapasztalat- és élményszerző séták során.

A gyűjtőmunka és a kiállítások megszervezése az óvodapedagógus feladata, de mindenképpen be kell vonni a gyermekeket is, hogy szabad ötleteiket megvalósíthassák. Ötletbörzét tarthatnak, ki mit gyűjtene, ki mit tud hozni. Az óvodapedagógus lehetőség szerint készítsen minél több videó felvételt, vagy fotót, a közvetlen tapasztalatokat közvetítő, felfedeztető tevékenységekről, hogy a gyermekek a fotók megtekintésével újra meg újra átélhessék élményeiket.

A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalat és ismeretszerzés során

A mikro-csoportos tapasztalatszerzésben lehetőségünk van a személyes beszélgetésre. Minden gyermekre oda tudunk figyelni, kérdéseikre, megnyilvánulásaira, észrevételeikre azonnal tudunk reagálni, így fejlesztjük a gyermekek szókincsét nyelvi kifejezőkészségét.

A valós élethelyzetekkel alkalmat adunk arra, hogy a gyermekek megtanulják, alkalmazzák gondolataik helyes kifejezését (kérés, tudakozódás, üzenetközvetítés). Lehetőséget biztosítunk arra, hogy a csoportok osszák meg egymással tapasztalataikat. Meséljék el, ők mit láttak, mindezt érthetően, összefüggően tudják elmondani. Gondolataikat, érzelmeiket, észrevételeiket tudják szóban megfogalmazni. A séták során gyakorolják a helyes köszönést, bemutatkozást, megszólítást.

A szülőföld, a helyi hagyományok, néphagyományok értékeinek megőrzése

Az óvodapedagógus feladata a hagyományörzés, a népi kultúra ápolása. Be kell építeni a gyermekek nevelésébe mindazon értékeket, amelyek a hagyományok őrzéséhez, ápolásához nélkülözhetetlenek. A gyermekek a népi játékok, népdalok, népmesék, és a kézművesség különböző területei által megismerhetik népünk kulturális gyökereit, hagyományaink értékét és szépségét.

Az óvodapedagógus igyekezzon a lakóhelyének hagyományai szerint megtervezni a különböző tevékenységeket. A hagyományok ápolása közben történő együtt játszás, együtt munkálkodás izgalmasság teszi a várakozás időszakát. Maga az ünnep mindig legyen örömteli, vidám hangulatú.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

- A gyermekek tudják lakcímüket, szüleik nevét, foglalkozását, óvodájuk nevét.
  - Tudják saját születési helyüket és idejüket.
  - Különbséget tudnak tenni az évszakok között, gyönyörködni tudnak annak szépségében.
  - A gyermekek ismerik a környezetükben levő intézményeket, üzleteket, esztétikai alkotásokat.
  - Ismerik és védik a házi állatokat, vadállatokat, madarakat, bogarakat.
  - Ismerik környezetük növényeit és azok gondozását.
  - Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában. Ismerik a közlekedési eszközöket.
- Megkülönböztetik a jobbra, illetve a balra irányokat. Értik a helyeket kifejező névutókat.
  - Kialakul a beszédhelyzetekhez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő jól érthető beszéd.
  - A gyermekek képesek az önálló véleményalkotásra, képesek döntést hozni kortárs kapcsolataikban, környezetükkel kapcsolatban.

A külső világ mennyiségi és formai összefüggéseinek tevékeny megismerése

A matematikai fogalmakkal a mindennapi életben állandóan találkozik a kisgyermek, így szinte természetes módon ismerkedik meg velük.

Célunk a minket körülvevő világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedeztetése, megtapasztaltatása, a matematikai érdeklődés felkeltése, a logikai gondolkodás megalapozása.

Óvodapedagógusi feladataink

- A játék során adódó spontán matematikai helyzetek kihasználása.
- Logikai és matematikai szabályjátékok megismertetése.
- Matematikai fogalmak, kifejezések, összefüggések megismertetése, alkalmazása.
- Érdekes, a gyermek kíváncsiságára épülő problémahelyzetek teremtése.
- A gondolatok, a probléma megfogalmazás, a pontos, egyértelmű, a gyermekek számára érthető közvetítése.
- Matematikai tartalmú játék kezdeményezése során a gyermekek egyéni fejlettségének, képességeinek figyelembe vétele.
- A gyermeki tevékenység változatos formájának biztosítása: egyéni, mikro csoportos szervezéssel.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

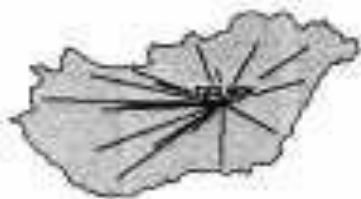
- A gyermek logikus gondolkodása, logikai következtetése életkorának megfelelő.
- Problémamegoldó készsége jó.
- Számfogalma 10-es számkörben mozog.
- Képes halmazokat összehasonlítani, tulajdonság szerint szétválogatni.
- Helyesen értelmezi és használja az összehasonlítás megítélésének fogalmait. (hosszabb- rövidebb, kisebb-nagyobb, több-kevesebb, ugyanannyi, ugyanakkora)
- Ismeri az arányokat.
- Képes részekből az egészet kirakni.
- Felismeri a sorba rendezés logikáját, azt képes jól folytatni.
- Ismeri az alapvető mértani testeket, azokat képes felismerni és megnevezni.
- Azonosságokat, különbségeket képes felismerni és megfogalmazni.

Sikerkritériumok

- A közvetlen környezet megszerettetése érdekében az óvodapedagógusok felméri, hogy a környezetükben milyen értékek vannak, amelyek a 3-6-7 éves korosztályhoz közel hozhatók.
- A környezeti értékek felfedeztetése során első helyre kerülnek a szép, esztétikus jelenségek, emberi – tárgyi értékek megláttatása.
- A gyermekek közvetlen környezetükben jól ismerik a növényeket: virágokat, dísnövényeket, fákat és az állatokat.
- A gyermekek tapasztalati úton megtanulják a mennyiségi, térbeli, nagyságbeli anyagi és alaki különbségeket, ezeket megnevezik és beépül mindennapi szókincsükbe.
- A gyermekek a környezetükben elérhetetlen jelenségeket rövid, 5-10 perces videofelvételen megtekinthetik. /közlekedés, állatok, növények, foglalkozások témakörében/

- A környezet megszerettetése tevékenységet lehetőség szerint csakis mikrocsoportos formában szervezzük meg.
- A gyermekekben kialakul a gyűjtögető szenvedély.
- A gyermekek szimbólumok segítségével megtanulják az évek, évszakok, hónapok, hetek, napok, és a hozzájuk kapcsolódó tevékenységek ciklikusságát, körfolyamatát.
- A gyermekek emlékezetének fejlesztésére és az élmények rögzítésére évszakalbumot készítünk.
- Az óvodapedagógusok a környezeti témákat projektrendszerben dolgozzák fel, különös tekintettel figyelnek az esztétikai élmény-kiegészítés meglétére.
- A gyermekek akváriumot, terráriumot vagy floráriumot gondoznak.
- A környezeti jelenségek mélyebb megismeréséért kísérleteket végeznek.
- A gyermekek korosztályuknak megfelelően differenciált erdei programokban vesznek részt.
- A gyermekekről folyamatosan fotók, videofelvételek készülnek az önmegismerés és az élmények újbóli felidézésére.
- A környezet megszerettetésének programjai igazi életteret adnak a gyermekek szókincsének, nyelvi kifejezőképességének fejlesztéséhez.
- A gyermekek az alapvető ismereteket /lakcím, szülők neve, foglalkozása, óvoda neve, valamint a születésük időpontja, helye/ óvodás éveik alatt gondosan kimunkált, aktivizáló módszerek alapján, a szülők bevonásával tanulják meg.
- A gyermekek a környezet tevékeny megismerése során szerzett tapasztalataikat vizuálisan is megjelenítik.

A projekt szervezése a következőképpen történik:

„ÓVODAI NEVELÉS A MŰVÉSZETEK ESZKÖZEIVEL”
ÓVODAPEDAGÓGUSOK ORSZÁGOS SZAKMAI EGYESÜLETE
AZ ÓVODÁSOK NEVELÉSÉÉRT

Szolnok, 5000, Pf.: 248., 5001

☎:06(56)414-481, Fax: 06(56) 370-604

Email: onmeifc@chello.hu

**„Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” című alternatív
program környezet megszerettetése tevékenység projektrendszerű
tervezése**

A tevékenység kerete:..... évszak

A projekt témaköre, témája:

.....

A projekt célja:

.....
.....

A projekthez kapcsolódó nevelési feladatok kiemelése:

Erkölcsei és szociális érzelmek fejlesztése:

.....
.....

Esztétikai érzelmek fejlesztése:

.....
.....

Intellektuális érzelmek fejlesztése:

.....
.....

Helyzetkomikum

.....

A projekt időkerete: ..... A résztvevők gyermekek száma: .....

A mikrocsoportok szervezése

1. ÉLMÉNY-ÉS TAPASZTALATSZERZÉS

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....

2. GYŰJTŐMUNKA TÁRGYA ÉS ANNAK MEGSZERVEZÉSE

.....

.....

.....

.....

3. ÉLMÉNYEK ÉS TAPASZTALATOK FELDOLGOZÁSA

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....

4. FEJLESZTŐ JÁTÉKOK

- 1.....
- 2.....
- 3.....

5. ÖSSZEZÉSEK, ÉRTÉKELÉSEK: (Szülők tájékoztatása az élményekről, tapasztalatokról. Visszatekintő megírása)

.....
.....
.....

6. A PROJEKT EREDMÉNYES LEVEZETÉSÉHEZ SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK:

.....
.....

7. A PROJEKT ÉRTÉKELÉSE:

Ezt csak a projekt levezetése után kell
kitölteni.

.....
.....
.....

Dátum:

a tervet készítő óvónők

11.8. A munka jellegű tevékenységek

A tevékenység célja

A gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, képességek és kompetenciák tulajdonságok kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatát, kötelességteljesítését.

Az óvodapedagógus feladata

- Különböző típusú munkajellegű tevékenységek tervezése, és azok feltételeinek biztosítása 3-6-7 éves korban.
- Nyugodt, bizalmon alapuló, szeretetteljes légkör kialakítása.
- A munkafajták és azok mennyiségének fokozatos bevezetése.
- Differenciálás elvének érvényesítése a feladatadáskor.
- A munka értékelése legyen folyamatos, konkrét, reális a gyermekhez mérten fejlesztő hatású.

Tartalma

A gyermekek munka jellegű tevékenysége a játékból bontakozik ki, elsősorban önmagukért és a közösségért végzik. Lehetőséget adunk arra, hogy a gyermekek cselekvő tapasztalással saját személyük, illetve a csoport érdekében maguk végezzenek olyan munkát, amelyre képesek. Kezdetben segítséggel, később teljesen önállóan, öntevékenyen végzik ezeket a tevékenységeket.

Az óvodapedagógusok és a dajkák is ügyelnek arra, hogy tevékenységük mintaértékű legyen a gyermekek számára. Értékelésünk mindig konkrét, reális, a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő hatású legyen, hogy a gyermekben pozitív viszonyt alakítson ki a munkához. Minden korcsoportnál fontosnak tartjuk az önkiszolgálást, testápolást, öltözködést, étkezést, környezet gondozását.

A 3-4 éves gyermekekkel a befogadás ideje alatt együtt végezzük a teendőket, hogy megtanulhassák a fogásokat, a testápolási teendők sorrendjét. Később erejükhöz mérten részt vesznek a csoportszoba rendbe tételében, a játékok összeszedésében, elrakásában. Cselekvő tapasztalással olyan attitűdöket ismernek meg, melyek által erősödik kitartásuk, önállóságuk, felelősségtudatuk. A gyermekek erejükhöz mérten vegyenek részt a csoportszoba rendjének fenntartásában, az udvari játékszerek elrakásában, a kerti munkában, az önkiszolgálásban. Amelyik csoportban van akvárium, terrárium vegyenek részt az állatok gondozásában.

A 4-5 éves gyermekek közösségi kapcsolatát jól fejleszti a társaiért végzett munka. Ezért, ha már készség szinten ismerik az étkezési feladatok elvégzéséhez szükséges munkafolyamat menetét, fogásait, bevezetjük a naposi munkát. Felelősöket választunk a különböző tevékenységek elvégzésére. /öltöző,- mosdó felelős/ Figyelünk arra, hogy ezek a tevékenységek a gyermekek számára örömmel vállalt feladatok legyenek. Egyre több lehetőséget biztosítunk számukra, hogy széles körben szerezhessenek tapasztalatokat. Ezek az alkalomszerűen ismétlődő munkák erősítik a közösségi kapcsolatokat, önmaguk és mások elismerésének képességét.

Fontos szerepe van a felnőttek minta értékű, példamutató értékközvetítésének. A csoportszoba rendjének, fenntartásában, az udvari játékszerek elrakásában, kerti

munkában. Tegyenek eleget alkalomszerű megbízásoknak, szívesen segítsenek egymásnak, gondozzák az élősarkot. Vegyenek részt a csoportszoba díszítésében ünnepek alkalmával.

5-6-7 évesek már tevékenyen részt vesznek a naposi munkában, melyet önállóan végeznek. Ízlésesen, esztétikusan terítenek meg, étkezés után segítenek a poharak összeszedésében, asztal letörlésében, terítő összehajtásában. Tevékenyen részt vesznek az udvar gondozásában, avar gyűjtésében, fű összegereblyezésében, a téli madáretetésben. Segítenek a kicsiknek az öltözködésben, cipőhúzásban, ruhájuk rendbetételében. Magokat, virágokat ültetnek, ünnepekre apró ajándékokat készítenek a kisebbeknek és a felnőtteknek.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

- A közösségért végzett munkák vállalásánál megjelenik helyes önértékelésük, önbizalmuk.
- Pontosan megértik, hogy mit várunk el tőlük és azt örömmel teljesítik.
- A testápolással kapcsolatos munkafolyamatokat önállóan, szükség szerint elvégzik.
- Önállóan, igényesen végzik a naposi munkát.
- Szívesen vállalkoznak egyéni megbízások elvégzésére.
- A környezet rendjének megőrzésére ügyelnek, segítenek annak tisztán tartásában.(csoportszoba, udvar, óvoda környezete)
- Szívesen közreműködnek a növények és állatok gondozásában.
- Örömmel segítenek társaiknak.
- Szeretnek meglepetést készíteni a kisebbeknek, szüleiknek, az óvoda dolgozóinak.
- Értékelik, megbecsülik önmaguk és társaik munkáját.
- Munkajellegű tevékenységeiket a felelősségérzet, a feladattudat és a kitartás jellemzi.

Sikerkritériumok

- A gyermekek a munkavégzéshez használt eszközök fogását megtanulják.
- Az óvodai életben az önkiszolgálás dominánsan jelenik meg.
- Az óvodapedagógusok ügyelnek arra, hogy a naposi munka során felesleges várakozási idő ne alakuljon ki.
- A gyermekek szívesen közreműködnek növények, állatok gondozásában.
- Az óvoda megtervezi az udvari munkafajták lehetőségeit.
- Az óvodában kidolgozott a környezetszépítő munka tartalma.
- A nevelőtestület óvodai szinten meghatározza az évszakokban végezhető munka tartalmát.

12. Az iskolakezdéshez szükséges fejlődés jellemzői óvodáskor végén

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet

megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá érik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges

/ testi, lelki, szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek a sikeres iskolai munkához/

- A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus mozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.
- A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. (Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciának, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.)

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama, a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozottan növekszik a figyelem tartama, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni; minden szófajt használ; különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot; tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek); végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat, ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtellel és gyermektársaival, amennyiben az iskolai légkör ezt lehetővé teszi.

A szociálisan érett gyermek:

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni; késleltetni tudja szükségletei kielégítését
- feladattudata kialakulóban van, s ez feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.

13. A partnerkapcsolatok intézményi rendszere

Az óvoda és a család

A gyermekek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége. Arra törekszünk, hogy a család és óvoda kapcsolatában szoros együttműködés alakuljon ki. Minden lehetőséget megragadunk annak érdekében, hogy a család nevelési eljárásait, szokásait megismerjük. Elengedhetetlen az összhangban történő nevelés. A családdal történő nyílt, őszinte együttműködés csak a kölcsönös bizalom alapján valósulhat meg.

Célunk, hogy a gyermekeket a szülőkkel együtt, jó partneri kapcsolatban neveljük.

A szülőnek biztosan tudnia kell azt, hogy az óvodapedagógus vele együtt, az ő együttműködésével neveli gyermekét.

Feladatunk a biztonságos, vidám, családias légkör kialakítása. Az óvoda minden dolgozója előítéletektől mentesen közeledik a családokhoz. Elfogadó, megértő, a gyermek szüleinek kijáró megbecsülést kifejező magatartással teszi azt. Hangsúlyosan érvényre juttatjuk minden esetben a gyermek érdekeinek mindenek feletti védelmét, és eleget teszünk titoktartási kötelezettségünknek.

Nevelő munkánk alapját a személyes kötődésen nyugvó gyermek-óvodapedagógus kapcsolat adja. Ehhez szükséges a megbecsülés, a kölcsönös bizalom a szülő és az óvodapedagógus között. Az ilyen szemléletű nevelésben a gyermek kapocs az óvoda és a család között.

A kapcsolattartás formái

A családlátogatás (lehetőleg még az óvodába kerülés előtt), anyás befogadás, a napi kapcsolattartás elengedhetetlenül szükséges, hogy a szülő teljes mértékben tájékozott legyen a gyermekével történt napi lényeges eseményekről (szülői értekezletek, nyílt napok, fogadóóra, a szülőkkel együtt szervezett rendezvények, ünnepek, kiállítások, hangversenyek, kirándulások). Az óvoda szervezze meg a szülők érdekegyeztető,

érdekérvényesítő fórumait. A gyermekéről a szülő az óvodába lépéstől az iskolába kerülésig, folyamatos tájékoztatást kap, írásban és szóban egyaránt, a fogadóórák alkalmával.

Gyermekvédelmi feladatok, szociális hátrányok enyhítése, esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések.

Segítségnyújtás a gyermek testi, érzelmi, erkölcsi és értelmi fejlődésének, jólétének, a családban történő nevelésének elősegítéséhez, a veszélyeztetettség megelőzéséhez és a kialakult veszélyeztetettség megszüntetéséhez, valamint a gyermek családjából történő kiemelésének a megelőzéséhez. Esélyegyenlőség biztosítása, a szociális hátrányok enyhítése.

Az óvodapedagógus feladatai:

Elősegíti a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek **óvodába kerülését, járását.**

Biztosítja, a gyermekeket megillető **jogok érvényesülését** az óvodán belül, szükség esetén védő – óvó intézkedésekre javaslatot tesz.

A gyermekeket és családjukat lehetőségeihez képest minél jobban megismeri.

A problémákat a hátrányos helyzet okozta tüneteket felismeri, és ha szükséges ehhez szakember segítségét kéri.

A felzárkóztatást és tehetség gondozást megvalósítja.

Egyéni differenciált bánásmóddal a testi, érzelmi, erkölcsi, értelmi fejlődést elősegíti, folyamatosan ellenőrzi.

Részt vesz az egészségügyi szűrővizsgálatok lebonyolításában, a szűrést szükség esetén, soron kívül javasolja.

A rendszeres óvodalátogatást figyelemmel kíséri, szükség esetén az óvodaigazgatónak jelzi a hiányzást. A családok szociális és anyagi helyzetének megfelelően a különböző támogatásokhoz való hozzájutást javaslatával elősegíti.

A szülőkkel együttműködő, partneri kapcsolatot alakít ki, a szülői szerep eredményesebb betöltését elősegíti.

Jó kapcsolatot tart a helyi gyermekvédelmi rendszerben érintett szervekkel, személyekkel.

Az óvodavezető feladatai:

Képviseli a gyermek és ifjúságvédelmi szempontokat, szervezi, irányítja, és személyes részvételével elősegíti ezek érvényesülését.

A családdal és a pedagógusokkal együttműködve kiküszöböli a veszélyeztetett gyermekekre ható ártalmakat, védi őket a testi, lelki, erkölcsi károsodásoktól illetve ellensúlyozza a veszélyeztető hatásokat.

A nevelési év elején megtervezi, a gyermekvédelmi munkaprogramot a gyermekvédelmi felelőssel együtt.

Munkájáról évente **beszámol**, a nevelőtestületi értekezleten. **Kapcsolatot tart** konkrét esetekben a Szakértői Bizottsággal, gyámhatósággal, pártfogókkal, nevelőszülői felügyelővel, rendőrséggel, valamint a családokkal foglalkozó szakemberekkel.

Rendszeresen figyeli a gyermekvédelemmel kapcsolatos jogszabályok változását, a helyi önkormányzat kapcsolódó rendeleteit, és ezt kollégái tudomására hozza.

Segíti és szorgalmazza a veszélyeztettség, a hátrányos helyzet kritériumainak intézményi szintű megállapítását.

Nyilvántartja a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekeket, az intézkedéseket, az eredményeket. Elősegíti a csoportvezető óvónők felderítő tevékenységét. Szükséges esetekben családlátogatást végez a csoport óvónőivel.

Továbbképzéseket tart az óvodapedagógusoknak.

Részt vesz a gyermekvédelmi munka intézményi ellenőrzésében, értékelésében és minőségbiztosításában.

A gyermekvédelmi munka várható eredményei:

Minden veszélyeztetett gyermek szerepel a gyermekvédelmi nyilvántartásban.

Minden veszélyeztetett gyermek családja tájékoztatást kap a támogatás lehetőségeiről, és segítséget ügyeinek elintézéséhez.

Minden rászoruló gyermek megkapja a jogosultság szerinti kedvezményeket.

Bizalommal fordulnak felénk a szülők.

Elfogadják javaslatainkat, segítségünket.

Segítő szolgálatok tanácsait igénybe veszik.

Szülőkkel való kapcsolattartás, együttműködés az integrációs pedagógiai program alapján

- Az óvodai közösség életébe való beilleszkedés érdekében befogadási tervet készítünk.
- Minden szülővel személyes és közvetlen, bizalomra épülő kapcsolatot alakítunk ki annak érdekében, hogy a szülők kérdéseikkel, problémáikkal, bizalommal forduljanak az óvoda vezetéséhez és a pedagógusaihoz.
- Megismerjük a családok szokásait, értékrendjét, a gyermek szociális háttérét.
- Egyéni fejlesztési tervek alapján folyamatos kapcsolatban vagyunk a szülőkkel.

A szülői szervezettel való kapcsolattartás /SZMK/

- Az SZMK tagok nevét, megalakításának időpontját az éves munkaterv tartalmazza. Munkájukat éves munkaterv alapján végzik.
- Az óvodai szülői szervezet figyelemmel kíséri a gyermeki jogok érvényesülését, a pedagógiai munka eredményességét.
- Az óvodai csoportok szülői szervezeteit az egy csoportba járó gyermekek szülei alkotják. Minden csoport képviselőt választ 3 fő. A csoportok képviselői alkotják az óvodai SZMK, élén a megválasztott elnökkel, gazdasági vezetővel.
- A szülők és a pedagógusok között a nevelési feladatok összehangolása, az óvoda szabályzatainak, programjának megismerése érdekében a kapcsolattartásra, tájékoztatásra vonatkozó formákat és szabályokat a Házirend rögzíti.
- A csoportok szülői szervezetei kérdéseiket, véleményüket, javaslatukat az Elnök segítségével juttatják el az óvoda vezetőjéhez. Az éves munkaterv tartalmazza a kapcsolattartás formáját, idejét.

Óvodapedagógus feladatai:

- A hatékony együttnevelést, a család és az óvoda jó kapcsolatát, a **nevelő partneri viszonyt kiépíti**. A gyermekek egészséges fejlesztéséért való közös felelősséget tudatosítja. Az óvoda pedagógiai programját, céljait, feladatait ismerteti, és elfogadtatja, a szülőkkel.
- Óvodánk szokásait, hagyományait ismerteti a házirendben, a napirendben, a munkatervben megfogalmazottak alapján.
- Az óvodába lépést megelőzően az új gyermekek szülei számára tájékoztatást ad arról, hogyan lehet minél zökkenő mentesebbé tenni az első óvodai napokat, és támogatást, segítséget nyújt az iskolához szükséges új szülői szerepkör kialakításában. Előzetesen ismerkedik a szülőkkel.
- Az új gyermekek érkezését úgy osztja be, hogy egy héten csak néhány új kisgyermek érkezzon, így jut elég idő az ismerkedésre, a személyes kapcsolat kialakítására.
- Biztosítja, a szülők részvételét, hogy lehetőség szerint legyenek itt az első napokban gyermekükkel az óvodában, és „fedezzék fel” a játéklehetőségeket, az eszközöket, együtt ismerkedjenek. A szülők igényeit, javaslatait, kéréseit, felajánlásait figyelembe veszi nevelőmunkájába.
- Szülői értekezleten a csoportokban folyó nevelőmunka tervét ismerteti: elképzelések, a különböző nevelési területek, a kiemelt feladatok.
- Nyílt rendezvényeket szervez, melyen a szülők lehetőséget kapnak az óvodai élet szokás- és szabályrendszerének közvetlen megismerésére, gyermekük megfigyelésére.
- A szülők képviselőit meghívja az óvoda különböző fórumaira, alkotó ötleteiket, kéréseiket, igényeiket meghallgatja, és lehetőség szerinti teljesíti.
- Szülői kíséretet kér az óvodán kívüli tevékenységekhez, amelyek az óvodai tanulás folyamatához az ismeret-, élmény, és tapasztalatszerzésben segítenek.

Kapcsolattartás várható eredményei:

- A családok elégedettek az óvoda működésével.
- Minden szülő rendszeres tájékoztatást kap gyermeke fejlődéséről.
- A szülők aktívan részt vesznek az óvoda rendezvényein.
- A szülők nevelési problémáikkal, gondjaikkal, bizalommal fordulnak az óvónőkhöz, akiktől segítséget kapnak.

Az óvoda és az iskola

Az óvoda-iskola kapcsolatában arra törekszünk, hogy az iskola megismerje azt a szándékunkat, hogy a gyermekeket egyéni képességeiknek megfelelően, úgy neveljük és fejlesztjük, hogy környezetükben jól eligazodjanak, együtt működők legyenek.

Célunk az átmenetet minél zökkenő mentesebbé tenni. A kölcsönös érdeklődés hozzájárulhat egymás nevelési céljainak, elképzeléseinek megismeréséhez, megértéséhez. Folyamatos, rendszeres, hagyományteremtő kapcsolatra törekszünk.

A kapcsolattartás formái

- Látogatások
- Tapasztalatcserék
- Konzultáció a gyermekek fejlődéséről
- Szakmai tanácskozások
- Közös szülői értekezletek
- Közös ünnepek
- Évszak koncertek

Óvoda-iskola átmenet támogatása az integrációs program alapján

- Az iskolai életmódra való felkészítés során fokozott hangsúlyt fektetünk a DIFER méréseredményeire és az abból adódó feladatokra.
- Lehetőséget adunk a sokoldalú ismeretszerzésre, gyakorlásra, a tanulási képességek megalapozása érdekében.
- Építünk a motivációra, tudás és alkotó vágyukat pozitív megerősítésekkel növeljük.
- Segítünk a szülőknek is felkészülni az iskolai életre, beszélgetésekkel, tanácsadással.
- A gyermekek számára iskolalátogatást szervezünk.
- Az iskolával való kapcsolatot legalább az iskola első évében fenntartjuk, információt cserélünk a tanítókkal a gyermekek haladási üteméről.
- Közös szakmai továbbképzések szervezése
- Közös programok szervezése
- Részvétel egymás kulturális programjain
- Iskolanyitogató program támogatása, folyamatos fejlesztése és megvalósítása

Külső kapcsolatok formája, módja

Elsődlegesen az óvodavezető feladata a fenntartóval, az üzemeltetővel, a felügyeleti szervvel való együttműködés, de az óvodavezető megbízásából a nevelőtestület tagjai is részt vesznek az együttműködésben.

A Fenntartóval való kapcsolattartás formái

Fenntartó a Baptista Szeretetszolgálat Egyházi Jogi Személy, a munkáltatói jogokat az óvodavezető látja el az alkalmazottak tekintetében.

A fenntartóval való kapcsolattartás formái:

- szóbeli tájékoztatás
- írásbeli beszámolók
- egyeztető tárgyaláson, értekezleten való részvétel
- a fenntartó által kiadott rendelkezés átvétele – annak végrehajtása céljából
- speciális információszolgáltatás az intézmény pénzügyi-gazdálkodási, valamint szakmai tevékenységéhez kapcsolódóan.

Kapcsolattartó személy: az óvodavezetője, helyettese, és az óvodatitkár.

A Szakigazgatási szervvel való kapcsolattartás formái

A polgármesteri hivatal jegyzőjével az óvodavezető és a gyermekvédelmi megbízott tartja a kapcsolatot. A gyermekvédelmi megbízott a szociális bizottság ülésein, esetmegbeszéléseken képviseli az óvoda gyermekeinek érdekeit.

Kiemelt figyelemmel kísérik az etnikai kisebbség gyermekeinek rendszeres óvodába járását, a 3H-s gyermekek életkörülményeit, a rendszeres gyermekvédelmi támogatásban részesülőket.

A Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálattal való kapcsolattartás

Az intézmény kapcsolatot tart a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése érdekében

- a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálattal
- a gyermekvédelmi gondoskodáshoz, rendszerhez kapcsolódó, a feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatósággal. /jegyző, Gyámhivatal/

Az intézmény segítséget kérhet a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálattól, ha a gyermeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni. Az intézmény a Szolgálattal közvetlen kapcsolatot tart fenn.

A kapcsolattartás formái:

- a Gyermekjóléti Szolgálat értesítése – ha az intézmény a szolgálat beavatkozását szükségesnek látja /esetmegbeszélés/
- esetmegbeszélés – az intézmény részvételével a szolgálat felkérésére
- cím és telefonszám intézményben való kihelyezése, lehetővé téve a közvetlen elérhetőséget.

Kapcsolattartó személy: az óvoda vezetője és a gyermekvédelmi megbízott

Kapcsolattartás az egészségügyi szervekkel

Az óvoda **orvosa** státuszvizsgálatot végez a gyermekeknél az orvosi rendelőben előre értesített időpontban.

A **védőnő** havonta rendszeresen és szükség szerint esetenként látogatja az óvodát, vezeti az egészségügyi lapokat, tisztasági vizsgálatot végez.

A nagycsoportosoknál látás, hallás, vizeletvizsgálatot végez. Munkájának ütemezését az éves munkaterve tartalmazza.

A **fogorvosi** szűrővizsgálaton a nagycsoportos gyermekek vesznek részt évente egy alkalommal.

Az óvodavezető biztosítja az egészségügyi, védőnői munka feltételeit, gondoskodik az óvónői felügyeletről és a vizsgálatokhoz szükséges előkészületekről.

Pedagógiai Szakszolgálat

A kapcsolatot az óvodavezető és a csoportos óvónők együttesen tartják a szakemberekkel. A magatartási, beilleszkedési zavarokkal küzdő gyermekeket szinte heti rendszerességgel szakemberek bevonásával történik a fejlesztés. A logopédiai fejlesztést a Pedagógiai Szakszolgálat logopédusa végzi az 5 évet betöltött korosztályú gyermekek részére. A Fejér Megyei Szakértői Bizottsághoz küldjük vizsgálatra az SNI határozattal rendelkező gyermekeinket felülvizsgálatra. Az óvodapedagógusok szintén

a Szakértői Bizottsághoz küldik azokat a gyermekeket, akiknek fejlettségét az iskola kezdéshez teljes mértékben nem tudják megállapítani.

Logopédus

Heti rendszerességgel látja el a gyermekeket. A Székesfehérvári Pedagógiai Szakszolgálat szakembere végzi a fejlesztést.

14. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésük segítése

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek lehetnek különleges bánásmódot igénylő, illetve kiemelten tehetséges gyermekek.

Különleges bánásmódot igénylő gyermek:

- Sajátos nevelési igényű gyermek
- Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek

Kiemelten tehetséges gyermek

- A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek.

Különleges bánásmódot igénylő gyermekek

Sajátos nevelési igényű gyermek:

- az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, autizmus spektrumzavarral, vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd. /Forrás: 2011.évi CXC. törvény/

Célunk

- A sérült gyermek az óvodai életben a közösség aktív tagjává váljon.
- Sérülésspecifikusságának megfelelően váljon alkalmassá az iskolai életre.

Feladatunk

- Elfogadásuk, beilleszkedésük támogatása.
- Esélyegyenlőségük biztosítása.
- Differenciált, egyéni fejlesztés megvalósítása a napi tevékenységekben óvónő által.
- Rehabilitációs foglalkozások biztosítása.
- Az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettség elérése, rehabilitációs foglalkozások és az egyéni differenciált fejlesztés által.

A köznevelés kiemelt feladata az iskolát megelőző kisgyermekkorai fejlesztés, továbbá a sajátos nevelési igényű, és beilleszkedési, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek speciális igényeinek figyelembevételével egyéni képességeikhez igazodó,

legeredményesebb fejlődésük elősegítése, a minél teljesebb társadalmi beilleszkedés lehetőségének megteremtése.

A sajátos nevelési igényű gyermek joga, hogy különleges gondozás keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították. A különleges gondozást a gyermek életkorától és állapotától függően az intézmény alapító okirata szerint, a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint, az óvodai nevelés fejlesztő felkészítés keretében kell biztosítani.

A fejlesztés rövid távú céljait és tartalmát minden esetben a fejleszthetőséget tükröző gyógypedagógiai – orvosi pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javallataira építjük.

Az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatásának megerősítésére kell irányulnia, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával, oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen a színvonalas nevelésben. A sokoldalú képességfejlesztés a játékos tevékenységben valósul meg.

Nagyon fontos a másság elfogadása, az egymás iránti bizalom alakítása, pozitív magatartási modellek, tevékenységek megmutatása. Ne adjunk helyet semmiféle előítélet kibontakoztatására.

Alapelveink:

- A gyermek jogosult egészségügyi, pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs foglalkozásokra.
- Alkalmazkodunk a gyermekek sajátos nevelési igényeihez, állapotához: tapintási kényszeréhez, sajátos mozgáskorlátozottságához, csökkent aktivitásához, fokozott környezeti függéséhez.
- Biztosítunk számukra: befogadó környezetet, egyéni fejlesztő programot, speciális módszereket, módszertani eljárásokat, segédeszközök alkalmazásának lehetőségét.
- A sajátos nevelési igény az érintett gyermekek többségénél már csak a gyermek óvodába kerülése után bizonyosodik be.

Ennek érdekében óvodánk munkatársai mindent megtesznek azért, hogy az ép és sajátos nevelési igényű kisgyermekek számára sok közös élményt, örömteli együttlétet biztosítsanak, ahol:

- megtanulják az ép és sérült gyerekek elfogadni egymást.
- hangsúlyozzuk a személyes példaadást. (tolerancia segítségnyújtás, elfogadás)
- a szükséges feltételek megteremtésével alkalmassá tesszük az óvodai környezetet a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztéséhez.
- az óvoda minden dolgozója elfogadó, odaforduló, helyes értékítélettel, toleranciával rendelkező, segítséget adó magatartást tanúsít a gyermekek felé.
- az intézmény a sajátos nevelési igényhez kapcsolódó rehabilitációs tevékenység megszervezésével, biztosítja a gyermeket megillető fejlesztést.
- kapcsolatot tartunk a gyermek fejlesztésében közreműködő szakemberekkel.
- nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárásokat alkalmazunk.

- a másságot nem kezeljük, a különbségeket nem eltüntetni akarjuk, hanem az azonosságokra koncentrálva az egymáshoz való hasonlóság pontjait keressük a nevelés során.
- olyan módszereket alkalmazunk, amely minden/bármely gyermek sikerét biztosítják.
- a toleranciára, a másság elfogadására épülő személyiségfejlesztésben látjuk a gyermeki központúság megvalósulását.
- az aktuális fejlettség szerinti differenciált fejlesztést valósítunk meg.
- az együttműködés változatos formáinak kialakítására törekszünk
- a magatartásunk a családot támogató, velük együttműködő.
- a fejlesztés elősegítésére alkalmazzuk az integrált nevelés sérülés specifikus eszköztár ajánlásait.

Beszéd fogyatékos

Beszéd fogyatékos az a gyermek, akit a Szakértői Bizottság a komplex vizsgálata alapján annak minősít. A beszéd fogyatékos gyermek óvodai nevelését megelőzheti a korai fejlesztés.

Beszédbeli akadályok:

- megkésett beszédfejlődés
- diszfázia
- diszlália
- orrhangzós beszéd
- beszédritmus zavara (dadogás, hadarás)
- diszfónia
- mutizmus
- diszlexia
- diszgráfia
- súlyos beszédészlelési és beszédmegértési zavar
- vagy ezek halmozott előfordulása.

Jellemző tünetek:

- A nyelvfejlődési és beszédzavarok az anyanyelvi fejlettség alacsony szintjén, a beszédértés és észlelés nehézségében, kifejezőkészség nehézségében (szegényes szókinés, grammatikai fejletlenség), a beszédszerveződés nehézségében (mondatalkotási készség nehézsége, összefüggő beszéd kialakulatlansága), a beszédszervi működés gyengeségében, a beszédhangok tiszta ejtésének hiányában, az írott nyelv elsajátításának nehézségeit előjelző kognitív képességzavarban (fonológiai tudatosság, taktilis, vizuális észlelés, verbális emlékezet zavarai), a verbális tanulás lassú fejlődésében nyilvánulhatnak meg.
- A beszéd- és nyelvi problémák súlyos zavara mellé társulhatnak részképesség zavarok (diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia veszélyeztetettség) és magatartás problémák, amelyek nehezítik a gyermek beilleszkedését.

A fejlesztés az anyanyelvi nevelést középpontba állító, az aktív nyelvhasználatot segítő, speciális terápiákat alkalmazó fejlesztési környezetben valósul meg a gyermek komplex állapotfelmérése alapján.

Feladataink

A gyermek egyéni képességeihez igazodó intenzív fejlesztőmunka során fontos, hogy

- az ismeretszerzést, sokoldalú tapasztalatszerzés által, cselekvésbe ágyazott játékos módszerekkel tesszük lehetővé, amely segíti a társas kapcsolatok alakulását és a személyiség fejlődését.
- aktív nyelvhasználat és kommunikáció kialakítása.
- az értelmi fejlesztés, a mozgás és észlelési funkciók fejlesztése.
- vizuomotoros koordinációs készség javítása.
- az érzelmi élet fejlesztése, speciális eszközök és módszerek alkalmazásával egyéni és kiscsoportos fejlesztési formában.
- a gyermek fejlődéséről a szülőket folyamatosan tájékoztatnunk kell.
- a gyermek fejlesztése a szülőkkal való együttműködés keretében, egyéni fejlesztési terv alapján valósulhat meg.
- azoknál a beszéd fogyatékos gyermekeknél, akiknél több beszédprobléma együttesen fordul elő, vagy a beszéd fogyatékosághoz testi, érzékszervi- és pszichés fejlődési zavar társul, az eredményes fejlesztést a logopédia és a társuló fogyatékoság módszereinek kombinációjával szükséges megvalósítanunk.

Ennek érdekében:

- a fejlesztés áthatja a gyermek egész napi óvodai napját, tevékenységeit.
- az anyanyelvi nevelés egyénre szabott, tervezett fejlesztéssel valósul meg.
- nagy hangsúlyt helyezünk a gyermek mozgásfejlesztésére.
- a kommunikációs készséget elemenként alakítjuk.

Pszichés fejlődési zavarral küzd (Súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral küzd)

Óvodáskorban tanulási zavar veszélyeztetettségről beszélhetünk.

Óvodában megjelenő formái:

- részképesség gyengeség
- verbális
- auditív
- vizuális
- motoros részképesség zavarok.

Jellemző tünetek:

Sérülhet ezeknél a részterületeknél

- az analízis és a szintézis művelet
- szerialitás képessége
- az emlékezet megbízhatósága
- a figyelem koncentráció képesség   tartóssága, terjedelme

- beszédészlelési folyamatok zavara
- vizuális és auditív percepció nehézségei
- motorium zavara
- téri tájékozódás, téri észlelés, téri orientáció bizonytalanságai
- időérzékelés zavarai
- testséma zavarai
- kialakulatlan laterális dominancia, makacs iránytévesztés, rejtett balkezesség
- jobb, bal megkülönböztetés nehezítettsége
- emlékezet zavar
- szórt figyelem, gyenge koncentráció képesség.

Feladataink:

- nagymozgás, finommozgás fejlesztése
- fogalomalkotás
- összefüggő beszéd gyakorlása
- relációs szókincs bővítése
- auditív, vizuális emlékezet fejlesztése
- ritmusérzék
- mozgás-beszéd összerendezése
- vizuális percepció
- szem-kéz, szem-láb koordináció
- testséma
- lateralitás.

Ennek érdekében:

A dyslexia-prevenációs fejlesztő gyakorlatokat három fő területre csoportosítjuk:

- nagymozgás
- téri tájékozódás
- beszéd.

SNI gyermekek fejlesztését szolgáló dokumentumok felsorolása

Dokumentum megnevezése	Kiállítja/vezeti
Felterjesztés nevelési tanácsadói vizsgálatra	A gyermek óvónői
Szakértői vélemény iránti kérelem	Gyermek óvónői
Szakértői vélemény alapvizsgálatról	Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői Bizottság
Egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció egyéni fejlődési lap	Az intézmény megnyitja, a szakértői véleményben javasolt végzettségű, a rehabilitációs órákat tartó gyógypedagógus vezeti.
Egyéni fejlesztési tervek	Gyermek óvónői
Szakértői kontrollvizsgálatra felterjesztés	A gyermek óvónői, orvos, véleményt ad a rehabilitációt végző gyógypedagógus.

Kontrollvizsgálat eredménye	Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői Bizottság
Egyéb intézmény /óvodafüggő dokumentumok/ - anamnézis - gyermektükör a fejlődés nyomon követését rögzítő dokumentum.	

A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése során elvárt eredmények, sikerkritériumok:

- A gyermekek beilleszkednek a közösségbe, lehetőségükhöz képest közösség aktív tagjaivá válnak.
- A gyermekek állapotuktól függően jutnak el - környezetük segítségével- az önállóság általuk elérhető legmagasabb szintjére.
- Alkalmazkodóbbakká válnak.
- Természetessé válik a másság elfogadása, segítőkész, odaforduló magatartás.
- A sérülés specifikus fejlesztés hatására az egyes funkciók hatékonyan fejlődnek.
- Egészséges személyiségfejlődés, reális énkép, reális önértékelés alakul ki a gyermekekben.
- A differenciált fejlesztés következtében induló hátrányaik csökkennek.
- Az egyéni érési ütemnek és képességnek megfelelően alkalmassá válnak az iskolakezdésre.
- Erősödnek pozitív személyiségjegyeik.
- Alakul önismeretük, formálódik énképük, fejlődik önbizalmuk, kudarctűrő képességük.

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

Cél:

- A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek az óvodai életben a közösség aktív tagjává váljon.
- Iskolaalkalmasság elérése.

Feladat:

- Beilleszkedésük támogatása.
- Differenciált, egyéni fejlesztés személyes magvalósítása a napi tevékenységekben.
- Egyéni fejlesztő foglalkozások biztosítása.

Alapelveink:

- Alkalmazkodunk a gyermekek állapotához, környezeti érzékenységéhez.
- Biztosítunk számukra: biztonságos, befogadó környezetet, egyéni fejlesztés lehetőségét, speciális módszereket, módszertani eljárásokat.

A tanulási nehézségekkel küzdő gyermek jellemzői, tünetek:

- figyelmetlenség
- könnyen elterelhető figyelem
- összerendezetlen rajzok, rendetlen munkák
- ügyetlen mozgás
- ingadozó teljesítmény
- egyensúlyérzékelési zavar
- bizonytalan testséma
- koncentrációs képesség gyengesége
- saját testen való tájékozódás problémái
- szabálytalan ceruzafogás
- téri-orientáció zavar
- jobb-bal irányok tévesztése
- nagy- és finommozgás koordinációjának zavara
- finommotorika fejletlensége
- alak-felismerési zavar
- térbeli relációk helyes felismerésének nehézsége
- gyenge ritmusérzék
- rossz a beszédhang megkülönböztető képessége
- hallási figyelem problémái, hanganalizálási gyengesége.

Első fontos lépés a beilleszkedési, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek felmérése, megismerése. A gyermek személyisége, viselkedése kizárólag közvetlen környezetében, a családban érthető meg, ezért kiemelt szerepet kap a családokkal való kapcsolattartás. (fogadóóra, szülői értekezlet, családlátogatás)

A beilleszkedési, magatartási problémákkal küzdő gyerekekkel való foglalkozás különleges bánásmód, pedagógiai módszerek, programok alkalmazását kívánja meg, úgy mint

- egyéni foglalkozás
- fejlesztés
- differenciált feladatadás
- életkori sajátosságoknak megfelelő szabadidős programok szervezése.

Kiemelt feladat e gyermekek önértékelésének, énképének és a kudarctűrő képességének növelése. Ha az óvoda pedagógiai módszerek nem vezetnek eredményre, a segítségnyújtás külső intézmények szakembereinek bevonásával történik:

- gyermekorvos, gyermekpszichiáter
- pszichológus
- védőnő
- családgondozó.

A fejlesztés érdekében:

- elsődleges feladatunk az óvodai prevenció, diszlexia prevenció, mert így megelőzhető a későbbi tanulási zavar és az abból adódó iskolai kudarcok.
- törekszünk a gyermeket stimuláló megfelelő környezet biztosítására, mely támogatja a gyermekek szenzomotoros képességeiknek fejlődését.
- inger gazdag környezettel, a gyermekek számára minél sokfélebb, apró kihívással teli elfoglaltságot biztosítunk.
- alkalmazzuk az alábbiakat a tanulási zavarok megelőzésében:
  - felolvasás, verselés, mesélés
  - éneklés
  - széles körű mozgásfejlesztés (célba dobások, labdajátékok, gombfoci, egyensúlyfejlesztő gyakorlatok)
  - játék
  - barkácsolás
  - népi és gyermekjátékok
  - társas és kártyajátékok

Magatartási problémák jellemző megjelenése az óvodában

Agresszív viselkedés

Az agresszív gyermek jellemzője, hogy igyekszik társait alárendelt helyzetbe hozni, és a testi erejét fitogtatja még akkor is, ha alkati sajátosságai ennek ellentmondanak. Verbálisan is agresszív, nemcsak durva kifejezéseket használ, hanem nonverbális megnyilvánulásaival is félelmet kelt társaiban.

Jellemző a mindenkit túlharsogó stílus, az erős indulattal, erőteljes gesztikulációval és mimikával telített mondanivaló. Egyedül nem tudja lekötni magát, csak társakkal szeret játszani.

Az agresszív gyermek jellemzője, hogy testi erejét fitogtatja akkor is, ha arra nincsen alapja. Verbálisan is agresszív, drasztikus, sokszor trágár, közönséges szavakat használ. Játékára jellemző, hogy nem csak a játék tartalma, hanem stílusa is agresszív. Nem csak eljátszza, hogy lelő valakit, hanem közben fájdalmat is okoz.

Ezek a gyerekek nem csak a társaikkal, hanem a felnőttekkel is durvák és erőszakosak, gyakran nem a megfelelő eszközökkel akarják magukra felhívni a figyelmet és vezető szerepet betölteni. Az agresszív viselkedést kiválthatja az agresszió látványa (szülői minta, média), az a tapasztalat, hogy az agressziót jutalmazzák, illetve nagyon gyakori, hogy a gyermekben lévő frusztráció okozza az agressziót. Az agresszió egyfajta önjutalmazó szerepet is betölthet, az önbizalom fenntartását is szolgálhatja.

Szorongás

Játéktevékenysége szegényes, szerepjátékokban az alárendelt szerepét tölti be, nem kezdeményez. Visszatérő probléma, hogy nem mer a többiek közé menni, távolról szemléli őket, Kommunikációja közbeni mimikája, gesztusai szegényesek, sokszor kerüli a szemkontaktust, megnyilvánulásai visszafogottak. Gyakori, hogy a gátoltság, féltékenység miatt kialakul egy cselekvési deficit, melynek következménye lehet, hogy képességei alatt teljesít. Szorong, fél az új helyzetektől, feladatoktól.

Magatartási problémák lehetséges tünetei:

- csapongó érdeklődés, motiváció hiánya, zavara, gyenge feladattudat.
- fáradékonyság – szórt, könnyen elterelhető figyelem, érdektelenség.
- agresszív viselkedés, agresszivitás a beszédben, visszabeszélés.
- alkalmazkodóképesség zavara, társas kapcsolatok hiánya, félelem a felnőttektől, társaktól, félelem a feladathelyzetektől, zárkózottság.
- hazudozás, hangulatingadozás, hangoskodás vagy túlzott csendesség.
- önbizalom hiánya, gyakori sírás, körömrágás, ujjszopás, gyakori hasfájás, bepisilés.
- szemkontaktus kerülése, nyugtalanság, dadogás.
- túl mozgékony, impulzív, szófogadatlanság.

Ennek érdekében:

- elengedhetetlen az érintett családok alapos megismerése, a fokozott együtt működés.
- bizalom kiépítése a gyermek –pedagógus között.
- az érintett gyermekek alkalmazkodásának elősegítése.
- a gyermek tevékenységének folyamatos figyelése, pedagógiai elemzése.
- következetes, érthető szabályrendszer működtetése.
- a helytelen viselkedéskor a probléma teljes feltárása, megbeszélése.

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek integrált nevelése során elvárt eredmények:

- A gyermekek beilleszkednek a közösségbe, lehetőségükhöz képest közösség aktív tagjaivá válnak.
- Alkalmazkodóbbá válnak.
- Erősödnek pozitív személyiségjegyeik.
- Alakul önismeretük, formálódik énképük, fejlődik önbizalmuk, és kudarctűrő képességük.

Kiemelten tehetséges gyermek

Kiemelten tehetséges gyermek az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség. /Forrás: 2011.évi CXC. tv./

Cél:

- A kiemelkedő képességű, tehetségígéretes gyermekek képességeinek hatékony kibontakoztatása, ezáltal személyiségük komplex fejlesztése.

Feladat:

- A gyermek tehetségének felismerése.
- Nyitott, támogató attitűd biztosítása.
- A gyermek motivációjának, kíváncsiságának, kreativitásának ösztönzése, megismerési, alkotási szükségleteinek kielégítése.

- Gazdag tevékenységbázis, sokoldalú tevékenységi lehetőség biztosítása.
- A tehetséges gyermek egyéni, differenciált fejlesztése.
- A gyermek erős és gyenge képességeinek komplex fejlesztése.
- Egyéni fejlesztési terv készítése, a fejlődés dokumentálása.
- A pedagógusok továbbképzéseken vegyenek részt, képezzék önmagukat és biztosítva legyen az egymástól való tanulás lehetősége.

A törvényi definíció utal a Renzulli-féle tehetségmodellre, amely négy összetevőjét emeli ki a tehetségnek.

Átlagfeletti általános képességek

- magas szintű elvont gondolkodás, fogalomalkotás, kombinációkészség
- jó memória és beszédképesség
- gyors, pontos, szelektív információfeldolgozás stb.

Átlagot meghaladó speciális képességek

- nyelvi
- zenei
- matematikai-logikai
- vizuális-téri
- testi-mozgásos
- szociális-interperszonális
- intraperszonális.

Kreativitás

- rugalmas, eredeti gondolkodás
- ötletgazdagság, szokatlan feladat-és helyzetmegoldások
- fogékonyság az új és különös gondolatokra, tevékenységekre, alkotásokra
- kíváncsiság, merészség és szellemi játékosság
- humorérzék.

Feladat iránti elkötelezettség

- elmélyült érdeklődés, lelkesedés képessége
- bizonyos területeken meglepő mennyiségű ismeret
- kitartás, önállóság-sokszor makacsság
- belső motiváltság, érdeklődésvezéreltség
- önbizalom, hit a saját képességekben.

Az óvodáskort a tehetséggondozás szempontjából alapozó korszaknak tekintjük. A tehetséges óvodáskorú gyermek számára éppúgy fontos a gyermeki életet a maga mindennapjaiban megélni, mint azoknak a gyermekeknek, akiknek nincs követhetően kiemelkedő affinitása.

A tehetséges gyermek tulajdonságai:

Az ismeretszerzés jellemzői:

- nagyon sokat tudnak a legkülönbözőbb dolgokról.
- gazdag szókincset és szokatlan kifejezéseket is megfelelően használnak.
- beszédük folyamatos, kifejező.
- gyorsan felismerik az ok-okozati viszonyokat.
- a jelenségekben fellelhető hasonlóságokat és különbözőségeket keresik.
- jó megfigyelők és megfigyelésüket könnyen felidézik olyan helyzetekben, amikor jól tudják hasznosítani.

Motiváció:

- az őket érdeklő kérdésekkel nagyon elmélyülten foglalkoznak.
- igyekeznek feladataikat befejezni, zavarja őket, ha félbe kell szakítani elfoglaltságukat.
- a mechanikusan ismétlődő feladatok untatják őket.
- ha a feladat érdekli őket, alig igényelnek biztatást.
- tökéletességre törekszenek.
- önkritikusak, nem elégednek meg egykönnyen munkájuk gyorsaságával, vagy eredményeivel.
- szívesen dolgoznak önállóan, hogy elegendő idejük legyen egy probléma végiggondolására.
- magas célokat tűznek ki és a saját maguk által vállalt feladatok megoldásánál a felnőttek segítségét csak addig veszik igénybe, amíg feltétlenül szükséges.
- sok „felnőtt-probléma” érdekli őket, már egészen kis korukban.

Kreativitás:

- sokféle és sokszor szokatlan kérdéseket tesznek fel, majd az azokra kapott válaszok alapján újabb kérdéseket fogalmaznak meg.
- egy kérdés vagy probléma felmerülésekor sok ötletet vagy megoldási lehetőséget sorolnak fel.
- gyakran szokatlan, furcsa vagy meglepően frappáns, okos válaszokat adnak.
- véleményüket nem rejtik véka alá.
- kifejezett humorérzékük van.
- kifejezetten érdeklődnek a kreatív tevékenységek iránt, mint pl. rajzolás, tánc, ének, irodalom, zene.
- szeretik a szépet.
- eredeti színes fantázia világuk van.

Szociális viselkedés:

- sokat foglalkoznak olyan fogalmakkal, mint igazságos-igazságtalan, jó-rossz stb.
- nem tartanak mindenáron a többséggel, nem félnek attól, hogy másak legyenek mint a többiek.
- ha más a véleményük, akkor provokálják a többieket és vállalják a konfliktusokat.
- egyéniségek, mennek a maguk útján.

- felelősséget tudnak vállalni, tervezésben és szervezésben megbízhatóak.
- általában kijönnek kortársaikkal, bár néha türelmetlenek velük, barátaikat azonban hasonló képességűek közül választják.
- jól tudnak beszélgetni idősebb gyermekekkel, vagy felnőttekkel.
- hajlamosak arra, hogy ők határozzák meg a helyzeteket és mások viselkedését.
- könnyen beleélik magukat mások helyzetébe.

A tehetségfejlesztés módszerei és lehetőségei

- differenciálás a napi tevékenységek során
- egyéni fejlesztés, egyéni feladatadás
- projektpedagógia
- kooperatív munka
- nevelési időn kívüli tevékenységek.

Ennek érdekében

- feladatunk az érdeklődés felkeltése mellett az érdeklődés kielégítése.
- adott területen mélyebb ismereteket szerezhessenek.
- képességeik élményszerű fejlesztése.

A kiemelten tehetséges gyermekek nevelése, fejlesztése során elvárt eredmények:

- Tiszában van kiemelkedő képességével, és ennek megfelelően reális önértékeléssel rendelkezik.
- A kisebb és nagyobb óvodai közösségekben is érvényesülni tud a tehetséges gyermek kiemelkedő képessége.
- A tehetséges gyermek egyéni fejlesztési tervében megfogalmazott célkitűzés megvalósul.
- A gyermek adott területen kiemelkedő kimeneti mutatókat ér el, korosztálya átlagánál
- folyamatosan magasabb teljesítményt nyújt.
- A tehetséges gyermek gyenge oldalának (kevésbé tehetséges) területei is fejlődésnek indulnak, hiányosságai kompenzálódnak.
- Erősödnek pozitív személyiségjegyei.
- Egyéni érési ütemének és képességeinek megfelelően alkalmassá válik az iskolai életre.

Tehetséggondozás az óvodánkban

A Nemzeti Tehetség Program az esélyteremtés elvének érvényesítését minden intézménytől elvárja.

Óvodánkban a tehetséggondozást Nagy Jenőné: Tehetségígéretelmélete és gyakorlata /Módszertani könyv óvodapedagógusoknak / című kidolgozott programja alapján végezzük. Óvodánk a „minden gyermek tehetséges valamiben” elvét követi, ezért lehetőséget biztosítunk arra, hogy az iskola előtt álló nagycsoportosaink a tehetségműhelyben a legjobb képességüket fejleszthessék. Az igazi esélyteremtés nem azt jelenti, hogy minden gyermek egyazon tevékenységben vesz részt, hanem azt, hogy egyéni sajátosságainak megfelelő fejlesztést kap. Azt, hogy hány és milyen

tehetségműhely működik, a mindenkori iskolakezdés előtt álló gyermekek száma és képességei határozzák meg.

A csoportos óvónők jelzései alapján a nevelő testület közösen dönti el, hogy abban az évben milyen műhelyeket indít. A műhelyeket óvónői párok irányítják, 6-15 fővel működnek. A műhelyvezetők által összeállított beválogatási szempontok alapján kerülnek a gyermekek a nekik legmegfelelőbb műhelybe. Erről a szülők tájékoztatást kapnak. Ahogy a gyermekek fejlődéséről is folyamatos információkat kapnak. Ezzel azt szeretnénk elérni, hogy ez egy közös, a szülők által is elfogadott és támogatott fejlesztés legyen a gyermek további életében is.

A tehetségműhelyek dokumentációja

A beválogatáshoz szükséges méréseket a műhelyvezetők az általuk készített mérési lapokon rögzítik. A legfontosabb dokumentáció a műhelynapló. Ez tartalmazza a nevelési évre szóló munkatervet. Megfogalmazza a műhely célját, fő feladatait. Megtalálható benne a műhelybe járó gyermekek névsora, személyes adataik, a beválogatási mérési lapok, az egyéni feljegyzések a gyermekek fejlődéséről, az elért eredményekről. Rögzíti a szülők tájékoztatásának időpontját is.

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekkel kapcsolatos célok, feladatok

A jelenleg érvényben lévő jogszabályok alapján **hátrányos helyzetű gyermek** az, akit családi körülményei, szociális helyzete miatt a jegyző védelembe vett, illetve akiknek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát a jegyző megállapította.

E csoporton belül **halmozottan hátrányos helyzetű** az a gyermek, akinek a törvényes felügyeletét ellátó szülője óvodás gyermek esetében a gyermek három éves korában, tanuló esetében a tankötelezettség beállításának időpontjában legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen. Halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek is, akit tartós nevelésbe vettek.

A fenti definíció értelmében jól látszik az, hogy a HHH gyermek többnyire szegény és iskolázatlan szülők gyermeke. Ezek a gyermekek óriási hátránnyal indulnak kortársaikhoz képest, és ezt a hátrányt saját erőből nem tudják behozni. Ezt ismerte fel az oktatásirányítás 2003-ban, amikor kiadta az Integrációs Pedagógiai Rendszer (IPR) elnevezésű pedagógiai programot, és az alkalmazásához előbb normatív módon, majd később pályáztatás útján anyagi támogatást rendelt az iskolák számára.

Az óvodai mindennapokban nagy figyelemmel fordulunk a hátrányos helyzetű családokból érkezett és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek felé, törekedve a gyermekek esélyegyenlőségének biztosítására. A szülőkkel való együttműködés az otthon és az óvoda világának találkozásával, a kölcsönös tiszteletadással a lemaradások ellensúlyozását eredményezi.

Céljaink elérése és feladataink teljesülése érdekében kiemelten fontosnak tartjuk a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek megfelelő minőségű és időtartamú óvodáztatását.

Gyermekvédelmi tevékenységünknek köszönhetően intézményünkben a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek beóvodázása közel 100 %-os. Ebben nagy szerepe van a meggyőző óvodapedagógiai munkának, mely eredményt szeretnénk a továbbiakban is megtartani, illetve fokozni.

Legfontosabb a gyermekek rendszeres óvodába járása, ezért ezt minden óvónő figyelemmel kíséri, folyamatosan tartja a kapcsolatot a családdal, különös tekintettel a tanköteles korú gyermekekre. Ha szükséges, többször is ellátogat a családhoz. Az együttnevelés érdekében elsődleges feladatunk a családok megnyerése. Figyelemfelhívással, példaadással, tanácsadással erősítjük a szülő felelősségét gyermeke nevelésében. Gyermekeiken keresztül igyekszünk pozitívan hatni a családi háttérre is. Óvodai fejlesztőprogram /IPR/ megvalósítása a mindennapok során.

Cél:

- A gyermekek rendszeres óvodába járása, ezáltal esélyeik javítása.
- Iskolaalkalmasság elérése.

Feladat:

- Befogadó környezet biztosítása.
- A gyermek családi körülményeinek megismerése.
- A hátrányos okok feltárása, további tennivalók meghatározása, szükség esetén megfelelő szakemberhez irányítása.
- A gyermek egyéni szükségleteinek megfelelő támogatás.
- Támogató, meggyőző munka a szülők felé.

A gyermek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések, módszerek

- Támogató környezet létrehozása.
- Egyenlő hozzáférést biztosító nevelés megteremtése.
- Differenciálás.
- Esélyegyenlőséget szolgáló támogatások. (IPR)

A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek integrált nevelés érdekében:

- családokkal való kapcsolattartásunkat még szorosabbá és intenzívebbé tesszük.
- minden 3. évet betöltő gyermek számára biztosítjuk az óvodai ellátást.
- elfogadó környezetet biztosítunk a gyermekek számára.
- a szükségletekhez igazodó, differenciált fejlesztéssel, tehetséggondozással alapozzuk meg az iskolakezdéshez szükséges készségek, képességek kialakulását.
- harmonikus, beilleszkedésre képes személyiség formálásával megkönnyítjük a társadalmi beilleszkedés folyamatát.
- az érintett családokra fokozott figyelemmel vagyunk.
- hátránykompenzáló tevékenységeket szervezünk.

A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek integrált nevelés során elvárt eredmény:

- A gyermekek beilleszkednek a közösségbe, a közösség aktív tagjaivá válnak.
- Természetessé válik a különbözőség elfogadása, segítőkész, odaforduló magatartás jellemző minden gyermekre.
- Egészséges személyiségfejlődés, reális énkép, önértékelés alakul ki a gyermekekben.
- A differenciált fejlesztés eredményeként induló hátrányaik csökkennek.
- Az egyéni érési ütemnek és képességnek megfelelően alkalmassá válnak az iskolakezdésre.

A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

A szociális hátrányokat előidéző tényezők:

- munkanélküliek a szülők
- a létminimum alatti havi jövedelemből él a család
- gondozatlan a gyermek és az otthoni környezete, ami miatt folyamatosan fennáll a fertőzésveszély
- nagyon szűk élettér, állandó saját otthon hiánya
- ingerszegény környezet

A szociális hátrányok kompenzálása nem jelenti azt, hogy az óvoda átveszi, átveheti a család, a szociális ellátórendszer vagy épp az önkormányzat szerepét. Ehelyett mélyebb együttműködésre törekszik a többi szereplővel, a szülőkkel, a gyermekjóléti szolgálattal, a fenntartóval, az iskolával, a civil szervezetekkel és más intézményekkel.

Az óvoda csak a nevelési, szocializációs folyamatot közvetlenül akadályozó tényezők felszámolása terén bír hatékony eszközökkel. A hátrányok feltárásában és enyhítését segítő tevékenységben kiemelt szerepet játszik az óvodapedagógusok és a gyermekvédelmi felelős szoros együttműködése. A szociális hátrányok enyhítését célzó tevékenységeknél az óvoda elsősorban olyan programokat tud felvállalni, amelyek vagy nem igényelnek különösebb anyagi forrást, vagy a fenntartó biztosítja rá a forrást. (pályázati vagy egyéb forrásból valósíthatók meg)

Feladatok:

- Szülők tájékoztatása a szociális juttatásokról, kedvezményekről.
- Különböző programok szervezése a hátrányos helyzet csökkentése érdekében szülők bevonása.
- Érintett szülők bevonása az óvoda életébe, a közös programokba.
- Környezetbarát szokások kialakítására.
- Szükségletek feltárása, a segítségnyújtás formáinak megkeresése.
- Adomány gyűjtési akciók szervezése az óvodában, a szülők körében.
- Rétegszülői értekezletek tartása – tájékoztatásra, problémák megelőzésére, megoldására.

Óvodánkban olyan programok megrendezése, - pl. családi délután, sport nap - ahol az óvodapedagógusok, szülők, gyermekek kötetlen formában jobban megismerkednek egymással, közösségé formálódásukat az együtt átélt élmények segítik.

Az esélyegyenlőséget szolgáló támogatásból (IPR) anyagi forrás biztosítása:

- a gyermekek részére – az óvodai programokhoz kapcsolódóan- irodaszerek, könyvek, hangszerek, játék, ruházat, cipő, sportruházat, sporteszközök vásárlása egyéni használatra
- óvodai kiránduláson való részvétel biztosítás.

15. Gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenység

Cél:

- A gyermekek hátrányainak csökkentése, egyéni fejlesztés az óvoda pedagógiai eszközeivel.
- A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek harmonikus személyiségfejlődésének elősegítése.
- Differenciált képességfejlesztés.
- A gyermekek egyéni sajátosságainak figyelembevételével testi, szociális, értelmi érettség elérésének segítése, a kudarc nélküli iskolakezdés érdekében.
- A családok sajátosságait figyelembe vevő segítségnyújtás kialakítása.

Gyermekvédelmi felelős feladatai

- A gyermeki jogok érvényesítésének elősegítése.
- Folyamatos figyelemmel kísérése a törvények adta lehetőségeknek, kedvezményeknek és erről a szülők tájékoztatása.

A veszélyeztető okok megszüntetése érdekében együttműködés hivatalokkal, szervezetekkel

- Gyermekjóléti Szolgálat
- Védőnői Szolgálat
- Gyámhivatal
- Pedagógiai Szakszolgálat (pl.: ha pszichológusra van szükség)

Feladatok:

- valamennyi gyermek beóvodázását biztosítjuk hároméves kortól.
- a három évesek beíratásakor az érintett szülők figyelmét felhívjuk a nyilatkozattétel jelentőségére.
- a csoportok kialakításánál törekszünk a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek arányának kiegyenlítetttségére. (amennyiben ez a csoportbeosztás idején már ismert)
- a szociális körülményei miatt hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeknél törekszünk az önkiszolgálás, tisztálkodás, étkezési szokások területén mutatkozó hiányosságok pótlására.

- a hátrányok enyhítésére fejlesztési feladatainkat differenciált, egyénre szabott segítségadással valósítjuk meg, nagy hangsúlyt fektetünk a prevencióra.
- fontosnak tartjuk a bizalom erősítését, a magatartásbeli szélsőségek (túlzott szeretetigény, indulatos magatartás) enyhítését.
- amennyiben több területen, az átlagnál nagyobb mértékű az elmaradás, felvesszük a kapcsolatot a Pedagógiai Szakszolgálattal.
- az együttműködés során érvényesítjük az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait, szokásaik, sajátosságaik figyelembevételével.
- folyamatos kapcsolattartásra törekszünk a családokkal.
- a gyermekek hiányzásait fokozottan figyelemmel kísérjük.
- óvodánkban a gyermekvédelmi eseteket figyelemmel kísérjük.
- a gyermekvédelmi munkát a gyermekvédelmi felelős koordinálja, együttműködve az óvoda nevelőtestületével.
- a gyermekvédelmi felelős tájékoztatja a családokat a különböző kedvezmények lehetőségeiről.
- törekszünk a gyermekvédelemben résztvevőkkel a partneri együttműködésre.

Az óvodai beiratkozást megelőzően az intézményvezető felveszi a kapcsolatot a népeség nyilvántartóval, a védőnőkkel a településen élő 3. évüket betöltő gyermekek névsorát illetően, mely alapján az intézményvezető elkészíti a óvodai nevelésre jogosult gyermekek listáját. Az óvodai beiratkozás időpontját a fenntartó határozza meg, a beíratáshoz szükséges dokumentációkat az SZMSZ tartalmazza.

A beiratkozás elmaradása esetén a gyermekvédelmi felelős felkeresi és igyekszik meggyőzni az érintett családot az óvodáztatás előnyeiről. Így segítjük annak megvalósulását, hogy a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek felvételét már 3 éves kortól kezdve biztosítsuk.

A gyermekvédelmi munka várható eredményei

- A hátrányos helyzetű gyermekek rendszeresen és szívesen járnak óvodába.
- A gyermekek egyéni fejlesztése, és a prevenció segítségével a hátrányok csökkennek, nő a sikeres iskolakezdés esélye.
- Várhatóan a családok nevelésében a gyermek fejlődése iránti felelősségérzet fokozatosan erősödik.
- A gyermekvédelmi munka az intézményben folyamatosan fejlődik, a gyermekvédelemben partner társszervekkel az együttműködés eredményes.

16. A program működését segítő dokumentumok

Az óvoda kiegyensúlyozott, kiszámítható működési rendjének biztosításához egyrészt a működést szabályozó jogi, /törvények, kormány miniszteri rendeletekre, fenntartói szabályzókra/ másrészt a tartalmi munkához keretet adó pedagógiai dokumentumokra van szükség.

A 363/2012. /12.17./ Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja alapját képezi az óvoda pedagógiai programjának azzal, hogy meghatározza az óvodai nevelés célját, főbb irányelveit, tisztázza a fejlesztési feladatokat.

A 32/2012. /10.08./ EMMI rendelete a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelveiről.

Az óvodai pedagógiai program /PP/ az óvoda kötelezően előírt alapidokumentuma, mely tartalmazza a helyi sajátosságokat, az óvoda sajátos arculatát és hagyományait.

Az éves pedagógiai munkaterv

- az éves pedagógiai munkatervet az intézményvezető készíti el, megvitatását, véleményezését követően a nevelőtestület fogadja el.
- Az intézmény éves munkaterve tanévenkénti bontásban biztosítja a program megvalósításának aktuális feladatait.
- Az éves munkaterv az előző év eredményei, tapasztalatai alapján határozza meg a tanév aktuális feladatait.
- A folyamat leírását az intézményi IMIP tartalmazza.
- Ez a dokumentum hivatkozik a program és az óvodapedagógusok gyermekcsoportokra elkészített terve között.
- Tervezési időkeret egy év. /az adott nevelési év/

A gyermekcsoport nevelési, fejlesztési terve

- Ez a dokumentum tartalmazza a csoportra differenciáltan vonatkozó szokás- és szabályrendszert. A jeles napokhoz, évszakokhoz tervezett tevékenységi témaköröket, anyagokat, és az eseményekkel járó szervezési munkákat.
/az adaptált program által javasolt csoportnaplók tartalmazzák/
- A nevelési terv időkerete fél év.
- A tevékenységi terv tervezési időkerete negyed év.
- Az eseményterv, szervezési feladatok tervezési időkerete egy hónap.

Gyermektükör

- A gyermekek egyéni fejlődésének és fejlesztésének dokumentumait tartalmazza.
- A gyermekek anamnézisének, képesség szintjét, az óvodapedagógus megfigyeléseit, fejlesztési elképzeléseit.
- Tervezési időkeret: folyamatos.

Egyéni fejlesztési tervek

- A HHH gyermekek számára tervezett egyéni fejlesztés dokumentumai.
- Tervezési időkeret: havonta
- DIFER mérőeszköz alkalmazása

A NEVELÉSI FOLYAMAT DOKUMENTUMAI

A BÁTORÍTÓ NEVELÉS FILOZÓFIÁJÁNAK 14 ALAPELVE

EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁSA	AZ ÉRZELMI, ERKÖLCSI NEVELÉS ÉS A SZOCIALIZÁCIÓ
---	--

♣ MAGASSÁGMÉRŐK, SÚLYTÁBLÁK ♣ KÉZ RAJZOK ♣ TISZTÁLKODÁS SZIMBÓLUMAI ♣ ÉTKEZÉS SZIMBÓLUMAI ♣ ÖLTÖZKÖDÉS SZIMBÓLUMAI	♣ MEGÉRKEZTEM TÁBLA ♣ MILYEN VAGYOK ÉN? ALKATOM, HAJAM, SZEMEM ♣ SZOCIOMETRIA A TUDATOS TÁRSASKAPCSOLATOK ALAKÍTÁSÁHOZ

TEVÉKENYSÉGFORMÁK DOKUMENTUMAI

Vers, mese, dramatikus játékok	Ének, zene, énekes játék, tánc	A külső világ megismerése	Rajz, festés mintázás, kézimunka	Mozgás, mozgásos játékok
<ul style="list-style-type: none"> ♣ Leporellók ♣ Képeskönyvek ♣ Mesealbum 	<ul style="list-style-type: none"> ♣ Mondókák, dalok esztétikus szimbólumai ♣ Ől béli játékaink albuma ♣ Kedvenc dalos játékaink, ünnepek, mondókák gyűjteménye 	<ul style="list-style-type: none"> ♣ Évszak album ♣ Családfa ♣ Évszaktábla 	<ul style="list-style-type: none"> ♣ Mini- galéria ♣ Ovi- galéria 	<ul style="list-style-type: none"> ♣ Kedvenc játékok gyűjteménye
<ul style="list-style-type: none"> ♣ A megtanítandó mesék szimbólumai 		<ul style="list-style-type: none"> ♣ Projektek a tanult, tapasztalt témákról 		

A kimeneti mérések módszerei, eszközei

Az egészséges életmód alakítása	A mérés módja, eszköze
A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:	
Önállóan végzi a személyével kapcsolatos tisztálkodási teendőket.	Megfigyelés
Kulturáltan étkezik.(terítés, evőeszköz használat, csendes beszéd)	Megfigyelés
Igényli a rendszeres mozgást.	Megfigyelés
Megfelelő módon öltözködik (sorrend, tempó, gombolás, cipőkötés)	Megfigyelés
Az érzelmi és erkölcsi nevelés és a szocializáció biztosítása	A mérés módja, eszköze
A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:	
Szívesen jár óvodába.	Megfigyelés
Képes önálló döntéseket hozni.	Megfigyelés
Szívesen tevékenykedik a közösségért.	Megfigyelés
Társai különbözőségeit tudomásul veszi, tolerálja.	Megfigyelés
Képes a konfliktusok kezelésére.	Megfigyelés
Társaival együttműködő.	Megfigyelés
Különbséget tud tenni a helyes és helytelen viselkedés között	Megfigyelés, DIFER mérései
Képes a késleltetett megerősítés kivárására.	Megfigyelés, DIFER mérései
Képes uralni indulatait	Megfigyelés
Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	A mérés módja, eszköze
A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:	
Helyesen észleli és többnyire helyesen képi a hangokat	Megfigyelés, DIFER mérései
Összefüggően, választékosan beszél.	Megfigyelés, DIFER mérései, Beszélgető-kör
Képes a nonverbális jelek megértésére.	Megfigyelés
Kialakul beszédfejlődése.	Megfigyelés
Differenciált észlelése kifinomult	Megfigyelés, DIFER mérései
Érzékelése pontos	Megfigyelés, érzékelő játékok
Felismeri és megfogalmazza az egyszerűbb ok-okozati összefüggéseket	Megfigyelés, DIFER mérései
Figyelemösszpontosításra képes	Megfigyelés, DIFER mérései
Reproduktív emlékezettel rendelkezik	Megfigyelés
Fogalmi gondolkodása kialakult	Megfigyelés, beszélgetés

Játék	A mérés módja, eszköze
A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:	
Játéktémái változatosak	Megfigyelés
Képes a játék megtervezésére, megszervezésére	Megfigyelés
Képes szerepeket megosztani	Megfigyelés
Kitartóan - akár több napon keresztül is –játszik egy játéktémát	Megfigyelés
Egyéni ötletei alapján, kreatívan konstruál	Megfigyelés
Képes bonyolultabb szabályjáték megtanulására, a szabályok betartására, a szabályok kitalálására	Megfigyelés
Próbálkozik játékeszközök készítésével	Megfigyelés
A külső világ tevékeny megismerése	A mérés módja, eszköze
A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:	
A gyermek tudja személyes adatait: (születési hely, idő, lakcím, szülei nevét, óvodájuk nevét)	Beszélgetés
Ismeri a házi, a vadon élő és az állatkertben élő állatokat	Feladatlap
Ismeri környezete növényeit, azok gondozását	Megfigyelés, beszélgetés
Ismeri az évszakokat, megérti az ok-okozati összefüggéseket	Beszélgetés, Feladatlap, DIFER mérés, évszakos
Ismeri az idő múlását érzékeltető kifejezéseket: évszak, hónap, hét napjai, napszakok	Beszélgetés, DIFER mérés
Megérti, ismeri a környezeti elemek fontosságát	Beszélgetés, megfigyelés
Ismeri az elemi közlekedési szabályokat, közlekedési eszközöket.	Beszélgetés. feladatlap, társas játék
Ismeri a környezetükben lévő intézményeket, épületeket	Megfigyelés Beszélgetés
Megalapozódik a takarékoság (energia, víz, eszközök) és hulladékkezelés fogalma	Megfigyelés Beszélgetés Feladatlap Kukatündér
Segítséggel képes feleleveníteni szokásokat, néphagyományokat	Megfigyelés
Tud műveleteket végezni 10-es számkörben	Megfigyelés Feladatlap
Helyesen használja a mennyiségekkel kapcsolatos, összehasonlítást kifejező szavakat (több, kevesebb, ugyanannyi).	Megfigyelés, DIFER mérés
Ismeri a sorszámneveket 10-ig	Megfigyelés, Feladatlap
Képes megítélni állítások igazságát vagy hamisságát	Megfigyelés, beszélgetés
Képes különböző geometriai alakzatok azonosítására, válogatására	Megfigyelés, Feladatlap
Térben és síkban használja a jobbra – balra irányokat és a relációs kifejezéseket.	Megfigyelés
Mozgás	A mérés módja, eszköze
A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:	
Szeret mozogni	Megfigyelés

Kitartó a mozgásos tevékenységben	Megfigyelés
Tudja mozgását irányítani	Megfigyelés
Nagymozgása harmonikus	Megfigyelés
Finommozgása összerendezett	Megfigyelés, DIFER mérés
Egyensúlyérzéke biztos	Megfigyelés
Kialakult testsémája van, oldalisága pontos	Megfigyelés
Téri tájékozódása megbízható	Megfigyelés
Vers, mese	A mérés módja, eszköze
A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:	
Igényli a mesehallgatást	Megfigyelés
Szívesen ismételtet mondókákat, verseket, rigmusokat	Megfigyelés
Szívesen mesél, bábozik, dramatizál	Megfigyelés
Tud meséket, történeteket folytatni, kitalálni és azt mozgással megjeleníteni, kifejezni	Megfigyelés
Mesetudata kialakult	Megfigyelés, beszélgetés
Óvja a könyvet, ismeri annak funkcióját	Megfigyelés
Részt vesz drámajátékokban	Megfigyelés
Ének, zene, énekes játék, tánc	A mérés módja, eszköze
A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:	
A gyermek szeret, és gátlások nélkül tud egyedül énekelni	Megfigyelés
Felismeri és megkülönbözteti az élő és élettelen környezet hangjait	Megfigyelés, Világunk hangjai CD
Tud egyenletesen körben járni	Megfigyelés
Képes egyszerű játékos mozgások esztétikus végzésére, táncos mozdulatok ismétlésére	Megfigyelés
Érzi az egyenletes lüktetést és a dalok, mondókák ritmusát, mozgása harmonikus	Megfigyelés
Felismeri, érti, megkülönbözteti a zenei fogalompárokat, képes azokat énekléssel, mozgással alkalmazni	Megfigyelés
Szívesen és helyesen használja az óvodai ritmushangszereket	Megfigyelés
Zenei alkotóképessége egyéni adottságainak megfelelően tud ritmust, mozgást, dallamot improvizálni	Megfigyelés
Örömmel, figyelmesen hallgat értékes élő és gépi zenét	Megfigyelés
Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	A mérés módja, eszköze
A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:	
Önként, örömmel ábrázol	Megfigyelés
Eszközhasználata biztos	Megfigyelés
Élményeit, elképzeléseit- egyéni képességei szerint- vizuálisan is ki tudja fejezni	Megfigyelés
Színhasználata változatos	Megfigyelés
Emberábrázolásban megjeleníti a részleteket is	Megfigyelés
Önállóan tud választani, a megismert és elsajátított vizuális technikák közül	Megfigyelés
A természet kincseit kreatívan felhasználja	Megfigyelés
Téralakításban, építésben ötletes	Megfigyelés

Munka jellegű tevékenységek	A mérés módja, eszköze
A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:	
Megfelelő sorrendben végzi az önkiszolgáló munkafeladatokat	Megfigyelés
Szívesen végez munkát a közösségért, segít a kisebbeknek, az óvoda dolgozóinak	Megfigyelés
Megtanulja a legszükségesebb eszközök, szerszámok célszerű használatát	Megfigyelés
Munkáját kitartóan végzi, az elkezdett tevékenységet befejezi	Megfigyelés
Igényes saját maga és környezete rendezettségére, tisztaságára	Megfigyelés
A környezetében lévő növényeket, állatokat -segítséggel- óvja, gondozza	
A játékba integrált tanulás	A mérés módja, eszköze
A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:	
Szívesen vesz részt az óvónő által tanulási céllal kezdeményezett játékokban	Megfigyelés
Feladatvégzése önálló, jó megoldásokra törekvő	Megfigyelés, DIFER mérés feladatai
Képes következtetések levonására, ítéletalkotásra, változások felismerésére	Megfigyelés, DIFER mérés feladatai
Próbálkozik többféle megoldás keresésével	Megfigyelés, Beszélgetés
Munkatempója megfelelő	Megfigyelés
Eszközhasználata biztos	Megfigyelés
Kialakulnak a tanuláshoz szükséges tapasztalatai, alapismeretei és gyakorlati készségei.	Megfigyelés, DIFER mérés feladatai
Ismeri saját értékeit	Megfigyelés, Beszélgetés
Betartja a tevékenységekhez kapcsolódó szabály- és szokásrendszert	Megfigyelés
Képesse válik a figyelem összpontosításra, szándékos figyelve tartama eléri a 10-15 percet	Megfigyelés

A Pedagógiai Program bevalásának ellenőrzési szempontjai

A PP érvényesülését, működését folyamatosan ellenőrizni, értékelni szükséges.

Az ellenőrzés célja: a pedagógiai gyakorlat segítése, fejlesztése, annak feltárása, hogy milyen mértékben közelítettük meg a PP célkitűzéseit.

Kimeneti mérések mutatói az iskolába menő gyermekek körében

- A program követelményei megfelelnek-e a céloknak?
- Az óvodapedagógus feladatai hogyan segítik a gyermeki tevékenységek megvalósulását?
- A napirend biztosítja-e a nyugodt, kiegyensúlyozott, a gyermek számára megfelelő életritmust?
- Az óvónő megteremti-e a szabad játék lehetőségét?

- Törekszik-e az óvónő az egyéni képességek figyelembe vételére?
- Milyen az óvónő-gyermek kapcsolat?
- Milyen a dajka-gyermek kapcsolat?
- Milyen a gyermek-gyermek kapcsolat?
- A nevelés/fejlesztés területei közötti összhang.

Az egészséges életmód alakítása

- Milyen a gyermekek gondozottsága, szükségleteik kielégítésére van-e lehetőség?
- Van-e elegendő lehetőség a mozgásigény kielégítésére?
- Miként segíti elő az óvónő a mozgásfejlődést?
- Hangsúlyt fektet-e az óvónő az egészséges életmód, egészségvédelem, biztonságos környezet megteremtésére?

Az érzelmi és az erkölcsi nevelés és a szocializáció biztosítása

- Milyen a csoport légköre, érzelmi biztonsága?
- Az óvónő stílusára jellemző-e a bizalom, az ösztönzés, a feltétel nélkül szeretet?
- Hogyan segíti elő a társas kapcsolatok alakulását?
- Természetes-e a különbözőségek elfogadása?
- Gondot fordít-e a közös tevékenységekre, a közösségi élményekre?
- Hogyan alakítja az önállóságot, a fegyelmet, a szabály-és feladattudatot?

Az anyanyelvi -, értelmi fejlesztés és nevelés

- Megvalósul-e a kommunikációban a beszédkedv fenntartása, az egymás meghallgatása, a gyermeki kérdések érvényesülése, az illemszabályok tudatosítása?
- Változatosak-e a tevékenységek?
- Nyújt-e elegendő lehetőséget az óvónő a cselekvéses, tapasztalati úton történő tanulásra?
- Hogyan valósul meg a gyermekek spontán tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése?
- Az óvónő differenciál-e módszereivel, szervezeti formáival?
- Törekszik-e arra, hogy sikerélményhez juttasson minden gyermeket?
- Nyílik-e lehetőség a gyermekek kreativitásának kibontakozására?
- Sikerül-e a gyermekek többségét eljuttatni az iskolai élet megkezdéséhez szükséges szintre?
- Mit mutatnak a szülők és más partnerek visszajelzései?

17. Érvényességi nyilatkozat

A pedagógiai program érvényességi ideje: 2023. szeptember 1.

A pedagógiai program módosításának lehetséges indokai:

- törvényi változások
- szervezeti átalakítás
- ha a nevelőtestület más program bevezetéséről dönt
- ha egyéb érdekegyeztető fórummódosítást javasol
- pályázati kötelezettség
- fenntartóváltás

Előírás a programmódosítás előterjesztésére:

- írásbeli előterjesztés az intézmény vezetőjéhez
- írásbeli előterjesztés a nevelőtestületnek
- nevelőtestület elé terjesztés során szóban véleménykérés, döntés a módosítás elfogadásáról

A programváltoztatás utáni jóváhagyásra kötelezett:

- a 2012. évi CXC. törvény szerint
- fenntartói jóváhagyás

A pedagógiai program nyilvánosságra hozatalának rendje:

Az intézmény nevelési programját, a nevelői szobában helyezzük el.

A programba az intézményvezetővel való előzetes egyeztetés alapján bárki betekinthez.

Az Intézményvezető köteles az új szülők részére a tanévnyitó szülői értekezleten tájékoztatást adni az intézmény pedagógiai programjáról.

18. Legitimációs záradék

Nyilatkozat

A Baptista Szeretetszolgálat Napraforgó Művészeti Modell Óvoda Nevelőtestülete képviselőjében és felhatalmazása alapján aláírással tanúsítom, hogy a Pedagógiai Program elkészítéséhez és elfogadásához előírt egyetértési jogát gyakorolta. A Nevelőtestület 2018. augusztus 26-án megtartott értekezletén a Pedagógiai Programot megtárgyalta, az abban foglaltakkal egyetértett, azt elfogadta.

Sárosd, 2018. szeptember 1.

-----
nevelőtestület nevében

Nyilatkozat

A Fenntartó képviselőjében a Baptista Szeretetszolgálat Napraforgó Művészeti Modell Óvoda Pedagógiai Programját az Nkt.32.§ (1) bek.i. alapján jóváhagyom.

Sárosd, 2018. szeptember 1.

Fenntartó

Hatálybalépés időpontja: 2018. szeptember 1.

A jegyzőkönyvek az intézmény irattárában találhatóak.

Sárosd, 2018. szeptember 1.

Baptista Szeretetszolgálat Napraforgó Művészeti Modell Óvodája

Sárosd, Szabadság tér 6. [Tel:25/509-328](tel:25509328)

email:napraforgo@baptistaoktatas.hu

OM-azonosító: 202908

PEDAGÓGIAI PROGRAM KIEGÉSZÍTÉSE

363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet
az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról

A Kormány a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 94. § (4) bekezdés a) pontjában kapott felhatalmazás alapján az Alaptörvény 15. cikk (1) bekezdésében foglalt feladatkörében eljárva a következőket rendeli el:

1. § Az 1. melléklet (a továbbiakban: Melléklet) tartalmazza az Óvodai nevelés országos alapprogramját.
2. § -*
3. § (1) Ez a rendelet – a (2) bekezdésben foglalt kivétellel – 2013. szeptember 1-jén lép hatályba.
(2) A 2. § 2014. szeptember 1-jén lép hatályba.
(3) A Melléklet rendelkezéseit első alkalommal a 2013/2014. nevelési évtől kell alkalmazni.
(4) A 137/2018. (VII. 25.) Korm. rendelet módosításait követve készült el a kiegészítés. Az életbe lépés ideje 2018. szeptember 1.

Az óvodai nevelés országos alapprogramjában történt módosítások felsorolása:

III. Óvodai nevelés feladatai

Az óvodai nevelés általános feladatai

- Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Egészséges életmód kialakítása

- Az egészséges életmód a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só és a telített zsírtartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.

Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje a szűkebb, tágabb környezetét, amely a nemzeti identitás tudat, a keresztény kulturális életet, a hazaszeretet és a szülőföldről és a családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

Óvoda kapcsolatai

4. módosítás:

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda külhoni magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik és lehetőség szerint szakmai kapcsolatot tart fent.

Az óvodai élettevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai

Verselés, mesélés

2. módosítás:

A magyar gyermekköltészet a népi, dajkai hagyományok gazdag és jó alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese – képi és konkrét formában – esetlegesen a bábozás és a dramatizálás eszközeivel feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges, és megfelelő viselkedésformákat.

7. módosítás

Az óvodában a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan, a népi – népmesék – népi hagyományokat felelevenítő mondókák, a rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei és meséi-, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek helye van.

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

1. módosítás

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, kézimunka, mint az ábrázolás különböző fajtái továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal,

hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal és az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására, a tehetségek bátorítására.

Külső világ tevékeny megismerése

2. módosítás:

A gyermek miközben felfedezi, környezetét olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezethez való életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld és az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, a családi és a tárgyi kultúra értékeit megtanulja ezek szeretetét és védelmét is.

Megjegyzés:

Az aláhúzott szavak vagy mondatok a módosításokat jelzik.

Készítette: Gazsi Lászlóné - intézményvezető

**A Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem
szakmai eredményeinek beépítése az óvodák
pedagógiai programjába
az EFOP-3.2.6-16-2016-00001 számú projekt vonatkozásában**

Az EFOP 3.2.6-16-2016-00001 "A tanulók képesség-kibontakoztatásának elősegítése a köznevelési intézményekben" című projekt keretében, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem partnerintézményeként az átvett zenei módszereket, új tanulási formákat alkalmazzuk a zenei tevékenységeinkben. Mindezek Kodály Zoltán és Forrai Katalin tradicionális zenei értékeire épülnek, és a XXI. századi egyéni fejlesztéseket erősíti meg, a mai gyermekekhez igazodó művészeti eszközök tudatos bevonásával.

Legitimációs záradék

Nyilatkozat

A Baptista Szeretetszolgálat Napraforgó Művészeti Modell Óvodájának nevelőtestülete képviselőjében és felhatalmazása alapján aláírással tanúsítom, hogy a Pedagógiai Program kiegészítése megtörtént az Óvodai nevelés országos alapprogramjának változásait rögzítve a 137/2018. (VII. 25.) Korm. rendelet alapján. A nevelőtestület 2018. augusztus 31.-én megtartott értekezleten a változásokat megtárgyalta, az abba foglaltakkal egyetértett és elfogadta.

Sárosd, 2018. szeptember 1.

.....
a nevelőtestület nevében

Nyilatkozat

A fenntartó képviselőjében a Baptista Szeretetszolgálat Napraforgó Művészeti Modell Óvodájának Pedagógiai Program kiegészítését az Nkt. 32. § (1) bekezdése alapján jóváhagyom.

Sárosd, 2018. szeptember 1.

.....
Fenntartó

Hatályba lépésének időpontja: 2018. szeptember 1.

A jegyzőkönyvek az intézmény irattárában találhatóak.

Sárosd, 2018. szeptember 1.

Baptista Szeretetszolgálat Napraforgó Művészeti Modell Óvodája

Sárosd, Szabadság tér 6. [Tel:25/509-328](tel:25509328)

email:napraforgo@baptistaoktatas.hu

OM-azonosító: 202908

PEDAGÓGIAI PROGRAM MELLÉKLETE

A 2020. Március 5.-én lezajlott fenntartói szakmai, törvényességi ellenőrzésen a Pedagógiai Programban az alábbi módosításokra volt szükség:

- a 87. oldal 5. kiemelt részének (Pedagógiai Szakszolgálat) utolsó mondata törlésre került, ugyanis a tankötelezettség kezdetét már nem a fejlettség határozza meg, hanem a jogszabályban meghatározottak. (életkor)
- a 105. oldal I. kiemelt részének (Az éves pedagógiai munkaterv) 2. bekezdése az alábbiakban módosult:

Az intézmény éves munkaterve az adott nevelés évben bontásban biztosítja a program megvalósításának aktuális feladatait.

- A 105. oldal I. kiemelt részének (Az éves pedagógiai munkaterv) 3. bekezdése az alábbiakban módosult:

Az éves munkaterv az előző év eredményei, tapasztalatai alapján határozza meg a nevelési év aktuális feladatait.

Sárosd, 2020. Március 10.

Baptista Szeretetszolgálat Napköziotthonos Művelődési Központja
Sárosd, Szabadság tér 6.
2433 Sárosd, Szabadság tér 6.
Gazsi Lászlóné
intézményvezető
1-486-1-07

Legitimáció

Nyilatkozat:

A Baptista Szeretetszolgálat Napraforgó Művészeti Modell Óvodájának Nevelőtestülete képviselőjében és felhatalmazása alapján aláírással tanúsítom, hogy a Pedagógiai Program mellékletének elkészítéséhez és elfogadásához előírt egyetértési jogát gyakorolta. A Nevelőtestület 2020. március 12.-én megtartott értekezletén a Pedagógiai Program mellékletét megtárgyalta, az abban foglaltakkal egyetértett, azt elfogadta.

Sárosd, 2020. március 12.

.....
nevelőtestület nevében

Nyilatkozat:

A Baptista Szeretetszolgálat Napraforgó Művészeti Modell Óvodája Szülői Szervezetének képviselőjében és felhatalmazása alapján aláírással tanúsítom, hogy a Pedagógiai Program mellékletének elkészítéséhez és elfogadásához előírt véleményezése jogát gyakorolta. Az SZMK elnöksége a szabályzat módosítását 2020. március 12.-én megtartott ülésén megtárgyalta, annak módosítási javaslatát, véleményezte, azzal egyetért.

Sárosd, 2020. március 12.

.....
SZMK elnök

Nyilatkozat:

A Fenntartó képviselőjében a Baptista Szeretetszolgálat Napraforgó Művészeti Modell Óvodája Pedagógiai Program mellékletét jóváhagyom.

Budapest, 2020. március 31.

PH.

.....
Fenntartó